

Fåglar

I GÖTEBORGSTRAKTEN

2008

FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN SUPPLEMENT 36
FÅGELRAPPORTEN | VÅR- OCH HÖSTFLYTNINGEN
SMITTENSTRÄCKET | ÅRETS UPPTÄCKTER
KORNNÄRREN SOM HÄCKFÅGEL
MASSOR AV LÄCKRA BILDER
SKÅDARSTATISTIK
MED MERA

Innehåll

» FÅGLAR PÅ VÄSTKUSTEN, SUPPLEMENT 36

3	Förord
4-7	Årets upptäckter
8	Årets riksinventering: kornknarr
9-14	Sträcket över Näsetudden hösten 2008
15-64	Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2008
65	Upprop: rödlistade arter
66	Året i siffror
67	Så här rapporterar du

Fåglar

I GÖTEBORGSTRAKTEN

2008

En lokal fågelguide

Förra årets rapport, *Fåglar i Göteborgstrakten 2007*, satte ett mindre hedervärdigt rekord när den kom ut nästan ett och ett halvt år efter att det aktuella rapportåret tagit slut. Så sent har vi aldrig publicerat en fågelrapport förut. Det hade sina orsaker, men de har vi glömt nu.

Nu blickar vi istället framåt, och med 2008:an i handen kan vi konstatera att vi i alla fall är drygt ett halvår tidigare ute än sist. Det är ett steg i rätt riktning, och med nästa års rapport beräknar vi kapa ytterligare ett halvår på utgivningstakten genom att få ut *Fåglar i Göteborgstrakten 2009* redan innan sommaren 2010. Arbetet med den rapporten är vid det här laget redan igång trots att 2009 ännu inte helt tagit slut.

Ni kanske minns att jag redan i 2007:an skrev att en av våra målsättningar med det nya upplägget i rapporten var att på några års sikt kunna locka lite fler läsare. Det första svaret på att vi har lyckats, åtminstone med en person, kanske du redan har läst i senaste FpV. Om inte annat rekommenderar jag att du slår upp sidan 7 i FpV nr 4/2009 och läser om hur Maria Eriksson upptäckte fågelrapporten, och hur hon använt den lika flitigt som Fågelguiden i form av uppslagsbok för att lära sig mer om fågellivet i Göteborg.

Marias användning av rapporten visar på något viktigt som många kanske glömmer. Visst, den *är* full av statistik och kanske inte något alla sträckläser första kvällen man får den. Men göm inte undan rapporten när du känner dig klar med den första genombläddringen. Ställ den bredvid Fågelguiden, och nästa gång du behöver slå upp något – gör det i *både* Fågelguiden och fågelrapporten (jämför gärna flera års rapporter om du har möjlighet så får du en ännu bättre bild).

Ingen skugga ska dock falla över Fågelguiden, den är en exemplarisk fält-handbok. Men av naturliga skäl kan den inte gå in på förhållandena i varje enskild landsdel för varje enskild art.

Men det kan vi – varje år!

Pär Lydmark
Redaktör

Redaktion

Redaktör, produktion & layout

Pär Lydmark
par.lydmark@gof.nu

Bildredaktör

Björn Dellming
bjorn.dellming@gof.nu

Rrk Göteborg

Ordförande

Johan Svedholm
rrk@gof.nu

Rapportmottagare

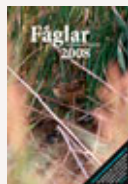
Per Björkman
Klassikergatan 9, 422 41 Hisings Backa
per.bjorkman@gof.nu

Övriga ledamöter

Jon Håkansson
Pär Lydmark
Mikael Molin
Martin Oomen
Stefan Svanberg
Magnus Unger
fornamn.efternamn@gof.nu

Övriga skribenter

Övriga skribenter i den här publikationen ingår inte i Rrk Göteborg och har endast bidragit med textmaterial på vår anmodan. Har du några frågor *angående fynddata eller fyndbehandling* i dessa texter bör du alltså företrädesvis kontakta Rrk istället för författaren. Obs! Detta gäller endast rena fyndfrågor. Mer övergripande kommentarer om dessa artiklar skickas naturligtvis med fördel direkt till artikelförfattarna.

Omslagsbild

Markus Lagerqvist

Vattensångare

Acrocephalus paludicola

Stora Amundö, 18 augusti 2008

Tryck: Ale Tryckteam AB, www.tryckteam.se

Årets upptäckter

Årets klätterbravad! I FpV nr 2/2008 kan du läsa om hur Johannes Löfqvist klättrade åtta meter upp i en gran för att få syn på ägretthägern i Härssjön ...

Två extrema rariteter som normalt bara ses vid fågelstationer behagade visa upp sig i fält, en fjädermärkt hök visade upp sig på väg mot Halland och en sångare som normalt inte håller till i skärgården tog en tur till Öckerö. Läs mer om fyra av årets upptäckter här!

Första fältfyndet av vattensångare på 65 år

Årets stora dragplåster blev den vattensångare som Lars Lundmark upptäckte vid Stora Amundö den 18 augusti.

Så här skrev Lars Lundmark själv om upptäckten i FpV nr 3/2008: ”Många har morgnarna varit detta året utan att se något i västerled. I år känns det som det mesta har observerats i öst. Precis som många andra morgnar tog jag en promenad till Stora Amundö, som är min hemmalokal, i hopp om att få någon vadarbild att uppdatera hemsidan med. Det var ett tag sedan, så idag gällde det verkligen. Enmånadsgränsen sedan senaste uppdateringen hade passerats och det kändes allmänt tungt.

Vädret var för fint och det var dåligt med vadare. Bara några gluttsnäppor. Vandrigen fortsatte och jag fick i alla fall en lövsångare på bild. Avslutade med att gå och sätta mig på en bänk precis där man går ut till Stora Amundön för att titta på de bilderna.

Plötsligt ser jag en sångare hoppa upp på ett vasstrå och tänkte: – *Den måste jag ta en bild på, det kan ju bli riktigt läckert.* Snabbt skickar jag iväg ett par bilder, sex per sekund, utan att

Bild: LARS LUNDMARK

Vad var det där som hoppade upp i vassen? Efter att ha granskat sina nytagna bilder kunde Lars Lundmark glatt konstatera att han just fotograferat det första rena fältfyndet av en vattensångare *Acrocephalus paludicola* i Sverige på 65 år! Och det var fler än Lars som blev glada eftersom fågeln senare återupptäcktes och till och från sågs under kvällen ...

tänka på vad det var först. Ganska snabbt blev jag varse om att det var något som inte stämde. Och funderingarna snurrade runt mer och mer. Någon fågelbok hade jag inte med mig men efter ett tag började tankarna gå åt vattensångare.

Snabbt promenerar jag hem och laddar ner bilderna på datorn. Ut på nätet och jämför för att snabbt konstatera: *Det är ju en vattensångare! Det är ju riktigt tungt!*

Innan jag larmar ut via BMS kontaktar jag två fågelskådare för reflektion. Deras samstämmiga uppfattning var också vattensång-

are. Sagt och gjort larmade jag ut fågeln. Det är alltid lätt att vara efterklok och tycka att man skulle ha larmat tidigare, men på en sådan art tycker jag också att det är viktigt att känna sig 101 % säker.

Efter många timmars letande återupptäcktes så vattensångaren igen. Långt över 100 personer var där och kunde åtminstone komplettera sin Göteborgslista med en ny art. Som sagt – den optimala glädjen med ett sådant här fynd är faktiskt att kunna dela det med er alla skådarvänner.”

Fyndet vid Stora Amundö var såväl Göteborgs rapportområdes

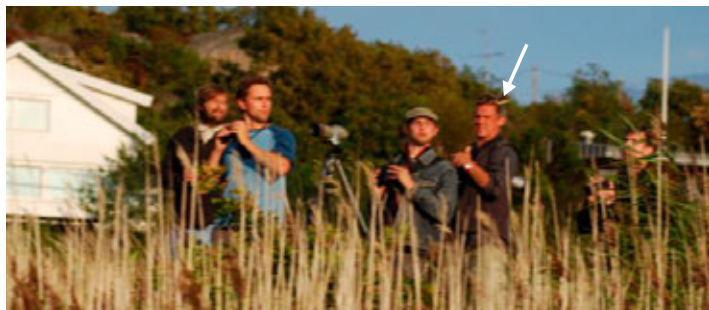

Bild: DAVID ANDERSSON

Att se en vattensångare *Acrocephalus paludicola* (pilen) är inte alltid lätt. Många gånger var det så här det gick till – i form av en snabb flygtur över Amundöns vasshav. Här ses bland andra Rrk Göteborgs skribenter Mikael Molin (blå tröja) och Johan Svedholm (i kepsen) snabbt vrida på huvudet för att följa fågeln i flykten. Fler bilder finns i FpV nr 3/2008.

som Västergötlands första fynd av denna art. I hela landet föreligger sedan tidigare 24 fynd. Arten häckar närmast i Polen, dess totala utbredningsområde är mycket fragmenterat och sträcker sig österut till mellersta Ryssland. Populationen är hårt trängd på grund av habitatdestruktion och har minskat kraftigt under senare år. Antalet häckande par uppskattades 2007 till 13 200 par.

Det första svenska fyndet gjordes redan 1915 på Pater Noster i Bohuslän. Fyndbilden har sedan dess en klart sydvästlig tyngdpunkt, vilket man kan förvänta sig med tanke på artens sydvästliga flytningsriktning mot vinterkvarteren i västra Afrika. Detta faktum illustreras väl av att elva av fynden är från Skåne, och hela nio av dessa från Falsterboområdet. På andra plats i fyndliga hamnar Halland med fyra fynd, och i övrigt finns spridda fynd från Öland, Gotland, Blekinge och Småland. Arten är en typisk "fågelstationsart", vilket säkert har att göra med dess diskreta vanor och habitatval (stora vasshav) under höststräcket. Många individer undgår sannolikt upptäckt på grund av detta. Hela sjutton av fynden gäller ringmärkta fåglar, och fem av de resterande fynden utgörs i likhet

med landets förstafynd av fyrfallna individer. Faktum är att Amundöfyndet är det första rena fältfyndet sedan 1942.

Tidsmässigt passar Amundöfågeln väl in i mönstret där fynd från artens höststräckperiod i augusti till september dominerar stort (19 fynd). Arten är påfallande ovanlig under våren, endast tre majfynd föreligger. Man skulle kunna tänka sig att Sverige oftare än så får påhälsning av felflyttande fåglar under vårflyttningen, men kanske är arten förbisedd eftersom dess sång påminner mycket om sävsångarens. Det finns faktiskt bara ett svenskt fynd av en sjungande fågel, nämligen i Araslövssjön, Skåne den 31 maj 1942.

Samtliga åldersbestämda fåglar (18 stycken) har i likhet med Amundöfågeln varit årsungar, vilket passar väl in i det gängse mönstret för felflyttande höstfåglar.

Hos många sällsynta gäster har antalet fynd ökat markant från 1990-talet och framåt, som ett resultat av en kraftigt ökad skådaraktivitet samt ökade kunskaper i fältbestämning. Detta gäller dock inte vattensångaren som tvärtom har minskat, från nio fynd under 1980-talet till tre fynd under 1990-talet och endast

ett tidigare fynd under 2000-talet (2000). Detta får säkerligen tillskrivas artens kraftigt minskande trend i sitt utbredningsområde. Vi hoppas såklart att populationen återhämtar sig så att vi får njuta av fler fynd av denna strimmiga lilla vassmygare i framtiden.

JOHAN SVEDHOLM

Trädgårdsträdkrypare på Vrångö i april

Om vattensångaren var höstens stora dragplåster var trädgårds-trädkryparen på Vrångö vårens motsvarighet. Så här gick det till när första fyndet för Göteborgsområdet upptäcktes.

Tina Widén åkte på morgonen den 20 april 2008 ut till Vrångö som så många gånger tidigare under de senaste åren. Vädret var mestadels klart och en svag sydostlig vind förebådade insträckande rovfåglar. Från klockan sju stod hon som vanligt i lotsutkiken och spanade sträck. Fram till klockan 10 hade mycket riktigt fyra fiskgjusar och två bruna kärrhökar sträckt in från havet. En flock storspovar passerade och ett par gransångare sjöng.

Så vid halv elva hörde Tina en intressant sång i en trädgård nedanför Lotsutkiken. Hon associerade den genast till trädgårdsträdkrypare och sprang ned mot trädgården där hon hört fågeln. Där var den ju några gånger till! Fågeln var dock mycket rörlig och försvann snart söderut. Tina försökte följa efter och lyckades höra den igen, nu från det stora skogs-partiet på södra delarna av ön. Den rörde sig dock hela tiden så några njutobsar blev det inte tal om. I samband med detta fick hon kontakt med Lars-Erik Norbäck och Birgitta Nilsson som spenderat morgonen med att skådandes vandra runt ön. Nu

Bild: MARKUS LAGERQVIST

Rörlig och svårfotograferad, men på några bilder fastnade den ändå – trädgårdsträdskryparen *Certhia brachydactyla* på Vrångö.

var de tre som kunde hjälpas åt att leta.

Fågeln lokaliserades igen och nu kunde Tina i alla fall se något mer än en skymt av fågeln och kunde ana att spetsfläckarna på handpennorna var vita. Klockan 12.39 kändes det som det var dags att kalla på mer folk och hon skickade ut ett larm med tillägget *artbestämning osäker*.

Med första båten från fastlandet som anlände klockan 14.18 kom ytterligare ett tiotal skådare. Fågeln fortsatte vara mycket rörlig och kunde bara ses tillfälligt, men med så många skådare på plats kunde den snart lokaliseras igen eftersom den sjöng ganska flitigt. Magnus Unger, som var en av de tillresta, lyckades också spela in fågelns sång.

Nu blev det också lättare att samla dräktkaraktärer. Nog kändes näbben lång, ögonbrynstrecket diffust framför ögat, ryggen gråaktig och nog hade undersidan en brunaktig ton. Fågeln lät också höra sitt upprepade genomträngande svartmesliknande lockläte, som var det läte jag själv kom ihåg som det man oftast hör

i Frankrike (där jag bott ett tag), åtminstone utanför häckningstid. Vid ett tillfälle kunde fågeln följas ganska länge på nära håll när den furagerande rörde sig uppför en trädstam och nog verkade trappstegen i vingbandet jämna. Markus Lagerqvist och Magnus Ungers kameraslutare smattrade vilt.

Vid kvart över fyra hade alla tillresta sett sig mätta på fågeln och klockan började närma sig avgång för nästa färja. På väg till båten hördes fågeln sista gången, skulle det visa sig, från stigen i Trebenavägens förlängning som genomkorsar de nordöstra delarna av det stora skogsområdet på sydudden. Fågeln eftersöktes senare under kvällen och på morgonen dagen efter utan att återfinnas.

Trädgårdsträdskryparen häckar närmast i Danmark, men är också väl spridd över Väst- och Centraleuropa. Arten har minskat något i Europa de senaste åren, men beräknas inte vara nära rödlistestatus. I Danmark har däremot arten ökat och spridit sig norrut stadigt sedan första häckningen konstaterades 1946. En

liten stam finns sedan 90-talet faktiskt så nära Sverige som norr om Köpenhamn! I Sverige gjordes första fyndet så sent som 1983 och till och med 2008 finns 29 fynd av arten. Skåne dominerar fyndbilderna stort med hela 25 observerade exemplar, något som rimmar väl med artens expansion norrut i Danmark. En tydlig fyndtopp finns under första aprildekaden och dessa utgörs troligen av fåglar på förlängd vårflyttning. Arten är vidare en notorisk fågelstationsart då hela 25 av fynden utgörs av ringmärkta fåglar.

MIKAEL MOLIN

Stäpphökens som kom till Halland

Tack vare ett hack i vingen kunde den stäpphök som passerade Göteborgs rapportområde i september följas ner till Halland.

Den 13 september genomfördes höstens kvadratjakt och lag Öxnäs bestod denna gång av Niklas Aronsson, Jan Lundkvist, Hans Börjesson och undertecknad. Som vanligt var förväntningarna på topp och arter som var möjliga att få se denna septemperlördag bollades inom laget under den tidiga morgonen, när alla var på helspänn för att inte missa några sydsträckande arter.

Fram på förmiddagen hade vi börjat få ihop en skaplig lista på rovfåglar och ett antal blå kärrhökar, både hanar och honor, hade passerat. Efter klockan elva inträdde dock en viss rastlöshet när småfågelsträcket stannat av och vi ännu inte hört den där entitan som skulle finnas i buskaget nedanför, där Hasse rekat dagen innan.

Med anledning av detta var laget en aning utspritt. Hasse var nere i buskaget utanför rutan och Niklas vilade medan Janne och

jag spanade åt olika håll, när jag fick in en kärrhök i tuben på nordsidan av Nordre älv. Den verkade direkt slankare och nättare än de blåhökar vi haft under morgonen, så jag påkallde de övrigas uppmärksamhet för att vi skulle kunna studera fågeln gemensamt. Så försvann kärrhöken in bakom några träd och medan vi ropade på Hasse, som började springa för att komma tillbaka in i rutan, och Niklas snabbt kom på fötterna, hittade Janne fågeln igen, nu nästan rakt nedanför oss vid berget.

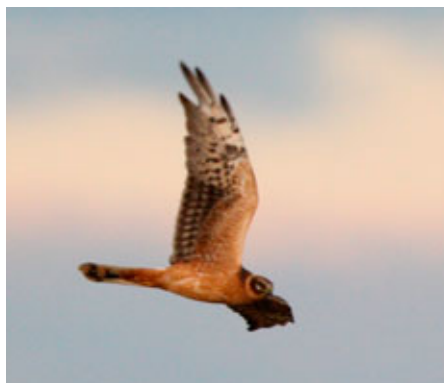
Jodå, en "stängshök" var det, helt klart, en ungfågel. Men, vad konstigt, den hade ett hack i högervingen, vilket inte stämde överens i ruggningsförlopp för ungfåglar. Förbryllande. Även vingundersidorna var svåra att få se ordentligt, och ingen fantomfotograf fanns i gruppen. Hasse hade nu kommit upp tillsammans med oss andra men fågeln fjärmade sig mer och mer i motljuset mot söder.

Med bestämningsproblematiken av unga stäpp- och ängshökar från bland annat Falsterbo i minnet insåg vi att vi fick larma denna lättigenkännliga individ som obestämd, ringa närbelägna lag vid Kippholmen och Torslandaviken för att förvarna, och sedan vänta.

Därför var jublet inom laget stort när lag Ganlet, i närheten av Fiskebäck, upptäckte samma fågel, lyckats säkert bestämma den och även fotografera den!

Vid artgenomgången fick vi klart för oss att en ängshök som upptäckts vid Öxnäs under vårkvadranten 2004 tagit nästan samma väg söderut. Spännade.

Det som ytterligare glädde många var att "vår" stäpphök dök upp tre dagar senare vid Lis Mosse i Halland där den uppe-

Bilder: MIKAEL NORD, PÅR LYDMARK

Samma fågel, men olika bra bilder ... Till vänster ses stäpphöken *Circus macrourus* när den stationerat sig i Halland, till höger när den sträckte över Ganlet i Göteborg på HÖG höjd.

höll sig under en veckas tid till den 23 september. Många skådare kunde åka dit för att se denna härliga rovfågel jaga över älten, och den fick även en egen bildsvit i Vår Fågelvärld tagen på denna lokal.

Hacket i vingen kan ha orsakats av att den flugit mot en taggtråd, men tack vare detta kunde den alltså följas från Bohuslän, genom Göteborgsdelen av Västergötland och ner till Halland!

PER BJÖRKMAN

Vassångare – ny art i skärgården

Inte lika sällsynt som vattensångare eller trädgårdsträdskrypare, men i skärgården hade den inte setts tidigare. Så här upptäcktes vassångaren på Öckerö.

Ända sen jag började skåda för ett antal år sedan har jag tänkt åka till Rördammen på Öckerö mera frekvent, men det blev inte av förrän i år. I början på 80-talet hörde jag en rördrom i Rördammen under en löparrunda förbi dammen och det var något som jag gärna ville höra igen.

Tredje besöket för året inföll på söndagen den 27 april. Klockan var efter halv tio på kvällen när jag ställde mig för att lyssna i

den södra delen av dammen. Vid tidigare besök en månad tidigare hade jag hört vattenrall, rörhöna och sävsparv. Det jag den här gången hörde nästan direkt var istället ett rätt så starkt surrande ljud som lät som det kom från rätt nära håll. Det hördes sporadiskt och inte så länge varje gång. Låtet påminde om gräshoppsångare och flodsångare som jag hade hört tidigare på Hisingen och i Ytterby och jag visste att vassångare hade en liknade sång (det blev inte av att åka till Kungsbacka året innan för att lyssna på vassångaren där).

Jag gjorde ett försök att spela in ljudet med min mobiltelefon men det lyckades inte så bra, så jag åkte hem med låtet färskt i minnet för att kontrolllyssna mot de fågelskivor jag hade hemma. Ganska snart kunde jag konstatera att det måste vara en vassångare och larmade ut den.

På måndag åkte jag tillbaka vid samma tid som dagen innan. Flera andra skådare var på plats som hade hört vassångaren strax innan jag kom och Magnus Unger fick också gjort en ljudinspelning. På tisdag var det ytterligare skådare på plats men då var den tyvärr inte kvar.

BENGT KARLSSON

Årets riksinventering

kornknarr

Årets riksinventeringsart 2008 var kornknarr, en art som inte är lika vanlig på den här sidan landet som på den andra. Här kan du läsa mer om hur det går för denna svårседda art både i Sverige och Göteborg.

TEXT: JON HÅKANSSON

Målsättningen med årets riksinventering var att få en så heltäckande bild som möjligt av revirhävdande kornknarrar i Sverige. I den svenska rödlistan är arten numera kategoriserad som sårbar.

Ljumma försommarkvällar i öppna marker kan man höra kornknarrrens karaktäristiska och omisskännliga läte, ett upprepat tvåstavigt *krex-krex*. Under gynnsamma förhållanden kan lätet höras ganska långt, upp emot en kilometer. Dock är det sällan man får syn på den då den är mästare på att hålla sig gömd i vegetationen. Kommer man den för nära smyger den bara tyst iväg och ibland kan man se hur det rör sig i det höga gräset. Att få se en kornknarr kräver ett stort tålamod och till det en stor portion tur.

Arten trivs bäst i torrare marker med hög vegetation, minst 20 cm, där den kan dölja sig och sitt bo. Kornknarren, som är nattflyttare, anländer från sina vinterkvarter i Östafrika från mitten av maj och drar iväg söderut igen under augusti-oktober.

Honan lägger en kull med oftast 8–12 ägg och efter cirka 20 dagar följer de små svarta dunungarna föräldrarna på födosök.

Vid en ålder av cirka 35 dagar är ungarna flygga.

Under 1900-talet har kornknarren minskat kraftigt i landet. Detta till stor del beroende på intensivt bete och tidig slätter. Under senare år verkar dock en liten återhämtning ha skett av den svenska populationen. Troligtvis är den ett resultat av knarrarnas ökning i Östeuropa, där stora förändringar i jordbrukslandskapet ägt rum. Dessa förändringar har bland annat lett till att stora arealer jordbruksmark övergivits, vilket i sin tur gett upphov till en för kornknarren gynnsam miljö.

2008 års inventering gav cirka 1 500 spelande kornknarrar i Sverige. På Gotland noterades över 500 men på Öland ser antalet ut att fortsätta minska. Under året rapporterades 130 spelande mot cirka 250 under början av 1970-talet. På fastlandet noterades den tredje högsta totalsumman under 2000-talet, men siffran får ändå anses som ganska medioker sett till de omfattande eftersökningar som bedrevs.

I Göteborgsområdet är arten inte så vanlig men dock årlig med enstaka snärpande hannar. Årets sju spelande fåglar är numera en normal årssumma, under 2000-talet har antalet varierat mellan

Bild: ROBERT ALMSTRAND

Om man väl får se en kornknarr *Crex crex* är det oftaste så här det ser ut – en snabb flygobs lite snett bakifrån. Bilden är tagen på Göteborgsområdets säkraste lokal för arten på senare år, Brudarebacken, dock inte i år utan 2006.

fyra och nio exemplar. Undantagen är dock år 2000 och 2007 med cirka 20 respektive 24 spelande fåglar.

Störst chans att få höra kornknarren är på norra och mellersta delen av Hisingen samt längs Lärjeåns dalgång. Under senare år har dock Brudarebacken varit den säkraste lokalen där även häckning kunde konstateras 2004 samt 2005. Under 2008 noterades som mest fyra spelande hanar på lokalen, men tyvärr återkom inga fåglar alls sommaren 2009.

Sträcket över Näsetudden

hösten 2008

Här följer årets summering av höststräcket över Näsetudden, som vanligt inräknat av Kristoffer Nilsson från rapportområdets enda riktigt hårdbevakade tättingsträcklokal – Smithska udden.

TEXT: KRISTOFFER NILSSON | kristoffer.nilsson5@comhem.se

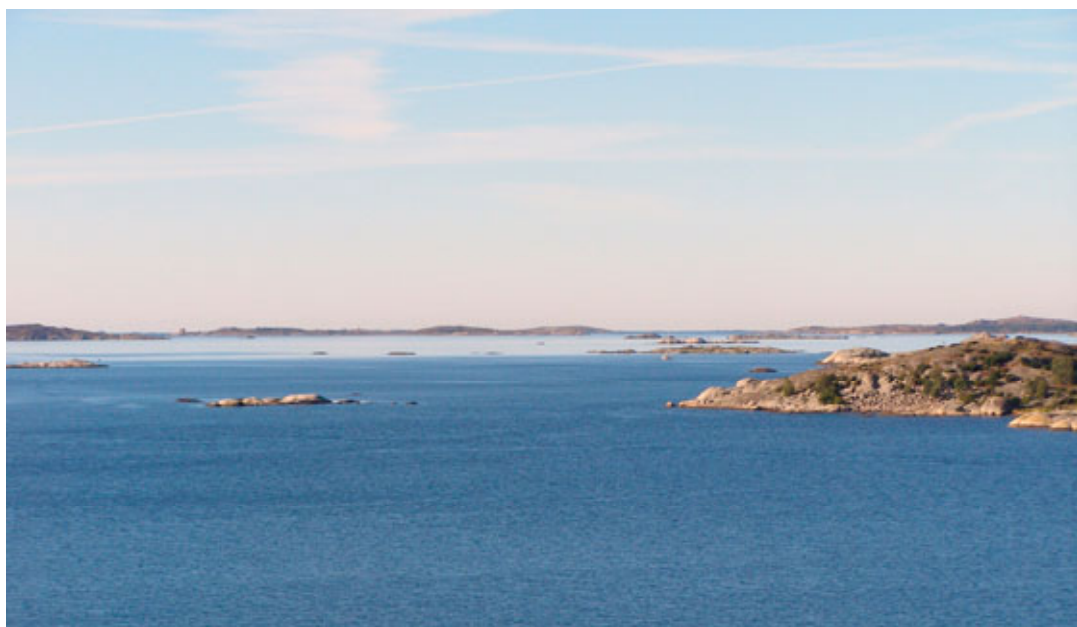

Bild: KRISTOFFER NILSSON

En fantastisk höst är över och den innehöll flera rekord. Vädret under tropikflyttarnas huvudsakliga sträckperiod i augusti var väl inte det bästa för Näset, men under september och oktober blev det desto bättre med många fina dagar med vindar från SO-sektorn. Nästan all bevakning utfördes från Smithska udden och sträcket följdes 66 dagar under perioden 1 augusti till 20 november. Följande stycken kommer att samman-

fatta denna rekordhöst. Alla arter kanske inte nämns i texten och då hänvisas till tabellerna. Observera dock att dessa endast innehåller duvor-fältsparvar.

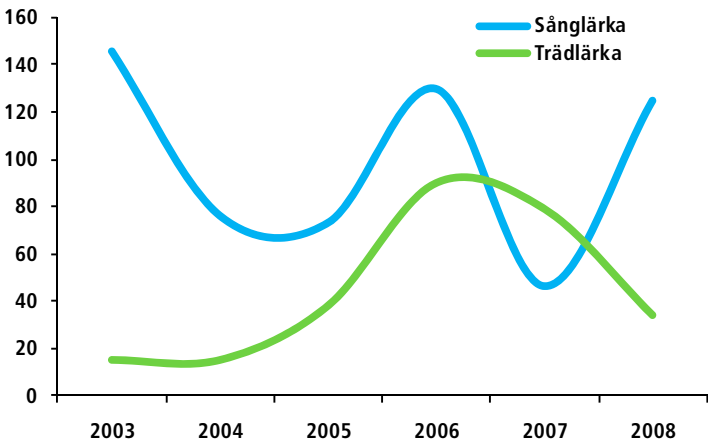
Duvor-ärlor

För duvorna blev det ett ganska normalt år. Totalt 33 skogsduvor är långt ifrån rekordåren i mitten av 2000-talet, men bättre än fjolårets låga antal. Drygt 36 000 ringduvor får betraktas som ett

högre antal och 11 500 sträckare den 15 oktober är en hög dagsumma. Två turkduvor sträckte ut den 21 september och utöver dessa noterades arten vid fyra tillfällen då sträckförsöken misslyckades.

Hackspettsmaterialet är i år rejält avvikande. Totalt 15 utsträckande större hackspettar och tre mindre indikerar i båda fallen höga antal. Utöver dessa noterades 15 stationära mindre (den

Fig-08 Sträcket över Näsetudden hösten 2008

Figur 1. Antalet sträckande sånglärkor och trädlärkor vid Smithska udden under höstarna 2003–2008.

första redan den 1 augusti) samt tre misslyckade sträckförsök, och för den större observerades minst 17 som inte vågade flyga ut över vattnet. En ny bekantskap i sträckprotokollet blev spillkråkan som observerades utsträckande vid tre tillfällen. Utöver dessa sågs fyra som vände och flera stationära.

Bland lärkorna märks i år främst sånglärkan som räknades i tresiffriga antal vilket bara har hänt två gånger tidigare (se Figur

1). Den 15 oktober sträckte 39 sånglärkor vilket är en ganska bra dagssumma. För trädlärkan blev det en tillbakagång efter två bättre höstar och totalsumman hamnade på 34 exemplar. När det gäller svalorna hade backsvalan återigen en sämre höst och trenden för denna art är klart vikan- de. Ladusvalan hade däremot en rekordhöst och sträcktoppen inföll under första halvan av september. Den sista ladusvalan sågs den 31 oktober vilket är sent. För

hussvalan och tornseglaren blev det en mer normal höst.

För piplärkorna blev det också i stort sett en normal höst. Den större piplärka som sträckte ut den 25 september är dock klart anmärkningsvärt. Det är det andra fyndet vid Smitten (den första sträckte ut i början av oktober 2003). För ärlorna är det lite blandad kompott. Gulärlan hade en normal höst medan både försärlan och sädesärlan hade en bättre. För sädesärlan är det en rekordhöst med nästan 1 000 individer och tre dagar räknades fler än 100 exemplar. Tidigare har inte sädesärlor setts i hundrat- tal så det var ”proppen ur” i år. En sen försärla sågs den 20 november vilket kan vara värt ett hedersomnämmande.

Järnsparv–kråkfåglar

Järnsparven uppträdde normalt med nästan 400 sträckare och även sidensvanens höst bör be- traktsas som normal. Sedan är det dags att lämna utrymme för ännu en ny sträckart, nämligen sten- skvättan. Tidigare år har sten- skvättor setts regelbundet på ud-

Tabell 1. Årets två bästa sträckdagar för 20 subjektivt utvalda arter samt högstanoteringar under 2000-talet.

Art	Högsta och näst högsta dagssummorna 2008	Högsta under 2000-talet
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	11 500 ex 15.10	9 080 ex 7.10
Trädlärka <i>Lullula arborea</i>	8 ex 22.9	8 ex 7.10
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	843 ex 9.9	491 ex 12.9
Tornseglare <i>Apus apus</i>	150 ex 16.8	50 ex 19.8
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	543 ex 20.9	516 ex 19.9
Trädiplärka <i>Anthus trivialis</i>	649 ex 29.8	412 ex 23.8
Gulärla <i>Motacilla flava</i>	257 ex 29.8	204 ex 24.8
Forsärla <i>Motacilla cinerea</i>	9 ex 12.9	9 ex 21.9
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	118 ex 15.9 & 16.9	104 ex 7.9
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	45 ex 22.9	31 ex 21.9
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1 585 ex 1.11	1 500 ex 28.10
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	387 ex 8.10	350 ex 28.10
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	23 ex 8.10	19 ex 22.9
Kaja <i>Corvus monedula</i>	11 800 ex 16.10	8 300 ex 17.10 & 23.10
Bofink/bergfink <i>Fringilla coelebs/montifringilla</i>	31 680 ex 19.9	28 350 ex 21.9
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	329 ex 23.10	150 ex 28.10
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	383 ex 18.9	382 ex 19.9
Större korsnäbb <i>Loxia pytyopsittacus</i>	12 ex 31.10	7 ex 3.11
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	28 ex 20.9	24 ex 21.9
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	51 ex 23.10	26 ex 30.10

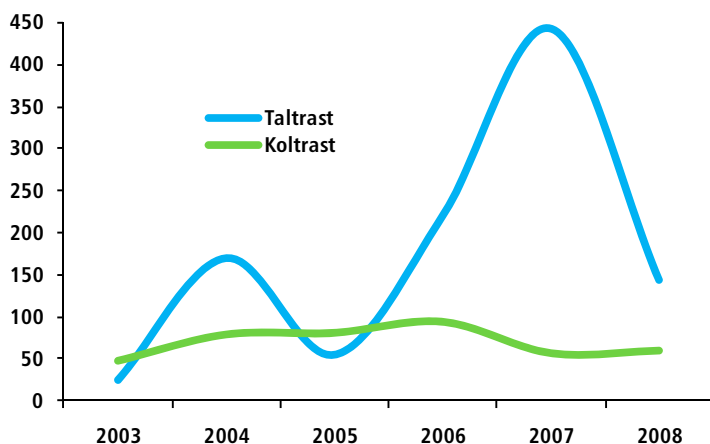
den under september, men jag har aldrig sett stenskvättor som har sträckt ut förrän i år och då hände det till och med två gånger. Både den 22 och 23 september konstaterades utsträckande stenskvättor.

Bland trastarna uppträdde taltrasten och koltrasten normalt (se *Figur 2*), medan dubbeltrasten hade en klart sämre höst. För rödvingetrasten var det något bättre med nästan 1 500 individer och för björktrasten var det en klart bra höst.

Ännu en ny sträckart hamnar i detta stycke och det är kungsfågeln som vid två tillfällen konstaterades sträcka ut. Den första flög söderut den 19 september och den andra observationen handlar om tre sträckande kungsfåglar den 29 oktober. Däremot sågs ingen grå flugsnappare sträcka ut under hösten, men fyra sträckförsök bevittnades.

Bland mesarna märks främst svartmes och blåmes (nytt säsongsrekord för den sistnämnda) i år. Sju utsträckande talltitor ska självklart nämnas och även de 45 stjärtnesar som skapar nytt säsongsrekord får inte glömmas. Ovanligt många tofsmesar noteras också under hösten, men ingen sågs lämna udden. Den 11 september sågs de enda utsträckande nötväckorna och höstens enda varfågel observerades den 7 oktober.

Näset berördes väldigt lite av nötkråkorna, som var i lite rörelse under hösten, och tre individer sågs. Kråkan hade ett sämre år och råkan räknades inte i några större mängder, medan åtta korpar den 17 augusti är klart avvikande. Kajan hade en fantastisk höst och nästan 70 000 individer räknades. Vissa morgnar var helt sagolika med flock efter flock i gryningen och den bästa morgo-

Figur 2. Antalet sträckande taltrastar och koltrastar vid Smithska udden under höstarna 2003–2008.

nen räknades nästan 12 000 kajor vilket är rekord med bred marginal. Den 19 september sågs även en flock med elva skator som gjorde ett misslyckat sträckförsök.

Stare-fältsparvar

Staren hade en bättre höst än normalt medan pilfinken fick en nedgång efter de två senaste årens fina uppträdande. Bo-/bergfinkarna är som vanligt de mest talrika och i år slutade totalsumman nästan på hela 149 000 exemplar. Det motsvarar nästan 52 % av den totala fågelmängden i år och fem dagar bjöd på "femsiffrigt" i protokollet.

Totalt 61 hämplingar är i nivå med fjolårets låga antal och även vinterhämplingen har en vikande tendens. Gräsiska, grönfink och steglits uppträdde tämligen normalt medan stenknäcken återigen hade ett bättre år (se *Figur 3*). Utöver de 44 utsträckande stenknäckarna sågs 13 individer som vände. För domherrens del blev det en riktigt dålig höst, och grön-siskorna kom i mer normala mängder efter fjolårets rekorduppträdande.

Det var inte heller några större

rörelser på korsnäbbarna, men i år rörde sig bändelkorsnäbbar söderut i större omfattning än normalt. Smitten påverkades även av detta. Den 19 augusti sågs tre "bändlar" och den 24 september ytterligare en. Det är första gången sedan 2003 som arten observeras i området. Efter fjolårets "lucka i protokollet" så är det glädjande att konstatera att rosenfinken kom tillbaka med tre individer. Samtliga observerades i augusti. För fältsparvarnas del blev det i stort sett en helt normal höst.

Övriga arter

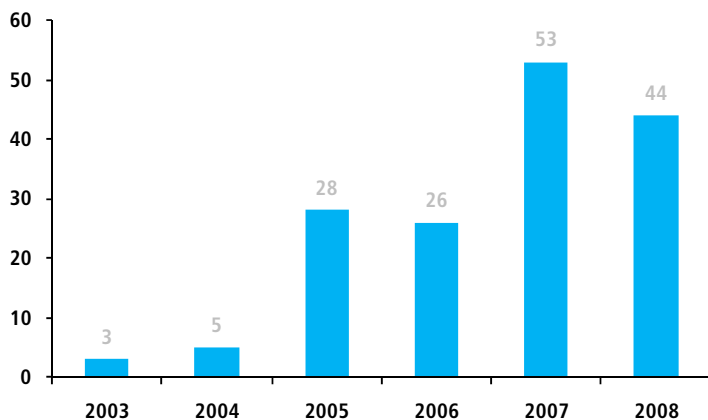
För gässens del blev det en riktigt fin höst. Främst i månadsskiftet oktober/november då det observerades 2 110 grågäss, två spetsbergsgäss, 57 sädgäss, sex blås-gäss och drygt 1 200 obestämda *Anser*-gäss. Utöver dessa räknades 153 vitkindade och 83 kanadagäss.

Totalt sågs sju sträckande knölsvanar samt 89 sångsvanar, och om vi flyttar fokus till änderna så är det främst en vigg, en stjärtand, fem krickor, 123 blås-änder, fyra storskrakar, en svärta och två skedänder som samman-

fattar hösten. Liksom gässen och de andra arterna sträckte samtliga söderut.

Fem smålommar och en storlom summerar lomsträcket under hösten. Sträckande storskarvar ses regelbundet och under hösten räknades 342 individer medan totalsumman för gråhägern landade på 22 exemplar.

För rovfågarna blev uppträdandet följande (antal inom parentes): bivrak (11), fiskgjuse (7), brun kärrhök (4), blå kärrhök (2), ängshök (1), ormvrak (45), fjällvrak (1), obestämd medelstor rovfågel (12), sparvhök (161), duvhök (4), tornfalk (43), stenfalk (13), lärkfalk (8), pilgrimsfalk (3) och obestämd mindre rovfågel (8). I regel var udden som vanligt dåligt bevakad under sena förmiddagar och eftermiddagar. Ängshöken var en hane som sträckte ut den 29 augusti och det är första fyndet på udden. För lärkfalkens del var det ett riktigt bra år och bidragande orsak till det är den 11 september med fyra sträckande individer. I övrigt får rovfågelshösten betraktas som

Figur 3. Antal utsträckande stenknäckor vid Smithska udden under höstarna 2003–2008.

tämligen normal.

Sträckande tranor är inte så vanliga och ses långt ifrån årligen. Den 17 oktober sågs fyra tranor över parkeringsplatsen. När det gäller vadarna summeras hösten med 18 gluttsnäppor, en skogsnäppa, två kustpipare, 25 ljungpipare, en strandskata, 30 storspovar och sex enkelbeckasiner. En ganska normal vadarhöst även om kustpipare inte är så vanliga.

För måsarnas del blev det 105 skratmåsar och 28 fiskmåsar

vilket är något färre än normalt. I en av skratmåsflockarna sågs en ung dvärgmåsa den 29 augusti och det är första gången som jag ser dvärgmåsa sträcka över Näset. Sju kentska tärnor som bedömdes som stationära och två sträckande summerar tärnhösten.

Om vi även ska ge oss på att nämna några rastare så blev det även i detta fall en trevlig höst. En jorduggla observerades den 15 oktober då den lyfte en bit från obsplatsen. Den hade blivit upptäckt av skatorna och där den hade gömt sig låg en död sånglärka. Skatorna och kråkorna hittade även en berggurv den 22 september som kunde ses både länge och väl. En kungsfiskare sågs i hamnen den 26 september och en alkekung låg i vattnet söder om udden den 17 november.

Kungsfågarna hade nog en bra höst på udden och vissa morgnar hördes de i princip överallt. Bland dessa upptäcktes en brandkronad kungsfågel den 25 oktober av andra skådare och denna sågs sedan i några dagar. Dessvärre lägger jag själv ingen tid på att leta efter stationära rariteter på udden och att det är så få skådare som väljer att göra det är lite märkligt med tanke på

Bild: STEFAN SVANBERG

Smitten är inte bara bra för sträckande fåglar. Den 22 september rastade en berggurv *Bubo bubo* i granarna, ivrigt uppvaktad av skator och kråkor.

Tabell 2. Sträcket över Näsetudden 1 augusti–20 november 2008, art för art.

Art		Aug I	Aug II	Aug III	Sept I	Sept II	Sept III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Total
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>			1	1	6	13	9		3			33
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	3	24	56	22	68	6 176	12 306	15 336	1 145	518	457	36 111
Turkduva	<i>Streptopelia decacocto</i>						2						2
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>					2			1				3
Större hackspett	<i>Dendrocopus major</i>			1		5	3	2	1	2	1		15
Mindre hackspett	<i>Dendrocopus minor</i>					3							3
Sånglärka	<i>Lauda arvensis</i>					1	23	41	46	13	1		125
Trädlärka	<i>Lullula arborea</i>						14	9	6	3	2		34
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	1	9	32	6	4							52
Ladusvala	<i>Hirundo rustica</i>	32	40	336	1 376	1 483	34			1			3 305
Hussvala	<i>Delichon urbica</i>	3	5	211	267	9							495
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	67	285	112	69	8							541
Skärpiplärka	<i>Anthus petrosus</i>					3	1			1		2	7
Ångspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>		2	3	57	1 515	1 064	443	604	106	9	2	3 805
Trädpiplärka	<i>Anthus trivialis</i>	13	307	1 462	446	397	35	1		1			2 662
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>						1						1
Större piplärka	<i>Anthus richardii</i>						1						1
Sådesärila	<i>Motacilla alba</i>		38	106	228	472	80	3					927
Gulärila	<i>Motacilla flava</i>		541	888	245	24	3						1 701
Forsärila	<i>Motacilla cinerea</i>			8	10	54	33	15	16	6	1	1	144
Sidensvans	<i>Bombycilla garrulus</i>									320	123	14	457
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>		14	35	40	129	132	25	13	6	1	1	396
Stenskvätta	<i>Oenanthe oenanthe</i>						2						2
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>				2	15	59	57	7	4			144
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>						3	421	285	666	83	2	1 460
Dubbeltrast	<i>Turdus viscivorus</i>					2	20	4	1	1	1	1	30
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>					22	31	265	471	4 978	1 765	183	7 715
Koltrast	<i>Turdus merula</i>					1	2	15	9	20	7	5	59
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>					1				3			4
Talgöxe	<i>Parus major</i>					22	76	17	79	14	7		215
Talltita	<i>Parus montanus</i>					3	4						7
Svartmes	<i>Parus ater</i>					90	35	2	8				135
Blåmes	<i>Parus caeruleus</i>					491	892	74	141	113	38	4	1 753
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>							11	28	6			45
Nötväcka	<i>Sitta europea</i>					2							2
Varfågel	<i>Lanius exubitor</i>							1					1
Nötkråka	<i>Nucifaga caryocatactes</i>			2			1						3
Kaja	<i>Corvus monedula</i>					130	150	3 981	35 400	23 725	5 705	164	69 255
Råka	<i>Corvus frugilegus</i>					1		5	11	9	2		28
Kråka	<i>Corvus corone</i>					3		2	12	10	10	8	45
Korp	<i>Corvus corax</i>		8										8
Stare	<i>Stumus vulgaris</i>		94	52				214	605	256	25	18	1 336
Pilfink	<i>Passer montanus</i>		18		12	9	51	5	2	1			36
Bofink/bergfink	<i>Fringilla coelebs/montifringilla</i>	4	11	5	2 716	56 755	71 538	6 853	8 600	2 220	166	16	148 884
Hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	2	5	9	7	17	15	5	1				61
Vinterhämpling	<i>Carduelis flavirostris</i>								6	14	2	3	25
Gråsiska	<i>Carduelis flammea</i>	5	1	3	6	35	46	12	19	55	308	17	507
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>						1		1	2	2		6
Grönfink	<i>Carduelis chloris</i>					17	27	41	129	653	96	38	1 001
Grönsiska	<i>Carduelis spinus</i>		1	4	23	2 039	1 390	286	123	128	22	3	4 019
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>								4	14	3	1	22
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>				7	6	13	9		6	2	1	44
Mindre korsnäbb	<i>Loxia curvirostra</i>	8	4	23		14	24	15	6	1	3		98
Större korsnäbb	<i>Loxia pytyopsittacus</i>									15	8	6	29
Bändelkorsnäbb	<i>Loxia leucoptera</i>		3				1						4
Obestämd korsnäbb	<i>Loxia sp.</i>					5	1	14	20			2	42
Rosenfink	<i>Carpodactus erythrinus</i>		2	1									3
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>			1	18	95	73	14	11	9			221
Snösparv	<i>Plectrophenax nivalis</i>									6	2	1	9
Lappsparv	<i>Calcarius lapponicus</i>					3	1		1				5
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>			2									2
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>				1			17	56	95	26	2	197
TOTALT 2008		138	1 412	3 353	5 559	63 967	82 075	25 194	62 059	34 631	8 939	952	288 279

Bild: KRISTOFFER NILSSON

”Assistenten” (se bild i Fåglar i Göteborgstrakten 2007) dök tyvärr inte upp i år, men både kråkor och, som här, en och annan skata *Pica pica* gjorde sitt bästa för att fylla tomrummet och bjöd på gott sällskap vid obsplatsen.

den mängd fåglar som bevisligen använder udden som sträckled. Få eller ingen lokal i Göteborg kan mäta sig med Näsetudden i detta fall.

Avslutning

Ännu en höst kan sammanfattas och den bjöd på drygt 288 000 fåglar vilket är nytt säsongsrekord. Den miljonte fågeln sedan starten 2002 passerade, och det var troligen en bofink som sträckte söderut den 21 september.

Variationen med en del rariteter och fantastiska sträckdagar för vanligare arter som exempelvis kajan är nog det jag tar med mig mest tillsammans med en mängd underbara gryningar.

Jag vet inte heller om jag ska bli glad eller ledsen när jag ser spillkråkor och talltitor flyga söderut. Tyvärr är det väl möjligen en reaktion på att någonting är på väg att hända med deras livsmiljö och då är det ju inget som jag kan glädja mig åt.

”Assistenten” dök tyvärr inte upp i år (se förra årets artikel för bild). Vad som har hänt henne vet jag inte, men saknaden var stundtals stor. Hon var verkligen en härlig bekantskap. Däremot var skator och kråkor åter på plats och bidrog med trevligt sällskap och ibland hjälpte de ju dessutom till på föredömligt sätt med att leta reda på ugglor som jag säkert inte hade sett annars.

Tidigare artiklar

Nilsson K (2003) Smithska udden – varma bad och finfin fågelskådning. *Fåglar på Västkusten* 2003(2):97–101.

Nilsson K (2004) Sträcket över Smithska udden under hösten 2003. *Fåglar på Västkusten* 2004(1):2–19.

Nilsson K (2004) Smithska udden i mitten av 1970-talet. *Fåglar på Västkusten* 2004(2):95–97.

Nilsson K (2005) Sträcket över Näsetudden under hösten 2004. *Fåglar på Västkusten* 2005(1):1–16.

Nilsson K (2006) Sträcket över Näsetudden under hösten 2005. *Fåglar på Västkusten* 2006(1):1–16.

Nilsson K (2007) Sträcket över Näsetudden under hösten 2006. *Fåglar på Västkusten* 2007(1):1–14.

Nilsson K (2009) Sträcket över Näsetudden hösten 2007. *Fåglar i Göteborgstrakten 2007, FpV supplement* 35:8–13.

Tabell 3. Sträcket över Näsetudden 1 augusti–20 november 2008, jämförelse mot förra året.

Jämförelse	Aug I	Aug II	Aug III	Sept I	Sept II	Sept III	Okt I	Okt II	Okt III	Nov I	Nov II	Totalt
Totalantal sträckande fåglar 2008	138	1 412	3 353	5 559	63 967	82 075	25 194	62 059	34 631	8 939	952	288 279
Totalantal sträckande fåglar 2007	413	1 320	6 484	7 239	54 916	83 554	21 956	13 357	6 868	1 020	482	197 609
Dagar med sträckbevakning 2008	2	6	7	6	10	7	7	7	7	4	3	66
Dagar med sträckbevakning 2007	2	3	7	5	6	8	8	9	8	3	6	65
Timmar med sträckbevakning 2008	4,5	17	21	13	28	20	20	16	17	12	4	173
Timmar med sträckbevakning 2007	3,25	6,5	20,5	15	18,25	23,75	20,5	21	26,75	5,25	8,25	169

Fågelrapport

för
Göteborgs rapportområde

2008

I fågelrapporten sammanfattas årets fågelhändelser i Göteborgs rapportområde. Läs om hur väl våra häckfåglar lyckades, vilka arter som ökar och minskar, vilka rariteter som sågs, när de första vårfågarna anlände och när de sista höstflyttarna gav sig av.

TEXT: PER BJÖRKMAN, JON HÅKANSSON, PÄR LYDMARK, MIKAEL MOLIN, MARTIN OOMEN, STEFAN SVANBERG, JOHAN SVEDHOLM, MAGNUS UNGER

Precis som i förra årets rapport som kom ut tidigare i år har vi jobbat med att försöka göra rapporten så tydlig och lättöverskådlig som möjligt. Det mesta är sig likt från förra året, men vi har åtminstone en nyhet att bjuda på som vi hoppas faller i god jord – detaljerad fyndhistorik.

Detaljerad fyndhistorik

Vi håller för närvarande på att sammanställa samtliga gamla fynd av lite sällsyntare arter i rapportområdet med målsättningen att på några års sikt ha en fullständig fyndhistorik för samtliga arter som är anträffade i Göteborgs rapportområde. Som ett steg i det arbetet har vi i år valt att presentera en lista med samtliga fynd genom tiderna av nio lite sällsyntare arter som sågs under året. Nästa år blir det ett antal arter till.

Fenologi på samma sätt som förra året

Förra årets stora nyhet i fågelrapporten var fenologiredovisningen. Tillsammans med publiceringen av *Flyttkalendern* i FpV nr 1/2008 och 3/2008 gjorde det att betydligt fler läsare fick upp ögonen för fenologi, och vi hoppas den trenden kan hålla i sig.

Precis som förra året har vi alltså i årets rapport delat upp fenologin i 18 mindre tabeller som redovisas i anslutning till övriga fynd i den ordinarie artgenomgången. Förutom första och sista datum re-

do visas även lokal och observatör för såväl årets fenologifynd som för fenologirekorden. Kolumnen "Avvikelse" visar hur årets datum skiljer sig från medianvärdet – man kan alltså snabbt se om en viss art anlant/flyttat tidigt eller sent, och dessutom snabbt se om det var så tidigt/sent att det innebar nytt fenologirekord (markerat med röd text). I samband med nya fenologirekord redovisas också med hur många dagar det gamla rekordet har slagits inom parentes.

Fenologi – glöm inte det här

Som vanligt när det gäller fenologi vill vi passa på att understryka vikten av att granska alla tidiga och sena fynd extra noga. När du stöter på din första trädpiplärka för året, tänk då efter vilket datum det är och granska fågeln lika noga som om du hade stått inför en sällsynt raritet om datumet är före mediandatumet för trädpiplärka. Tänk också på att de mediandatum som redovisas här gäller den absolut första observationen varje år under åren 2000–2008, vilket innebär att man normalt inte stöter på arten förrän någon vecka senare. Fynd utanför extremprioden är att jämföra med fynd av en raritet, vilket innebär att de måste dokumenteras noga och rapporteras till oss i Rrk (se sista uppslaget för rapportinformation) för att godkännas för publicering.

PÄR LYDMARK

Bild: PETER HVASS

Den 19 oktober passerade de här ljusbukiga prutgässen *Branta bernicla hrota* Kråkudden. I bakgrunden syns Stora Pölsans fyr.

SVANAR OCH GÄSS

Av flera gåsarter sågs ovanligt stora flockar under 2008, och både prutgås och vitkindad gås anlände rekordtidigt på våren. Dessutom sågs en långstannande bläsgås vilket inte hör till vanligheterna.

Knölsvan *Cygnus olor*

Höga antal: 570 ex Torslandaviken 10.7 (Björn Dellming).

En hyfsad återhämtning av antalet individer sommartid i Torslandaviken – kanske kan födan vara på återtåg (se *Fåglar på Västkusten nr 4/08*). Toppnoteringen för året ligger en hel månad senare än 2007 och antal upp emot 450 ex noterades så sent som den 10 oktober. En lovande utveckling men ännu en bit kvar till rekordåret under 2000-talet 2005 då på 920 ex noterades.

MAGNUS UNGER

[Svart svan] *Cygnus atratus*

Samtliga: 1 ex Torslandaviken 15.5–24.10 (Reino Andersson m fl).

Fågeln sågs till och från i området under hela obsperioden men var inte inne i viken hela tiden, utan även vid Älvsborgs fästning och Arendal. Svart svan ses så gott som årligen på Västkusten och troligen är det samma enstaka rymlingar som står för samtliga fynd. Senast arten sågs i Göteborg var på Styrsö den 25 juni 2000.

MAGNUS UNGER

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Vår: Sammanlagt 45 ex fördelat på 11 fynd under perioden 8.3–9.4.

Höst: Inga fynd.

Höga antal: 25 ex str NO Mölnlyckemetot, Råda 30.3 (Johannes Löfqvist).

Antalet vårfynd ligger på en normal nivå för 2000-talet, dock utgjordes mer än halva årssumman av den stora flocken vid Mölnlyckemetot. Att inga höstfynd gjordes är ovanligt, senast detta inträffade var år 2000.

MAGNUS UNGER

Sädgås *Anser fabalis*

Vår: Sammanlagt 128 ex under perioden 20.2–9.4.

Höst: Sammanlagt 227 ex under perioden 24.9–21.11.

Vinter: 23 ex str S Rådasjön 28.12 (Johannes Löfqvist).

Vårsumman står sig bra och är den näst bästa under 2000-talet. Höstsumman är den högsta under 2000-talet, det tidigare rekordet var från 2005 och gällde 137 individer. Fynden i februari och december utgörs troligen av tidiga respektive sena sträckare.

MAGNUS UNGER

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Vår: 1 ex str NO Fässberg, Mölndal 8.3 (Olof Armini).

Höst: 2 ex str S Vinga 11.10 (Tore Holsendahl). 55 ex str S Kråkudden, Hönö 20.10 (Jon Håkansson). Minst 35 ex Dannekroken, Hönö 20.10 (Björn Zachrisson). 2 ex str S Kråkudden, Hönö 29.10 (Jon Håkansson). 2 ex str SV Smithska udden, Göteborg 1.11 (Kristoffer Nilsson m fl). 11 ex str SO Kråkudden, Hönö 19.11 (Roger Eskilsson).

Flocken vid Dannekroken (troligen en del av flocken som strax innan sågs vid Kråkudden) rastade kort och drog vidare mot Grötö. Flocken är den största som noterats i området på hela 2000-talet.

MAGNUS UNGER

Bläsgås *Anser albifrons*

Samtliga: 1 2K Öxnäs, Säve 6–11.5 (Bo Brinkhoff m fl). 6 ex str Smithska udden 31.10 (Kristoffer Nilsson). 1 ad str S Rådasjön, Råda 28.12 (Johannes Löfqvist).

Rastande fynd av bläsgås i området är vi inte bortskämda med. Bortser man från invasionsåret 2006 då flera långstannande flockar observerades, får

Tabell 1. Fenologi – Svanar och gäss

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Mindre sångsvan <i>Vår</i>	8.3 Flera lokaler <i>Nytt fenologirekord (-2)</i>	9.4 Torslandaviken (Nils Gabrielsson) <i>2.5-00 Torslandaviken (Björn Dellming)</i>	16.3–6.4	-8/+3
Mindre sångsvan <i>Höst</i>	22.11 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson) <i>16.10-01 Torslandaviken (Sven Ångermark)</i>	22.11 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson) <i>7.12-02 Fotö (Conny Palm)</i>	4.11–21.11	+18/+1
Spetsbergsgås <i>Höst–Vår</i>	11.10 Vinga (Tore Holsendahl) <i>17.9-07 Öxnäs, Säve (Marinko Karabatic)</i>	8.3 Fässberg (Olof Armini) <i>26.5-07 Rörö (Per Björkman m fl)</i>	26.9–9.5	+15/-62
Vitkindad gås <i>Vår–Höst</i>	8.3 Stora Amundö (Mikael Forsman) <i>Nytt fenologirekord (-6)</i>	6.12 Rådasjön (Rickard Johansson) <i>Nytt fenologirekord (+2)</i>	21.3–12.11	-13/+24
Prutgås <i>Vår–Höst</i>	22.2 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl) <i>Nytt fenologirekord (-15)</i>	16.11 Hönö (Hans Zachrisson) <i>17.11-00 Kråkudden (Håkan Johannesson)</i>	2.4–3.11	-40/+13

man gå tillbaka till 2001 för att hitta ett fynd av rastande fåglar som stannat mer än en dag. I övrigt ett normalt uppträdande.

MAGNUS UNGER

gonsin för området. Från förra årtiondet finns 238 ex rapporterade 1997, och under 2000-talet noteras drygt 140 ex både 2001 och 2007.

MAGNUS UNGER

Grågås *Anser anser*

Höga antal: Rastande: 675 ex Öxnäs, Säve 6.8 (Bo Brinkhoff). Sträckande: 870 ex str S Vrångö 1.11 (Tina Widén). 820 ex str SV Smithska udden 1.11 (Uno Unger m fl).

Den 31 oktober och 1 november passerade dessutom omkring 900 respektive 350 obestämda gäss Smithska udden och Vrångö, och merparten av dessa var troligen också grågäss. Eftersom detta är första året vi publicerar höga antal av grågås är det oklart om dessa siffror är rekord eller ej.

MAGNUS UNGER

Prutgås *Branta bernicla*

Vinter: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 22.2 (Roger Eskilsson m fl).
Sommar: 1 ex Känso, Gbg:s södra skärgård 12.6 (Gösta Olofsson).

Höga antal: 35 ex str N Stora Amundö 31.5 (Jan Wahlberg). 15 ex str Askimsviken 2.6 (Lars Lundmark). 95 ex str NO Stora Amundö 3.6 (Hans Börjesson m fl) och samma flock str N Lundby, Hisingen 3.6 (Ingegerd Bratt m fl). 53 ex str S Kråkudden, Hönö 5.10 (Stefan Svensson m fl).

Andra året i rad med en flock på närmare 100 ex. De största flockarna som noterats i området utgörs av enstaka flockar på cirka 150 ex som rapporterades under 1980-talet. Under vårsträcket noterades 150 ex och under höststräcket 90 ex, och tillsammans med sommar- och vinterfynden hamnade totalsiffran för året på hela 242 ex. Detta är med råge den högsta årssumman som noterats på hela 2000-talet, och kanske även den högsta siffran nå-

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 11.1 (Mikael Molin m fl). 10 ex str S 19.1 (Uno Unger m fl). 8 ex str S 24.1 (Roger Eskilsson m fl). 10 ex str S 2.9 (Per Björkman m fl). 8 ex str S 3.9 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex str S 5.9 (Tina Widén m fl). 5 ex str S 18.10 (Mathias Theander). 5 ex str S 19.10 (Owe Hougström m fl). 10 ex str S 29.10 (Jon Håkansson). 4 ex str S 11.11 (Roger Eskilsson m fl). 16 ex str S 19.11 (Roger Eskilsson).

Sammanlagt 78 ex fördelat på elva obsdagar. Detta är den tredje bästa årssumman för området, endast brädat av 2006 och 1997 då 233 respektive 114 ex noterades. Merparten av fynden dessa år utgjordes dock av någon enstaka toppdag (på 212 ex 2006 och 78 ex 1997). Årets fynd är alla gjorda under normal tid för arten, det vill säga under månaderna januari och september–november.

MAGNUS UNGER

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckningar: Minst 93 säkra häckningar. De största kolonierna fanns på Buskär med 27 par (Gösta Olofsson) och Danska Liljan-Vasskären med 35 par (Gösta Olofsson) samt 24 par i området runt Askimsvik (Gösta Olofsson m fl).

Häckningstid: Utöver ovanstående säkra häckningar gjordes observationer av ca tio par där det är troligt att häckning förekom.

Höga antal: 42 ex str NO Mölnlyckemotet, Råda 13.4 (Johannes Löfgvist). 55 ex str NO Öxnäs, Säve 23.4 (Martin Oomen). 140 ex rast Galterö 12.7 (Lars Hellman). 115 ex Stora Amundö 22.7 (Ola Wennberg). 47 ex Välen 31.7 (Birger Kaiser). 70 ex str S Nordre älvs fjord, Björlanda 22.10 (Johan Svedholm). 100 ex str Smithska udden 30.10 (Leif Andersson).

Vinter: 1 ad Rådasjön, Råda 6.12 (Rickard Johansson).

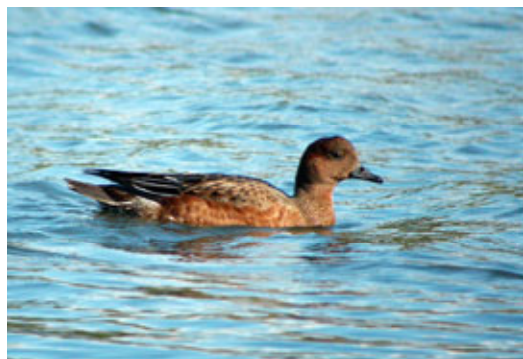

Bild: UNO UNGER

Ovanligt många bläsänder *Anas penelope* övervintrade i år. Den här bilden togs dock strax före vinterns intåg, i oktober i Välen.

Trots att inga säkra häckningar rapporterats från Bohusdelen av området där normalt knappt tio par brukar häcka, visar 93 säkra häckningar på artens starka tillväxt inom området. Läger man till de cirka tio troliga häckningarna hamnar totalsiffran över 100 par. Antalet säkra häckningar är mer än 20 fler än 2007 (vilket motsvarar en ökning på cirka 30 %). Fynden i Mölnlycke och Rådasjön är de första för Härryda kommun. Vinterfynd är mycket ovanliga i området, senast det gjordes var år 2000.

MAGNUS UNGER

ÄNDER

Guldkornet bland änderna 2008 blev en praktejder. Förutom hybrider och parkrymlingar noterades också den första vigghäckningen på sex år, men dessvärre ovanligt få salskrakar på vintern.

Gravand *Tadorna tadorna*

Vinter: 1 ex str S Kråkudden, Höno 26.1 (Mikael Molin m fl). 1 ex Marholmen, Askimsviken 30.1 (Karl-Olof Johansson). 1 ad str S Kråkudden, Höno 12.11 (Jon Håkansson m fl).

Jämfört med Halland är gravanden mycket ovanlig vintertid i Göteborgstrakten. Enstaka januarifynd görs ungefär vartannat år och då handlar det oftast om tidiga vårflyttare. Novemberfyndet är endast det tredje för hela 2000-talet, innan dess är uppgifterna något knapphändiga med endast en rapport från 1999. December är den månad med klart minst antal fynd i området – endast ett fynd från 2007 föreligger.

MAGNUS UNGER

[Brudand] *Aix sponsa*

Samtliga: 1 hane Mölndalsån, Almedal 21.4 (Lars Eric Rahm). 1 hane Rosenlundskanalen 24.4 (Magnus Eriksson).

Båda fynden torde med största sannolikhet utgöras av en och samma individ. Brudanden häckar i Nordamerika men de fåglar som ses i Sverige är troligtvis parkrymlingar. Arten är långt ifrån årlig i rapportområdet och detta är endast det tredje fyndet under 2000-talet.

JON HÅKANSSON

[Mandarinand] *Aix galericulata*

Häckningstid: 1 par Lärjeåns dalgång 1.5–7.6 (Lars Erik Norbäck m fl).

Övriga: 1 hane Slottsskogen 28–29.4 (Bengt Adamsson). 1 hona Lärjeåns dalgång 9.8 (Anders Malmsten). 1 hane Kärralund 12.9 (Jon Hessman). 1 hane Mölndalsån, Gårda 26.9 (Roden Bergensten).

Arten noteras betydligt oftare än sin släkting brudand i rapportområdet och flera fynd görs numera årligen. De senaste åren har även ett par varit stationära i Lärjeån under häckningstid, så även i år. Någon säker häckning har dock bara kunnat konstateras under 2006.

JON HÅKANSSON

Bläsand *Anas penelope*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Torholmen, Nordre älvs fjord 4.1 (Anders Kronhamn m fl). 2 ex Norra Röden, Nordre älvs fjord 13.2 (Mathias Theander). 1 par str N Rörö 15.2 (Erik Westberg). 21 ex str S Kråkudden, Höno 17.2 (Claes-Göran Ahlgren m fl). December: Som mest 6 ex under december i Askimsviken (Stefan Andersson m fl). 2 ex Torslandaviken 7.12 (Stefan Svanberg). 1 ex Hökälla 12.12 (Johan Svedholm).

Arten ses med enstaka exemplar varje vinter men årets 35 ex är det högsta antalet som noterats under 2000-talet. Till stor del kan rekordet dock tillskrivas den fina dagssumman ute på Kråkudden den 17 februari.

JON HÅKANSSON

Snatterand *Anas strepera*

Höga antal: 14 ex Torslandaviken 16.6 (Magnus Persson).

Arten noterades som vanligt under häckningstid i Torslandaviken utan att det föreligger några häckningsindicer. Årligen brukar det dyka upp mindre

antal mitt i sommaren och detta är troligen icke häckande fåglar som stryker omkring. Det högsta antalet som noterats är från 2007 då 26 ex sågs samtidigt i Torslandaviken.

JON HÅKANSSON

Kricka *Anas crecca*

Vinter: Januari–februari: Vid Välen som mest 15 ex 12.1 och 27.2 (Uno Unger m fl). 1 ex Hökälla 3.1 (John Thulin m fl). 1 ex Madbäcksdammen, Björlanda 18.2 (Bo Brinkhoff). 15 ex Öxnäs 28.2 (Nils Abrahamsson m fl). **December:** Vid Välen som mest 8 ex 21.12 (Jan Krantz). 4 ex Sjöbacka 1.12 (Uno Unger). 5 ex Torslandaviken 7.12 samt 2 ex samma lokal 23.12 (Stefan Svanberg). 1 ex Hovås golfbanedamm, Askim 23.12 (Jan Mogol).

Under 90-talet var krickan knappt årlig vintertid men från början av 2000-talet har antalet ökat markant. Säkraste lokalen att se arten under vintern är Välen med omnejd där också de högsta antalen ses.

JON HÅKANSSON

Stjärtand *Anas acuta*

Vinter: 1 hona Slottsskogen 26.10–4.12 (Magnus Eriksson m fl).

Arten är ganska ovanlig vintertid och ses knappt årligen. Under tre vintrar i mitten av 2000-talet huserade en hane i Slottsskogen. Lokalen har även tidigare fått besök av vilda stjärtänder under vintern och är rapportområdets bästa vinterlokal för arten. Det skall dock påpekas att även vingklippta sjöfåglar, däribland en stjärtandshane, finns i Slottsskogen. Flertalet av dessa håller till vid Hjorthagsdammen men även i Fågeldammen vid Linnéplatsen.

JON HÅKANSSON

Årta *Anas querquedula*

Samtliga: 1 par Öxnäs 28.4 (Göran Karlsson). 1 par Hökälla 30.4 (Bo Brinkhoff). 1 par Torslandaviken 14.5 (Mathias Theander). Under perioden 20.4–3.6 noterades dessutom 4–7 ensamma hanar, bland annat 1 hane Fridhemsviken, Rådasjön 20.4 (Johannes Löfqvist m fl).

Årtor noteras årligen med oftast enstaka hanar och några par som fallet var i år. Som vanligt har dock inga tecken på häckning noterats, men arten är lätt att förbise under häckningstid. De flesta brukar ses från april och en bit in i juni men därefter föreligger väldigt få fynd. Noterbart är även att fyndet i Rådasjön är det första för Härryda kommun.

JON HÅKANSSON

Bild: BJÖRN DELLMING

En kricka *Anas crecca* på artens säkraste vinterlokal – Välen. Lokalen är dock ett säkert kricknäste även under andra delar av året, till exempel i augusti när den här bilden togs.

Brunand × vigg *Aythya ferina* × *fuligula*

Samtliga: 1 hane Torslandaviken 10.1–21.4 (David Lundgren m fl).

För tredje året i rad dök denna individ upp på samma lokal där den tidigare är observerad, och liksom tidigare år sällskapade den med vigg. Det mörka, tydligt rödtonade huvudet med antydning till tofs och de gråaktiga kroppssidorna är de bästa karaktärerna för denna hybrid mellan vighane och brunand-hona.

PER BJÖRKMAN

Vigg *Aythya fuligula*

Häckningar: 1 par Svarte mosse, Biskopsgården (Stig Fredriksson).

Häckningstid: 3 par Hårssjön 19.4 (Barbro Björkman m fl). 1 par Rådasjön, Råda 22.4 (Fredrik Althoff). 3 ex Härlanda tjäm 11.5 (Aimon Niklasson). 1 hane Finnsjön, Råda 29.5 (Fredrik Althoff). 1 hane Balltorps våtmark, Mölndal 1.7 (Lena Essedahl). 45 ex Torslandaviken 8.7 (Bo Brinkhoff).

Höga antal: 250 ex Sävås mynning 3.1 (Roger Eskilsson). 250 ex Torslandaviken 8.4 (Martin Larsson).

Första konstaterade häckningen i rapportområdet sedan 2002. Viggen får ut sina ungar sent på sommaren och årets ungvall sågs den 2 augusti. I Torslandaviken, där arten tidigare häckat, räknades som

Tabell 2. Fenologi – Änder

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Snatterand <i>Vår–Höst</i>	13.4 Torsl.viken (Magnus Lundström) 8.3-07 Norra Röden (Uno Unger)	23.8 Torslandaviken (Magnus Persson) 29.10-00 Kråkudden, Hönö (Magnus Unger)	29.3–10.9	+15/–19
Stjärtand <i>Vår–Höst</i>	28.3 Öxnäs, Säve (Bo Brinkhoff) 11.3-05 Kråkudden, Hönö (Tina Widén)	4.12 Slottskogen (Bengt Adamsson) <i>Tangerat fenologirekord</i>	22.3–13.11	+6/+21
Ärta <i>Vår–Höst</i>	20.4 Rådasjön (Johannes Löfqvist m fl) 17.3-04 Torslandaviken (Peter Strandvik)	– 5.9-04 Hökälla (Magnus Unger)	6.4–21.8	+14/–
Skedand <i>Vår–Höst</i>	9.4 Torslandaviken (Roger Eskilsson) 13.3-02 Hökälla (Peter Strandvik)	24.11 Slottskogen (Magnus Eriksson) <i>Tangerat fenologirekord</i>	5.4–24.10	+4/+31
Alfågel <i>Höst–Vår</i>	4.10 Torslandaviken (Jan Hellström) 18.9-05 Kråkudden, Hönö (Magnus Unger)	24.6 Kråkudden, Hönö (Martin Oomen) <i>Nytt fenologirekord (+10)</i>	29.9–28.5	+5/+27
Salskrake <i>Höst–Vår</i>	31.10 Torslandaviken (Micael Jonsson) 7.10-02 Flera lokaler	7.4 Torslandaviken (Lena Essedahl) 10.5-02 Torslandaviken (Uno Unger)	17.10–28.4	+14/–21

mest 45 ex under juli. Som vanligt samlas de största flockarna under vintern vid Sävåns mynning. Under våren flyttar flockarna över till Torslandaviken.

PER BJÖRKMAN

Vigg × bergand *Aythya fuligula × marila*

Samtliga: 1 hane Torslandaviken 5.3–14.4 (Uno Unger m fl).

PER BJÖRKMAN

För andra året i rad sågs denna hybrid mellan vigg och bergand på samma lokal, och precis som förra året dök den upp den 5 mars. Denna hane kunde kännas igen på den korta tofsen och att ryggen var något ljusare än hos vigghanarna den sällskapade med.

PER BJÖRKMAN

Bergand *Aythya marila*

Höga antal: 10 honfärgade Nordre älvs fjord, Björlanda 28.12 (Stefan Svanberg).

Årets största ansamling av bergänder i rapportområdet var denna något oansenliga flock. Som jämförelse låg högsta antalet över 30 ex både 2005 och 2006. Inga sommarfynd gjordes under 2008, vilket varit fallet både 2006 och 2007.

PER BJÖRKMAN

Praktejder *Somateria spectabilis*

Samtliga: 1 ad hane str S Kråkudden, Hönö 5.4 (Magnus Rahm m fl).

Efter att ha uteblivit under 2007, gjordes på nytt ett fynd av praktjejer 2008. Årets fågel ingick i en

flock bestående av femton ejdrar som sträckte förbi Kråkudden i vackert medljus. Praktejdern ingår sällsynt men regelbundet i ejdersträcket som passerar sydsverige från mitten av mars till mitten av april. Oftast görs de flesta fynden på Västkusten under den tidigare delen av denna period. Historiskt sett görs fynd av praktjejer ungefär vartannat år i Göteborgsområdet.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Sommar: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 24.6 (Martin Oomen m fl).

Höga antal: 30 ex Vinga 26.4 (Björn Sjöstrand m fl).

Udda fynd: 1 ad hane Ängesholmen, Styrso 27.5 (Kjell Ove Andersson).

Sommarfynd av alfågel har saknats sedan 2004, men i år finns ett fynd av en sträckande fågel vid Kråkudden. Styrsofågeln är lite udda, dels för att den sågs så sent under våren, dels för att den sågs i par med en kniphona. De trettio fåglar som noterades på Vinga 26 april är ett ovanligt högt antal för rapportområdet.

PER BJÖRKMAN

Sjöorre *Melanitta nigra*

Höga antal: 2 257 ex str S Kråkudden, Hönö 24.4 (Peter Hamrén).

Den 24 april noterades den högsta dagssumman av sjöorre som gjorts vid Kråkudden under 2000-talet. Normalt sett brukar man en god sträckdag under april/maj som mest komma upp en bit över tusen fåglar vid lokalen.

PER BJÖRKMAN

Salskrake *Mergus albellus*

Höga antal: 22 ex Torslandaviken 23.2 (Uno Unger). 27 ex Torslandaviken 14.12 (Aimon Niklasson).

Antalet övervintrande salskrakar minskade i år markant (se *Figur 1*). Årets siffror ligger under de noteringar som finns från början av 90-talet. De flesta stora ansamlingar av salskrakar brukar finnas i Karholmsdammen i Torslandaviken. Frågan är om denna minskning bara kan tillskrivas väderbetingade förhållanden, eller om salskrakarna också påverkas av miljöförstörelsen i Karholmsdammen (se *Fåglar på Västkusten nr 4/08*).

PER BJÖRKMAN

HÖNSFÅGLAR

Första fyndet i rapportområdet av rödhöna gjordes under 2008. Förvisso med största sannolikhet en förrymd fågel, men ändå. I övrigt noterades första orrhäckningen på tio år, och bara en enda vaktel.

Orre *Tetrao tetrix*

Häckningar: 1 par Vättlefjäll, Bergum (Ove Andersson).

Övriga: Minst elva individer varav fyra spelande hanar på nio lokaler, samtliga belägna i rapportområdets östligare delar.

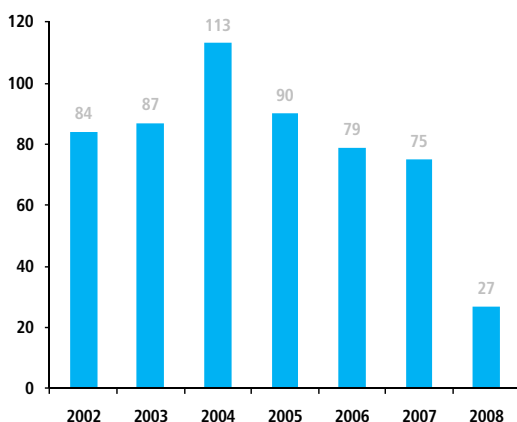
Första konstaterade häckningen sedan 1998. I övrigt är antalet observationer tämligen lågt i jämförelse med de senaste fem åren, men ett gott resultat sett i ett längre perspektiv. I vanlig ordning återspeglar detta snarare den ornitologiska aktiviteten i skogsområden än reella beståndsfuktuationer. Vidare kan konstateras att det nu inte rapporterats några orrrar från öarna i Nordre älvs fjord sedan 2006. Eftersom området är förhållandevis välbesökt av fågelskådare tyder detta på att rapportområdets sista spillra av skärgårdshäckande orrrar nu tycks vara utplånad.

JOHAN SVEDHOLM

Tjäder *Tetrao urogallus*

Samtliga: Tolv individer på lika många lokaler rapporterades. Samtliga fynd gjordes i Partille, Härryda och Bergum.

Som vanligt korrelerar tjädernas och orrens fyndstatistik tämligen väl. Alltså är årets resultat något lägre än de senaste fem årens, men mycket bra om man jämför med första åren på 2000-talet och tidigare.

Figur 1. Högsta antalet rapporterade salskrakar per år i Göteborgs rapportområde 2002–2008.

Precis som med orren kan man också gissa att detta återspeglar antalet ornitologiska besök i skogsmiljö.

JOHAN SVEDHOLM

[Rödhöna] *Alectoris rufa*

Samtliga: 1 ex Olofstorp, Bergum 18.4 (Håkan Thorstensson).

Rapportområdets första fynd av denna art, som annars hör hemma i sydvästra Europa. Enstaka fynd av denna art görs ibland i Sverige, och det rör sig uteslutande om fåglar som är förrymda eller utplanterade för jakt. Fyndet placeras därmed i kategori E.

JOHAN SVEDHOLM

Rapphöna *Perdix perdix*

Samtliga: På Galterö observerades upp till två individer vid flera tillfällen under året.

Övriga: 1 1K Tuveliden 3.8 (Kerstin Martinsson).

Fram till mitten på 1990-talet var rapphönan en regelbunden bekantskap då man rörde sig i jordbruks- och ruderatmiljö på många ställen i Göteborgsområdet. På senare år har arten tyvärr försvunnit från i stort sett alla dessa områden, och områdets enda livskraftiga population tycks numera återfinnas på Galterö. Dessvärre verkar även Galteröpopulationen minska om man ser till antalet fynd på ön under de senaste åren. Fyndet av en ungfågel i Tuve är intressant, men troligtvis rör det sig om en fågel som är utsatt för jaktändamål.

JOHAN SVEDHOLM

Bild: KERSTIN MARTINSSON

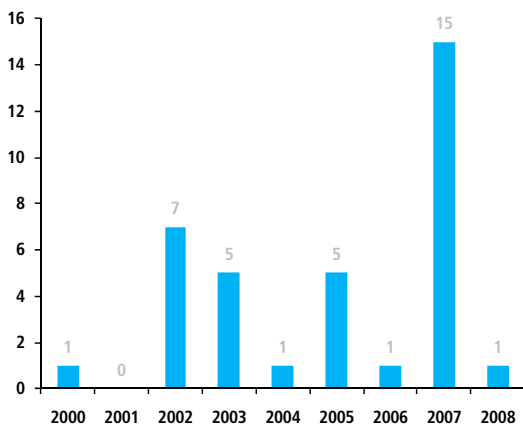
Den här unga raphonan *Perdix perdix* sågs vid Tuve i början av augusti men är nog tyvärr inget tecken på att arten börjat få fäste på Hisingen igen, utan troligen en utsatt individ för jakt.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Samtliga: 1 ex sp Stora Amundö 3.6 (Stefan Svensson m fl).

Vaktelns uppträdande i rapportområdet har fluktuerat som en jojo de senaste åren (se Figur 2). Efter 2007 års rekordsumma på minst 15 ex är vi nu tillbaka på samma magra resultat som 2006, nämligen ett fynd. Arten har varit årlig i rapportområdet sedan 2002 medan den under 1900-talet var betydligt fåtaligare och endast sporadiskt förekommande. Delvis kan ökningen givetvis förklaras med ökande skådaraktivitet, men det föreligger säkert också en reell ökning. Arten har även ökat i ett nationellt perspektiv under de senaste decennierna, efter att ha varit sparsam under hela 1900-talet. Däremot var vakteln betydligt vanligare under 1800-talets senare hälft, något som tros ha att göra med den omfattande vallodlingen under denna period.

JOHAN SVEDHOLM

Figur 2. Antalet vaktelfynd per år under perioden 2000–2008.

LOMMAR OCH DOPPINGAR

Ovanligt välinventerade storlommar och rekordmånga svartnäbbade islommar blir facit av 2008 års lomsammanställningar. Skäggdoppingen däremot lider av underrapportering under häcknings-tid.

Smålom *Gavia stellata*

Häckningstid: Arten sågs på minst två olika lokaler i Härryda kommun.

Höga antal: 147 ex str S Kråkudden, Hönö 9.5 (Peter Hamrén). 224 ex str S Kråkudden, Hönö 14.5 (Mikael Molin).

Ganska medelmåttiga toppsummer, men antalet lommar varierar mycket från år till år. Smålommen häckar troligen i de inre delarna av Härryda kommun varje år men det är sällan några häckningar konstateras.

MAGNUS UNGER

Storlom *Gavia arctica*

Häckningar: 1 par Surtesjön, Angered (Lars Erik Norbäck). 1 par Mollsjön, Vättlefjäll (Jan Mogol). 1 par Stora Härsjön, Härryda (Kjell Hansson m fl). 1 par Stora Stamsjön, Härryda (Bo Nilsson).

Häckningstid: 1 par Sisjön (Lars Erik Norbäck m fl). 1 par Gäddevatten, Vättlefjäll (Hans Utterberg). 1 par Högäset, Härryda (Berndt Lindberg m fl). 1 par Yxsjön, Råda (Mats Eriksson m fl). 2 par Finnsjön, Råda (Mats Eriksson m fl). 1 par Skärsjön, Landvetter (Magnus Lundström m fl). 1 par Gingsjön, Björketorp (Conny Palm). 1 ex Östra Ingsjön, Björketorp (Fredrik Andersson).

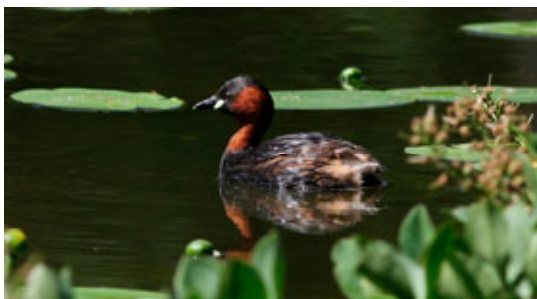
Fyra konstaterade häckningar är ett bra resultat. Dessutom väldigt många fynd under häckningstid, vilket tyder på att arten har inventerats noggrannare än de senaste åren.

MAGNUS UNGER

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 3K+ 29.1 (Stefan Svanberg). 2 ad str S 22.10 (Hans Elleby m fl). 1 ad str S 23.10 (Stig Holmstedt m fl). 1 ad str S 24.10 (Carl Tholin m fl). 1 ad str S 25.10 (Björn Lindkvist m fl). 1 ad str S 26.10 (Markus Tallroth m fl). 1 1K+ 26.10 (Markus Tallroth m fl). 1 ad str S 10.11 (Stefan Svanberg m fl). 1 ad str S 11.11 (Per Björkman m fl). 1 1K+ str S 11.11 (Roger Eskilson). **Övriga lokaler:** 2 ad str S Vinga 25.10 (Stefan Svanberg, Musse Björklund, Mikael Molin m fl). 1 ad str S Röro 2.11 (Johannes Löfqvist).

Tretton exemplar är rekord för området, tidigare högsta årssumma låg på nio individer 2002. Detta

Bilder: ELVOR OHLIN, BJÖRN DELLMING

Tretton av varje blev det i år – både när det gäller häckningar av smådopping *Tachybaptus ruficollis* och fynd av svartnäbbad islom *Gavia immer*. Smådoppingen är tagen i Slätta damm i juni, islommen är den ena av de två fåglar som passerade Vinga den 25 oktober.

kan ställas i relation till att det totalt under hela 80- och 90-talet tillsammans endast gjordes totalt 10 fynd! Att den svartnäbbade islommen ökat sitt utträdande i våra farvatten råder det inget tvivel om.

MAGNUS UNGER

Obestämd islom *Gavia immer/adamsii*

Samtliga: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 6.10 (Martin Oomen m fl). 1 ex str S Vinga 25.10 (Mikael Molin m fl).

I båda observationerna ovan kunde storlom säkert uteslutas, vilket innebär att de blivit godkända som obestämd islom. Dessutom fanns ytterligare ett fynd där storlom inte kunde uteslutas som därför ej godkändes. Vi vill passa på att uppmärksamma att begreppet *obestämd islom* endast bör användas där det är säkert att det rör sig om en islom, det vill säga att små- och storlom har kunnat uteslutas. I övriga fall bör man rapportera fynden som *svartnäbbad islom*, *artbestämning osäker* och skriva i kommentaren vad som ligger till grund för bestämningen.

MAGNUS UNGER

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Samtliga: 1 ad str S Kråkudden, Hönö 28.4 (Martin Oomen). 1 ad str S Kråkudden, Hönö 3.5 (Håkan Thorstensson). 1 2K str S Vinga 27.5 (Claes-Göran Ahlgren). 1 1K Kråkudden, Hönö 25.10 (Markus Tallroth m fl).

Fyra fynd är helt normalt. Arten har nu varit årlig sedan 1998, medan den inte noterades alls mellan 1992 och 1998. Tyder detta enbart på ökad bevakning på sträcklokalerna eller har arten ökat sitt utträdande? Bevakningen på Kråkudden under vårsträcket, där en del av fynden gjorts, torde varit betydligt bättre under 2000-talet jämfört med 1990-

talet. Troligen kan detta dock inte förklara hela ökningen då fyndbilderna är jämnt fördelade mellan vår och höst. Majfyndet på Vinga är det senaste vårfyndet i rapportområdet någonsin, de flesta fynden görs i första halvan av maj. Tidigare föreligger endast ett fynd mot slutet av maj (20 maj 2004 på Kråkudden).

MAGNUS UNGER

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Häckningar: 1 par Holmedammet, Donsö (Kjell Ove Andersson). 3 par Änggårdssjöen (Kristoffer Nilsson, Birger Kaiser). 2 par Klare mosse, Hisingsparken (Märtha Boström). 1 par Bulyckedammen, Torslanda (Bertil Berntsson). 1 par Valmossen, Brännö (Lars Hellman). 1 par Slottskogen (Stig Fredriksson). 1 par Hökälla (Stig Fredriksson). 3 par Balltorps våtmark, Mölndal (Lars Erik Rahm).

Höga antal: 14 ex Bildals skärgård 8.1 (Stefan Andersson). I Välen sågs regelbundet tvåsiffriga antal under hösten, som mest 29 ex 19.10 (Stefan Andersson).

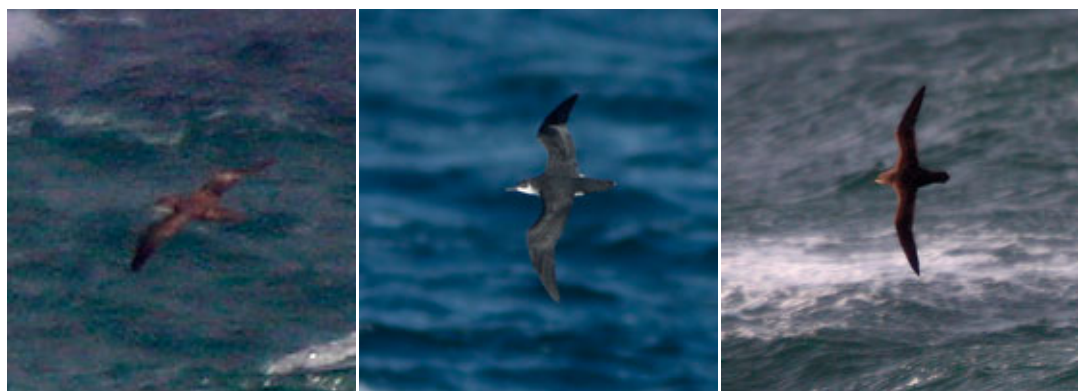
Årets 13 konstaterade häckningar är bra resultat, endast överträffat av fjolåret då 14 par skred till häckning. Smådoppingen är trots sina ljudliga vanor under häckningssäsong en duktig skulkare och det finns åtskilliga lämpliga lokaler i vårt rapportområde där arten inte rapporterats eller noterats under året. De senaste årens stora ansamlingar i Torslandaviken under sensommar och höst uteblev helt.

MARTIN OOMEN

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Häckningar: 1 par Stora Mölnesjön, Angered (Lars Erik Norbäck). 1 par Härssjön (Fredrik Althoff). 1 par Rådasjön (Johannes Löfqvist).

Ytterst få konstaterade häckningar, men detta speglar troligen inte verkligheten. Arten är väl utbredd

Bilder: KERSTIN MARTINSSON (mitten), BJÖRN DELLMING (övriga)

Tre av årets liron. Till vänster den baleariska liran *Puffinus mauretanicus* på Hönö den 14 augusti, i mitten en mindre lira *Puffinus puffinus* på Hönö den 12 oktober och till höger en grålira *Puffinus griseus* på Vinga den 25 oktober.

och finns i flertalet av våra stora och medelstora sjöar i rapportområdet. Det kan nämnas att det under våren fanns över 30 par i lämpliga biotoper rapporterade, de flesta i Rådasjön (10 par), Torslandaviken (8 par) och Hårssjön (7 par).

MARTIN OOMEN

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Vinter: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 8.1 (Claes-Göran Ahlgren). 1 ex str S 11.1 (Tina Widén m fl). 2 ex str S 22.2 (Roger Eskilsson m fl). **Övriga lokaler:** 1 ex Stora Amundö 22.1 (Ragnar Seldén). 1 ex Tjolme sund, Öckerö 9.2 (Bengt Karlsson).

Sommar: 1 ex str N Kråkudden, Hönö 6.7 (Björn Dellming m fl).

Endast fem vinterfynd gjordes vilket är under genomsnittet för senare år.

MARTIN OOMEN

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Samtliga: **Vår:** 1 ex Askims fjord 11.4 (Stefan Svanberg). 2 ex Ersdalsviken, Hönö 11.4 (Jan Ohlin m fl). 1 ex Donsö 27.4 (Marinko Karabatic). 1 ex Torslandaviken 27.4–2.5 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 28.4 (Martin Oomen). **Höst:** 1 Torslandaviken noterades 2 ex 3–15.8, 3 ex 7.8 samt 1 ex 16.8–21.9. (Bo Brinkhoff m fl). 1 ex Rörö 16.8 (Thomas Karlsson). 1 ex Stora Amundö 25.9 (Tina Widén).

Sammanlagt elva individer får betecknas som ett bra år. Antalet fynd har under den senaste tioårsperioden pendlat mellan tre och tretton exemplar. Torslandaviken och Kråkudden utmärker sig i statistiken, på båda dessa lokaler har svarthakedopping noterats årligen sedan 2001.

MARTIN OOMEN

HAVSFÅGLAR

2008 blev ett bra havsfågelår med två gulnäbbade liron, en balearisk lira, en handfull klykstjärtade stormsvalar och dessutom ovanligt höga siffror av både havssula och stormfågel, i alla fall under delar av året.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Höga antal: 220 ex str S Kråkudden, Hönö 10.6 (Roger Eskilsson m fl). 337 ex str S Kråkudden, Hönö 5.10 (Markus Tallroth m fl). 300 ex str S Kråkudden, Hönö 22.10 (Hans Elleby). 245 ex str S Vinga 25.10 (Mikael Molin m fl).

Udda fynd: 1 ex rastande Rivö fjord, Göteborg 25.2 (Marinko Karabatic).

Höga dagssummor under sommaren är väldigt ovanligt och summan på 220 ex den 10 juni är den högsta dagssiffran under perioden juni–augusti på hela 2000-talet. Fyndet i Rivö fjord utgjordes troligen av en sjuk eller utmattad individ.

MAGNUS UNGER

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea*

Samtliga: 1 ex str S Kråkudden, Hönö 10.6 och 11.6 (Mikael Molin, Jan Johansson m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 14.8 (Stefan Svanberg m fl) och samma ex str S Vinga 14.8 (Mikael Molin m fl).

Sextonde respektive sjuttonde fyndet för området. Fyndet från juni bedöms röra sig om samma individ och detsamma gäller för augustifyndet.

MAGNUS UNGER

Tabell 3. Fenologi – Havsfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Grållira <i>Höst</i>	14.8 Kråkudden (Tina Widén m fl) 28.7-07 Kråkudden (Adam E Svanberg)	15.11 Kråkudden (Jon Håkansson) 29.11-07 Kråkudden (Jon Håkansson)	8.9–3.11	–25/+12
Mindre lira <i>Vår–Höst</i>	10.6 Kråkudden (Mikael Molin m fl) 13.5-02 Kråkudden (Magnus Unger)	12.10 Kråkudden (Mårten Wikström m fl) 26.10-04 Kråkudden (Tina Widén)	12.6–30.9	–2/+12
Klykstjärtad stormsvala <i>Höst</i>	28.9 Vinga (Håkan Eliasson m fl) 9.9-00 Kråkudden (Magnus Unger)	15.11 Vinga (Per Björkman m fl) <i>Tangerat fenologirekord</i>	23.9–3.11	+5/+12

Grållira *Puffinus griseus*

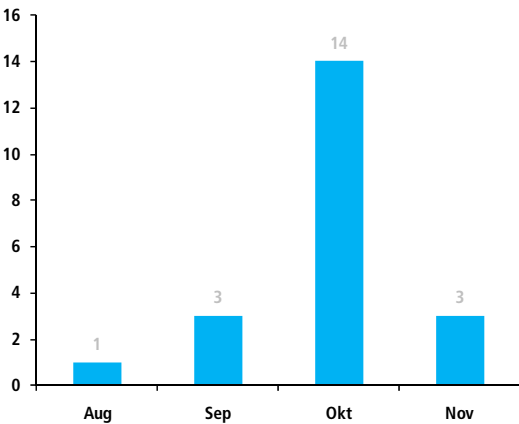
Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 14.8 (Tina Widén m fl). 2 ex str S 27.9 (Tina Widén m fl). 1 ex str S 4.10 (Stellan Bygård m fl). 1 ex str S 5.10 (Stefan Svensson m fl). 1 ex str S 14.10 (Martin Oomen m fl). 1 ex str N 19.10 (Owe Hougström m fl). 2 ex str S 21.10 (Martin Oomen). 1 ex str S 22.10 (Lars Eric Rahm m fl). 1 ex str S 24.10 (Björn Lindkvist). 2 ex str S 25.10 (Martin Alexandersson m fl). 2 ex str S 27.10 (Ola Wennberg m fl). 2 ex str S 10.11 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex str S 15.11 (Jon Håkansson m fl). Övriga lokaler: 1 ex str S Vinga 14.8 (Mikael Molin m fl). 3 ex str S Vinga 27.9 (Christer Fält m fl). 1 ex str N Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 10.10 (Lars Davidsson). 1 ex str S Vinga 11.10 (Mikael Molin m fl). 2 ex str S Vinga 25.10 (Mikael Molin m fl).

21 exemplar varav 18 sedda från Hönö, är något under genomsnittet på 28 ex under 2000-talet. Tidsmässigt är samtliga fynd gjorda under bästa tiden för arten (se Figur 3).

MAGNUS UNGER

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str N 21.1 (Uno Unger). 2 ex str S 10.6 (Mikael Molin m fl). 1 ex str S 21.6 (Jon Håkansson m fl). 1 ex str S 23.6 (Stefan Svanberg m fl). 2 ex str S 14.7 (Jon Håkansson

Figur 3. Månadsfördelning av årets 21 exemplar av grållira.

MAGNUS UNGER

m fl). 2 ex str S 17.7 (Peter Hamren m fl). 1 ex str S 11.8 (Per Björkman m fl). 1 ex str S 14.8 (Björn Dellming m fl). 1 ex str S 12.10 (Mårten Wikström m fl). Övriga lokaler: 1 ex str S Vinga 14.8 (Mikael Molin m fl).

Tolv exemplar fördelat på nio obsdagar är ett typiskt genomsnitt för 2000-talet. Det fynd som sticker ut från mängden är januarifyndet vilket endast är det andra för området någonsin. Det förra januarifyndet gjordes 1993, även det på Hönö. Oktoberfynd är något vanligare, men inte heller särskilt vanliga – årets fynd är endast det fjärde under 2000-talet.

MAGNUS UNGER

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus*

Samtliga: 1 ex str S 14.8 Kråkudden, Hönö (Tina Widén m fl) och samma ex str S Vinga 14.8 (Markus Lagerqvist m fl).

Efter några års uppehåll gjordes detta sjätte fynd för Göteborgsområdet. Av dessa sex fynd är samtliga sedda på Hönö och tre av dem på Vinga. Fyra av fåglarna noterades under augusti och två under september. Senaste fynden innan detta gjordes i augusti och september 2004.

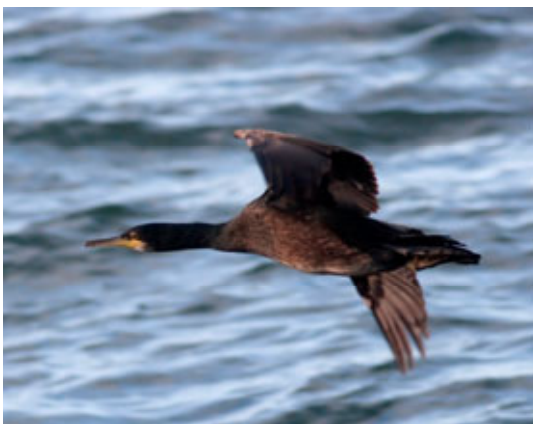
MAGNUS UNGER

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 ex str S 19.1 (Anders Eriksson). 1 ex str S 5.10 (Markus Tallroth m fl). 1 ex str S 23.10 (Carl Tholin m fl). 1 ex str S 27.10 (Ola Wennberg). Vinga: 1 ex str S 28.9 (Håkan Eliasson m fl). 1 ex str S 25.10 (Musse Björklund m fl). 1 ex str S 15.11 (Per Björkman m fl).

Sju fynd av lika många exemplar, och de flesta fynden ligger inom den bästa sträcktiden för arten. Januarifynd görs ganska sällan men det har noterats ganska många fynd under 2000-talet i samband med de hårda vinterstormar som förekommit. Så även i år alltså.

MAGNUS UNGER

Bilder: JAN-ÅKE NORESSON, DAVID LUNDGREN

Olika vanliga. Ägretthägern *Egretta alba* i Hårssjön var det tredje fyndet i rapportområdet, medan toppskarven till höger som fångades i flykten utanför Hyppeln är en av hundratals individer som numera håller till i yttre skärgården.

Havssula *Morus bassanus*

Höga antal: 800 ex str S Kråkudden, Hönö 14.8 (Björn Dellming m fl). 1 015 ex str S Kråkudden, Hönö 10.10 (Bo Brinkhoff m fl). 675 ex str S Vinga 11.10 (Tore Holsendahl).

Udda fynd: 1 ad rastande Donsö 4.10 (Lars Davidsson).

Senast det räknades in så mycket som över tusen havssulor på en dag var 2003. Årets andra höga dagsiffra från augusti är också mycket anmärkningsvärd – den tidigare högsta dagsnoteringen som gjorts under augusti var cirka 500 ex 2003. Fyndet på Donsö gällde troligen en sjuk eller utmattad individ.

MAGNUS UNGER

SKARVAR OCH HÄGRAR

Toppskarven fortsätter att öka i yttre skärgården och spräckte i år för första gången 200-vallen. Är det en framtida häckfågel vi ser? Drommarna tuta-de på i Hårssjön och som krydda på moset sågs en ägretthäger på samma lokal.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Häckningar: Två lokaler med häckningar är rapporterade, en med 226 bon där minst 19 ungar kläcktes samt en med 2 bon där också ungar kläcktes.

Glädjande med lyckade häckningar av denna hårt förföljda art. Det är dock osäkert om ungarna blev flygga eller inte.

MAGNUS UNGER

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Samtliga: Rörö: Individer sågs under hela året men endast enstaka mitt i sommaren. Under våren noterades ca 30 ex stationära och under hösten ca 100 ex med en topp på 200 ex den 7.11 (Olof Persson m fl). Kråkudden, Hönö: Fynd gjordes under hela året av mestadels sträckande individer, tre till fyra exemplar översomrade. Högsta dagsiffrorna under våren och hösten blev 15 ex str 12.3 (Per Björkman m fl) och 40 ex str 5.10 (Markus Tallroth m fl). Övriga lokaler: Enstaka ex sågs också utanför Vrångö, Vinga, Hyppeln, Styrso och Öckerö under våren och hösten.

Toppskarv ses numera mer eller mindre året runt på Hönö och Rörö, oftast med en svacka under juni. Toppskarven ökar för varje år och den genomsnittliga summan av övervintrande fåglar har ökat mot föregående år. Även fler lokaler med fynd föreligger men fortfarande är alla fynd på västsidan av skärgården, och ännu har inga säkra fynd gjorts innanför Göteborgs skärgård. Siffran på 200 ex från Rörö är den högsta hittills för rapportområdet och sträckesiffran på 40 ex från Hönö är dessutom rekord i antal sträckande individer.

MAGNUS UNGER

Rördrom *Botaurus stellaris*

Häckningstid: 1 ex sp Hårssjön 12.2–19.4 (Lena Essedahl m fl). Den 3.4 och 6.6 rapporterades dessutom 2 ex från lokalen (Peder Kinberg, Per Lundgren m fl).

De starka indikationerna från Hårssjön med både spelande fåglar och observationer av två individer tyder på att arten häckade där även i år. Att inga vinterobservationer har rapporterats är dock an-

märkningsvärt, man får gå tillbaka så långt som till 1999 för att hitta ett år utan vinterfynd.

MAGNUS UNGER

Ägretthäger *Egretta alba*

Samtliga: 1 ex Härssjön 13.4 (Jan-Åke Noresson m fl). 1 ex str S Vrångö 24.9 (Tina Widén).

Detta är tredje respektive fjärde fyndet i området, tidigare finns ett höst- och ett vårfynd från 1999 och 2005. Fyndbilden i området speglar troligen en ökning av fynden i Sverige, men en bidragande orsaka kan också vara att skådaraktiviteten i området har ökat.

MAGNUS UNGER

Gråhäger *Ardea cinerea*

Häckningar: 32 aktiva bon, 20 ungar kläcktes Ängesholmen, Styrö (Kjell Ove Andersson).

En rejäl ökning av antalet aktiva bon med nästan en dubbling av 2007 års notering på 17 bon. Tyvärr resulterade det inte i någon ökning av antalet kläckta ungar jämfört med förra året, men även detta ökar sakta om man tittar tillbaka några år. Tyvärr inga rapporter från Bergum, men den lilla kolonin som rapporterats därifrån tidigare kan säkert finnas kvar.

MAGNUS UNGER

ROVFÅGLAR

Med rariteter som brun glada, stäpphök, ängshök, obestämd skrikörn, aftonfalk och jaktfalk går rovfågelsåret 2008 till historien som ett av de bästa i Göteborgs rapportområde.

Bivträk *Pernis apivorus*

Häckningstid: 1 hona Långås, Hisingen 5.6 (Göran Karlsson). 1 par Mölnlyckemotet, Råda 8.6 (Johannes Löfqvist). 1 ex Brudarebacken 28.6 (Roger Eskilsson). 1 hane Sisjöns skjutfält 2.7 (Lena Essedahl). 1 ad Öxnäs 17.7 (Johan Svedholm). 3 ex Balltorps våtmark, Mölndal 20.7 (Lars Eric Rahm). 1 ex Hög, Hisingen 21.7 (Tommy Järås). 1 par Storgärdet, Råda 30.7 (Johannes Löfqvist). 2 ex Gårdstensberget, Angered 2.8 (Göran Karlsson). 1 ex Gunnebo, Mölndal 2.8 (Fredrik Andersson). 1 ad Härssjön 3.8 (Elon Wismén).

Höga antal: 27 ex str S Skintoberget, Askim 23.8 (Mikael Forsman).

Bild: LARS LUNDMARK

En av årets bivträkar *Pernis apivorus* på väg söderut över Stora Amundö den 8 september.

Ett normalt antal fynd under häckningstid i rapportområdet. För bivträken är det mycket svårt att kunna säkerställa häckningar, eftersom den har mycket diskreta vanor under häckningstiden, men troligen häckar 5–10 par i området. De 27 ex som sträckte den 23 augusti är den tredje högsta dagssumman under 2000-talet för rapportområdet. Det högsta antalet som har noterats är 79 ex som sträckte förbi Mölnlycke den 30 augusti 2006.

PER BJÖRKMAN

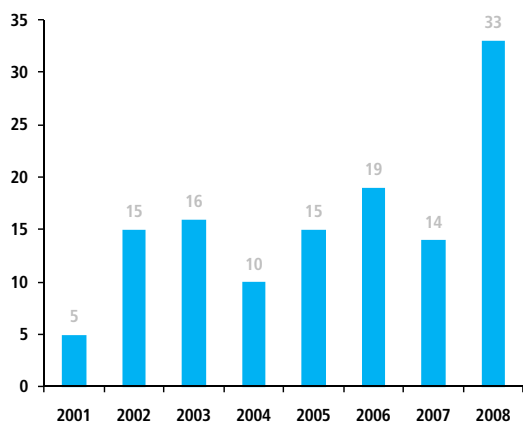
Brun glada *Milvus migrans*

Samtliga: 1 ex str S Hovåsbadet, Askim 2.5 (Ola Wennberg).

Tredje fyndet av brun glada i rapportområdet. Även de två tidigare fynden är gjorda under våren; den 24 april 2001 vid Torslandaviken och den 14 maj 2005 på Galterö. Den bruna gladan brukar annars kallas för världens talrikaste rovfågel. Sverige utgör dock randområde för arten och 2007 bedömdes tre par häcka i Norrbotten. 2006 gjordes ett häckningsförsök med röd glada på så nära håll som i trakten av Falkenberg. I övrigt har observationer av brun glada ökat i landet under senare år, så kanske får vi se mer av den även i Göteborgstrakten framöver.

PER BJÖRKMAN

FIG-08 Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2008

Figur 4. Antal exemplar av röd glada per år i Göteborgs rapportområde 2001–2008.

Röd glada *Milvus milvus*

Vinter: 1 ex Torslanda golfbana 28.2 (Per-Erik Hagström m fl).

Vår: Sammanlagt 23 fynd av 26 ex under perioden 13.3–30.5.

Sommar: 1 ex Båtmansörpet, Mölnlycke 7.6 (Donald Blomqvist). 1 ex Billdals gård, Askim 16.6 (Jan Wahlberg). 1 ex Torrekullamotet, Mölndal 23.6 (Fredrik Andersson). 1 ad Hills golfbana, Mölndal 31.7 (Lena Essedahl). 1 ex str Grimmered 23.8 (Hans Börjesson m fl).

Höst: 1 ex Landvetter 2.9 (Maria Ferlin).

Den röda gladan fortsätter att öka inom rapportområdet (se *Figur 4*). I år gjordes totalt 30 fynd av 33 individer. Merparten av fåglarna sågs under mars-maj. De fyra sommarfynden är anmärkningsvärda, men inga observationer som tyder på häckning gjordes. Även vinterfynd av röda glador är ovanligt i området, men 2002 gjordes tre fynd under februari. Den röda gladan häckade 2007 med cirka 50 par i Halland och troligen tre par i Västergötland. Vi får fortsätta hoppas att arten ska etablera sig även i vårt område, kanske på Hisingen, i Björketorp eller runt Torrekulla i Mölndal. De 30 fynden i rapportområdet fördelade sig på 23 i Västergötland och sju i Bohuslän.

PER BJÖRKMAN

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Vinter/vår: Sammanlagt 35 fynd av 10–15 ex under perioden 2.1–18.4.

Sommar: 1 ex str SO Brudarebacken, 17.8 (Elon Wismén m fl).

Höst/vinter: Sammanlagt 24 fynd av 17–20 ex under perioden 14.9–29.12.

Bild: ELVOR OHLIN

Röd glada *Milvus milvus* i Bokedalen den 13 maj – ett av årets 33 exemplar.

Ett normalt uppträdande för havsörn inom rapportområdet. Höst- och vinterfynden ligger på en stabil nivå år från år. Däremellan görs enstaka observationer under annan tid, men ännu finns inga tecken på någon etablering vad gäller häckning i området.

PER BJÖRKMAN

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Häckningstid: 1 par Ragnhildsholmen (Tommy Järås m fl). 1 par Sävholmen, Säve (Lars Gustafsson m fl). 1 par Hökälla (Jan Hellström m fl). 2 par Hårssjön (Per Björkman m fl). 1 par Bredungen (Jan Krantz). 1 par + 1 hane Öxnäs (Johan Svedholm)

Tidiga fynd: 1 ad hane Björlanda 31.3 (Christer Fält).

Sena fynd: 1 ad hane Öxnäs 4.10 (Magnus Persson). 1 ad hane str S Öxnäs 5.10 (Bo Brinkhoff).

Av allt att döma häckade fyra till sex par bruna kärrhökar i år i rapportområdet, även om ingen säker häckning konstaterats. Ändå finns inga rapporter av arten från Svanållan eller Sagsjön där den häckat tidigare år. Sedan den bruna kärrhöken etablerat sig som häckfågel i området har beståndet legat på samma nivå under ett antal år.

PER BJÖRKMAN

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinter: Januari–februari: 1 ex Billdals skärgård 1–20.1 (flera observatörer). 3 ex Öxnäsområdet 4.1–28.2 (flera observatörer). 1 ex Lilla Oxhagen 9.2 (Hans Petersson m fl). 1 ex Änggårdssbergen 22.1 (Kristoffer Nilsson). December: 1 hona + 1 hane Torslandaviken 12.12 (Lena Essedahl). 1 ad hane Hällsvik, Torslanda 13.12 (Niklas Aronsson).

Vår: Sammanlagt ca 15 ex under perioden 2.3–5.5.

Höst: Sammanlagt ca 55 ex under perioden 23.8–13.11.

Ett normalt uppträdande för blå kärrhök, som övervintrar sparsamt i vårt rapportområde. Vår- och höstsummorna ligger också på normal nivå.

PER BJÖRKMAN

Stäpphök *Circus macrourus*

Samtliga: 1 1K str SV Öxnäs 13.9 (Per Björkman m fl) och samma ex str S Ganlet, Önnered 13.9 (Mikael Molin m fl).

Första fyndet av stäpphök sedan 2004. Se separat artikel på sidan 7 för fler detaljer. Stäpphöken är en östlig fågel och häckar i Europa närmast i Vitryssland, Ukraina och framför allt Ryssland, men har även konstaterats häcka i Finland. Observationer av stäpphök har ökat i Västeuropa under senare år. Kompletta fyndhistorik för Göteborgs rapportområde redovisas i rutan här intill.

PER BJÖRKMAN

Ängshök *Circus pygargus*

Samtliga: 1 ad hane str S Smithska udden 29.8 (Kristoffer Nilsson).

Årets fynd är det åttonde för rapportområdet. Liksom de två senaste, som är från 2005 och 2007, gjordes det i augusti, medan de tidigare fem fynden är gjorda i maj. I Sverige häckar ängshöken framför allt på Öland och Gotland, men några par häckar i de östliga landskapen från Skåne i söder till Uppland i norr, och enstaka exemplar brukar ses på Västkusten nästan varje år.

PER BJÖRKMAN

Duvhök *Accipiter gentilis*

Häckningar: 1 par Angered (Thommy Andersen).

Häckningstid: 1 ex Härssjön 2.3 (Fredrik Andersson). 1 ad hane Madbäcksdammen, Björlanda 12.5 (Johan Svedholm).

En konstaterad häckning, som dessutom konstateras som lyckad då observatören såg paret i Angered mata en unge den 20–21 juli. I övrigt magert med rapporter tydande på häckningar. Förtog vi oss på atlasinventeringen (där cirka tio par konstaterades häcka) männe?

PER BJÖRKMAN

Historik

FYND AV STÄPPHÖK

Med årets fynd finns totalt nio fynd av stäpphök i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 1K Ingebäck, Hisingen 31.8 1938
2. 1 1K Svankällan, Hisingen 14.10 1944
3. 1 ad hane Tuve 21.5 1960
4. 1 ad hane Lagmansholmen, Säve 15.10 1995
5. 1 ad hane Härryda kyrka 9.10 1996
6. 1 ad hane Brudarebacken 6.8 2002
7. 1 ad hane Rörö 17.4 2003
8. 1 1K Torslandaviken 4.9 2004
9. 1 1K Öxnäs/Ganlet 13.9 2008

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinter/vår: Sammanlagt ca 20 ex under perioden 1.1–3.5.

Höst/vinter: Sammanlagt ca 50 ex under perioden 10.9–27.12.

Fjällvråken uppträder regelbundet med några övervintrande fåglar i området. Den ses därutöver sparsamt på vårsträcket och i något högre antal under höststräcket.

PER BJÖRKMAN

Obestämd skrikörn *Aquila clanga/pomarina*

Samtliga: 1 ex str NO Bredvik, Vrångö 19.5 (Tina Widén)

Andra fyndet av skrikörn i Göteborgsområdet och det första i modern tid. Det tidigare gäller en 1K hona av större skrikörn, skjuten vid Fässberg 1901 och belagd med skinn. Årets fågel, som sågs på Vrångö i Göteborgs södra skärgård, kom insträckande på relativt hög höjd och skruvade några varv över norra delen av ön innan den drog vidare mot nordost. Det ligger nära till hands att misstänka att det rörde sig om en större skrikörn, då flera fåglar var i omlopp vid Skagen den 15–17 maj.

PER BJÖRKMAN

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Samtliga: 1 2K str N Maderna, Partille 11.3 (Johan Svedholm). 1 2K Härssjön 29.3 (Per-Anders Svensson). 1 ex Torslandaviken 17.4 (Karl-Olof Johansson). 1 ex str SO Håstevik, Torslanda 20.11 (Lennart Hermansson).

Fyra fynd föreligger av kungsörn under året, vilket är något under snittet för 2000-talet i rapportområ-

det. Mellan åren 2001 och 2007 har antalet fynd varierat från som lägst två fynd av 2 ex 2006 till som mest elva fynd av 14 ex 2005.

PER BJÖRKMAN

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Häckningar: 1 par Vättlefjäll, Bergum (Ove Andersson). 1 par Brattåstjärn, Härryda (Jan Hellenberg). 1 par Östra Ingsjön, Björkertorp (Fredrik Andersson).

Häckningstid: 1 par Hornasjön, Härryda 29.4 (Ingemar Olsson). 1 ex Yxsjön, Råda 29.5 (Mats Eriksson). 1 ex Stora Issjön, Landvetter 16.7 (Conny Palm).

Sena fynd: 1 ex str Kråkudden, Hönö 14.10 (Martin Oomen m fl).

Tre konstaterade häckningar i rapportområdet varav två i Härryda kommun, där fiskgjusen häckar årligen. Den tredje genomfördes i Göteborgs kommun, vilket inte skett tidigare under 2000-talet. Oktoberfynd görs inte varje år i vårt område.

PER BJÖRKMAN

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: 1 par Torrekullamotet, Mölndal (gnm Jörgen Grahn). 1 par Eklanda, Mölndal (Lars Eric Rahm). 1 par Hyppeln (Isak Lagerström). 1 par Hökälla (Jan Hellström m fl). 1 par Kungsö (Tina Widén). 1 par Tyska kyrkan (Uno Unger). 1 par Stora Oxhagen (Tommy Järås). 1 par Utbyfältet (Tommy Järås). 1 par Sörred, Hisingen (Tommy Järås). 1 par Gullö, Säve (Tommy Järås). 1 par Gunnilse, Angered (Lars Erik Norbäck).

Tornfalken fortsätter sin kraftgång, i år får vi konstatera en ny nedgång i antalet häckande par. Elva konstaterade häckningar av tornfalk inom rapportområdet kan jämföras med 18 par 2007 och 55 par så sent som vid sekelskiftet (se förra årets rapport för ett heltäckande diagram). Dock visade varken

Historik

FYND AV AFTONFALK

Med årets fynd finns totalt åtta fynd av aftonfalk i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

- 1 ad hane Åbyfältet, Mölndal 6.9 1979
- 1 hane Angeredsbron 15.6 1984
- 1 1K Torslandaviken 6.9 2001
- 1 1K Munkebäcksmotet 27.9 2001
- 1 hona Lilla Varholmen 19.5 2003
- 1 1K Brudarebacken 20.8 2005
- 1 1K Torslandaviken 2.10 2006
- 1 hona Torslandaviken 27.9 2008

Bild: ISAK LAGERSTRÖM

Hemma hos tornfalken *Falco tinnunculus* på Hyppeln en dag i maj.

atlasinventeringen som avslutades förra året, eller *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling – Årsrapport för 2008 (Lindström m fl 2009, Lunds universitet)* på att arten minskar. En uppmaning bör således vara på sin plats att fortsätta rapportera häckningar av tornfalk i området, så att en korrekt bedömning av häckningsstatusen för denna charmiga falk ska kunna göras.

PER BJÖRKMAN

Aftonfalk *Falco vespertinus*

Samtliga: 1 hona Torslandaviken 27.9 (Tina Widén, Magnus Persson)

Denna aftonfalk sågs vid två tillfällen under en knapp timmes tid på två olika delar av samma lokal, först i Västergötland och därefter i Bohuslän. Årets fågel är det sjätte fyndet inom rapportområdet under 2000-talet (se rutan intill för komplett fyndhistorik). Av de tidigare fynden har fyra gjorts på hösten under perioden 28 augusti–2 oktober, medan det femte fyndet rör sig om en fågel som sågs i maj. Aftonfalken häckar närmast i sydöstra Europa, men även Finland har haft häckande par under senare år.

PER BJÖRKMAN

Stenfalk *Falco columbarius*

Tidiga fynd: 1 ad hane Välen 13.3 (Thomas Karlsson).

Vår: Sammanlagt 16 ex under perioden 17.4–6.5.

Höst: Sammanlagt ca 110 ex under perioden 16.8–25.11.

Tabell 4. Fenologi – Rovfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bivränk Vår–Höst	10.5 Torslandaviken (Magnus Persson) 9.5-07 Ålegårdslätt (Ola Wennberg)	18.9 Hökålla (Jan Hellström m fl) 12.10-06 Styrso (Martin Fransson)	14.5–23.9	–4/–5
Röd glada Vår–Höst	28.2 Torslandaviken (Per-Erik Hagström) 4.2-02 Hökålla (Dag Aurell)	9.9 Landvetter (Maria Ferlin) 12.10-06 Brudarebacken (Christer Fält m fl)	14.3–6.9	–40/+3
Havsörn Höst–Vår	17.8 Brudarebacken (Elon Wismén) <i>Nytt fenologirekord (–9)</i>	18.4 Askim (Stefan Andersson) 30.5-01 Kråkudden (Björn Dellming)	25.9–14.4	–39/+4
Brun kärrhök Vår–Höst	31.3 Björlanda (Christer Fält) 21.3-04 Brudarebacken (Christer Fält)	5.10 Öxnäs (Bo Brinkhoff) 12.10-02 Kvillehed, Säve (Morgan Ohlsson)	31.3–5.10	0/0
Blå kärrhök Höst–Vår	23.8 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson) 8.8-05 Brudarebacken (Christer Fält m fl)	5.5 Vrångö (Margareta Strandberg) 29.5-07 Näset (Uno Unger)	25.8–19.5	–2/–14
Fjällvråk Höst–Vår	10.9 Säve (Per Lundgren) 13.9-06 Olofstorp (Håkan Thorstensson)	18.4 Fotö (Tina Widén) 2.5-04 Kråkudden (Magnus Unger)	24.9–20.4	–14/–2
Fiskgjuse Vår–Höst	31.3 Utby (Lena Essedahl) 23.3-04 Gårda, Göteborg (Ingemar Olsson)	14.10 Kråkudden (Martin Oomen mfl) 30.10-02 Haga kile, Askim (Roger Börjesson)	28.3–1.10	+3/+13
Stenfalk Vår	13.3 Välen (Thomas Karlsson) <i>Nytt fenologirekord (–5)</i>	6.5 Öxnäs (Bo Brinkhoff mfl) 26.5-00 Sannegårdshamnen (Björn Dellming)	25.3–17.5	–12/–11
Stenfalk Höst	16.8 Hisingsparken (Bo Brinkhoff) 5.8-02 Lökholmen (Gösta Olofsson)	25.11 Donsö (Gösta Olofsson) <i>Nytt fenologirekord (+13)</i>	22.8–29.10	–6/+27
Lärkfalk Vår–Höst	1.5 Slottskogen (Tina Widén) 20.4-05 Ånggårdssbergen (Lars-Erik Rahm)	29.9 Smithska udden (Leif Andersson m fl) 14.10-07 Slottskogen (Adam E Svanberg m fl)	28.4–26.9	+3/+3

Antalet observerade stenfalkar varierar mellan åren beroende på häckningsframgången för arten. Årets totalantal är något högre än normalt inom området vilket beror på att höstfynden är något högre än vad de brukar vara. Den 13 september blev en fin sträckdag i området, då sammanlagt 16 ex noterades. Flest stenfalkar denna dag räknades på Styrso, där sju fåglar sträckte söderut.

PER BJÖRKMAN

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Vår: Sammanlagt 8 ex under periden 1–30.5.

Sommar: 1 ad str N Lundby 1.6 (Ingegerd Bratt m fl). 1 ex Alelyckan 27.6 (Leif Andersson). 1 ex Balltorps våtmark, Mölndal 27.6 (Lars Eric Rahm). 1 ad str SV Välen 18.7 (Hans Börjesson). 1 ex Kortedala 29.7 (Matserik Eriksson).

Höst: Sammanlagt 39 ex under perioden 1.8–29.9.

Höga antal: 4 ex str S Smithska udden 11.9 (Kristoffer Nilsson m fl).

Antalet sommarfynd av lärkfalk är ovanligt högt. Även det totala antalet fynd fortsätter att öka i området och landar i år på 52 ex, vilket är rekord. Under senare år har antalet legat på ett tiotal vårfynd och 25-40 höstfynd. God häckningsframgång för arten, gynnsamma väderförhållanden under hösten och ökad skådaraktivitet i området är faktorer som kan ha påverkat denna ökning.

PER BJÖRKMAN

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Samtliga: 1 1K Stora Stårholmen, Galterö 26–27.10 (Jon Hessman m fl). 1 1K Vrångö 2.11 (Ville Fagerström m fl). 1 1K Krossholmen och Gäveskär 6.11 (Johan Svedholm).

Med stor sannolikhet rör det sig om en individ som sågs runt hamninloppet och i Göteborgs södra skärgård. Antalet fynd av jaktfalk har varit få under senare tid i rapportområdet – under 2000-talet föreligger endast två tidigare fynd, där det troligtvis rör sig om en och samma fågel som sågs under vintern 2004–2005. Innan dess får vi gå tillbaka ända till 1995 för att hitta fynd. Under hösten 2008 uppehöll sig dock flera unga jaktfalkar i Halland.

PER BJÖRKMAN

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vinter: Sammanlagt ca 4 ex under januari–februari och ca 3 ex under december.

Vår: Sammanlagt ca 9 ex under perioden 1.3–19.5.

Sommar: 1 ex Gasklockan 27.6 (Johan HP Johansson m fl). 1 ex Killingsholmen, Askim 12.7 (Håkan Talling).

Höst: Sammanlagt ca 35–40 ex under perioden 3.8–27.11.

Att sammanställa alla observationer av pilgrimsfalkar blir allt svårare. Av rapporterna framgår att vi numera kan se pilgrimsfalk i Göteborgsområdet under hela året, vilket är mycket glädjande. Falkarna verkar även trivas bra i urban miljö och många

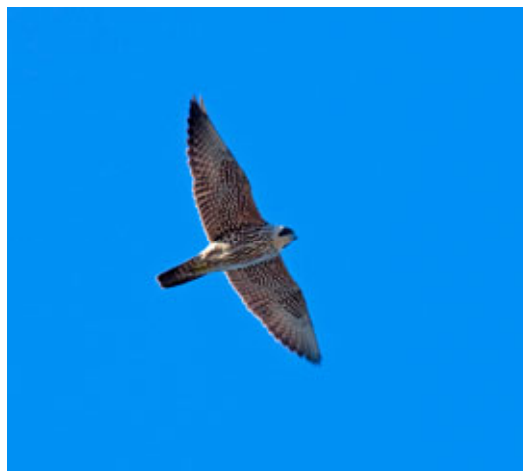

Bild: LARS LUNDMARK

Allt fler pilgrimsfalkar *Falco peregrinus* ses i Göteborgsområdet. De flesta ses på hösten, men bilden ovan är från Billdal den 4 mars.

skådare kunde njuta av fina falkobsar vid Göteborgs gasklocka även i år. Ute i skärgården finns också goda möjligheter att se arten. Flera individer etablerar revir där under hösten för att sedan stanna kvar över vintern. Dock väntar vi fortfarande på att arten ska börja häcka inom rapportområdet.

PER BJÖRKMAN

SUMPHÖNS OCH TRANA

Den tidiga våren gjorde att de första tranorna sågs rekordtidigt. I övrigt bjöd 2008 på gott om vattenrall och rörhöna, men anmärkningsvärt nog inte en enda småfläckig sumphöna!

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Häckningar: 1 par Haga Kile, Askim 29.5 (Lars Lundmark). 1 par Brännholmsviken, Styrö 8.6 (Lars Davidsson). 1 par Välen 23.8 (Mattias Pozsgai).

Häckningstid: Rapporterad på ytterligare 23 lokaler.

Vinter: 1 ex Otterbäcken, Askimsviken 1.1–20.2 (Sten Ekwall m fl). 1 ex Gullö, Säve 1.1 (Tommy Järås). 1 ex Sanden, Torslanda 4.1 (Jeanette Hagström m fl). 1 ex Kvillehed, Nordre älv 29.1 (Morgan Ohlson). 1 ex Sudda, Hönö 10.2 (Bengt Karlsson). 1 ex Välen 11.2 (Uno Unger). Under december noterades ca 10 ex.

Totalt 26 lokaler med vattenrallar under häckningstid, varav sju ute i skärgården är en mycket hög summa. Antalet fåglar som försöker övervintra har även ökat de senaste åren och cirka sexton individer under vintermånaderna är det högsta som noterats.

JON HÅKANSSON

Kornknarr *Crex crex*

Häckningstid: Spelande fåglar: 4 ex Brudarebacken 19.5–4.6 (Dag Aurell m fl). 1 ex Alleby, Björlanda 30.5 (Martin Oomen). 1 ex Skälvisered, Säve 30.5 (Martin Oomen). 1 ex Otterbäcken, Askimsviken 4.6 (Aimon Niklasson m fl).

Övriga: 1 ex Brudarebacken 8.9 (Roger Eskilsson). 1 ex Brudarebacken 22.9 (Roger Eskilsson).

Med sju spelande hannar är vi tillbaka på en normal nivå efter föregående års rekordantal på hela 24 stycken. Dessförinnan har årssummorna varierat mellan fyra och nio exemplar. Som vanligt de senaste åren har det även noterats fåglar under hösten på Brudarebacken. Troligtvis häckar arten årligen på lokalen men den senaste konstaterade häckningen ägde rum 2005.

JON HÅKANSSON

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar: Totalt 29 häckande par, ca 6 par Slottsskogen (Stig Fredriksson m fl), 3 par Svarte mosse, Biskopsgården (Stig Fredriksson m fl) och 2 par Klare mosse, Hisingsparken (Märtha Boström m fl).

Häckningstid: Rapporter föreligger från ytterligare 10 lokaler.

Vinterfynd: Höga antal: I Slottsskogen noterades som mest 9 ex under januari–februari (Uno Unger m fl) samt 13 ex under december (Kristoffer Nilsson m fl). 6 ex Pilegårdsdammen, Askim 19.12 (Stefan Andersson).

Totalt 29 säkra häckningar är den högsta summan som noterats i rapportområdet. Det tidigare rekordet är från 2006 då 24 par noterades. Det höga antalet i år beror dock snarare på en högre rapporteringsfrekvens än en reell ökning. Populationen är troligen relativt stabil och torde ligga på 40–50 par. Antalet rörhöns i Slottsskogen har ökat markant de senaste vintrarna och är den främsta övervintringslokalen för arten i rapportområdet.

JON HÅKANSSON

Sothöna *Fulica atra*

Häckningar: 3 par Svarttjärn, Delsjöområdet (Peter Strandvik m fl). 2 par Balltorps våtmark (Lars Eric Rahm m fl). 2 par Hills golfbana, Mölndal (Elon Wismén m fl). 2 par Hökälla (Stig Fredriksson m fl). 1 par Torslandaviken (Birger Kaiser m fl). 1 par Svankällan (Jan Ohlin m fl).

Häckningstid: Rapporter föreligger från Välen, Härlanda tjärn samt Svarte mosse, Biskopsgården.

Endast elva konstaterade häckningar är en ganska låg summa men med största sannolikhet har fler par

Tabell 5. Fenologi – Sumphöns och trana

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Småfläckig sumphöna Vår–Höst	– 18.4-00 Gunnestorps mosse (Dan Jannesson)	– 6.9-03 Välen (Stefan Andersson)	3.5–25.7	–/–
Kornknarr Vår–Höst	19.5 Brudarebacken (Nils Gabrielsson) 4.5-07 Ragnhildsholmen (Tina Widén)	22.9 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 28.9-04 Brudarebacken (Pär Lydmark)	10.5–12.9	+9/+10
Trana Vår–Höst	25.2 Nordstaden (Nils Gabrielsson) <i>Nytt fenologirekord (–4)</i>	4.10 Kärralund (Victor Bergh Alvergren) 30.10-06 Galterö (Lars Hellman)	15.3–12.10	–18/–9

häckat framförallt i Torslandaviken. Det kan nämnas att det fanns 24 revirhävande par på lokalen 2006! Troligtvis har även fler häckningar ägt rum vid Hökålla men tendensen tycks vara vikande. Detta hör sannolikt ihop med igenväxning av lokalen. En våtmarksrestaurering har dock påbörjats så förhoppningsvis kommer sothönan att öka i antal där igen.

JON HÅKANSSON

Trana *Grus grus*

Tidiga fynd: 12 ex mot N Nordstaden, Göteborg 25.2 (Nils Gabrielsson). 12 ex str Smedstorps ångar, Björketorp 28.2 (Annika Niering).

Häckningstid: Tranor sågs under hela sommaren på norra Hisingen, ca 1 par med en årsunge i augusti (Tommy Järås m fl).

Fynd gjordes även runt Björketorp där arten rapporterades från Klippans naturreservat, Smedstorps ångar och Grandalen. Dessutom noterades enstaka fåglar vid Vättlefjäll i Bergum samt Hårsjön.

Återigen ett år med flera observationer av tranor under häckningstid och med största sannolikhet så häckade även ett par någonstans på norra Hisingen. Under 2005–2007 har årligen ett par konstaterats häcka just i detta område. Dessa är dessutom de enda säkra häckningarna som har gjorts i rapportområdet. De två fynden i februari är mycket tidiga och är de första som gjorts under denna månad i rapportområdet under 2000-talet. Det skall tilläggas att till följd av det milda vädret i slutet av februari var tranorna ovanligt tidiga även i övriga Sverige just i år.

JON HÅKANSSON

Bild: LARS LUNDMARK

Det är inte ofta man får se en vattenrall så här öppet men ibland har man tur. Den här rallen spatserade på stranden vid Haga kile den 29 maj.

JOHAN SVEDHOLM

VADARE

Bland vadargodbitarna detta år kan vi notera en riktigt fin sträckdag för kustpipare och gott om rödspovar. Dessutom gjordes rejäl förskjutning av det tidigare höstfenologirekordet för sandlöpare. Mosnäppan hade dessvärre ett riktigt bottenår.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vinter: Upp till 5 ex noterades vid Kråkudden–Bolleskären under januari (Martin Oomen m fl), och under december sågs upp till 6 ex på samma lokal (Per Björkman m fl). 2 ex Lindholmen, Gbg:s norra skärgård 7.12 (Lars och Jennie Walker). 1 ex Lilla Saltboholmen, Öckerö 14.12 (Bengt Karlsson).

Som vanligt tycks de få strandskator som varje år väljer att övervintra i våra trakter söka sig allra längst ut i ytterskärgården. Fynden från Hönös västsida dominerar i vanlig ordning stort, främst beroende på att det är detta område som regelbundet besöks av fågelskådare. Det är mycket möjligt att det är samma individer som rör sig mellan de olika lokalerna i Norra skärgården.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Samtliga: 2 ex Torslandaviken 21.4 (Bo Brinkhoff m fl).

Skärfläckan har nu varit årligt förekommande under hela 2000-talet med undantag för 2007 då inga skärfläckor sågs. Antalet har varierat mellan ett och sex fynd av upp till 16 ex och totalt under 2000-talet föreligger nu 23 fynd av 49 ex (se *Figur 5* för månadsfördelning). Årets utdelning är därmed ganska låg, men tidsmässigt passar fyndet väl in i statistiken då fynden nästan uteslutande gjorts från slutet av mars till slutet av maj.

JOHAN SVEDHOLM

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Häckningar: Säkra häckningar konstaterades på tre lokaler.

Häckningstid: Troliga häckningar på fyra lokaler utöver de säkra ovan. Dessutom noterades arten på ytterligare sex lokaler under häckningstid.

Ett fullt normalt utfall för senare år. Som vanligt utgör säkert lejonparten av observationerna under häckningstid verkliga häckningar. Dessutom förbises säkert flera häckningar på kortlivade biotoper såsom byggarbetsplatser som sällan besöks av fågel-skådare. Det finns ingen anledning att tro att årets resultat avviker från de cirka femton par som beräknats häcka i rapportområdet de senaste åren.

JOHAN SVEDHOLM

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Vinter: 1 ex Öxnäs 2.1 (Johan Svedholm).

Höga antal: 490 ex str S Kråkudden 15.8 (Peter Hamrén).

Fjärde vinterfyndet under 2000-talet och det första janarifyndet sedan 1993. Fågeln höll ihop med en flock tofsvipor. Sträckssiffran från Kråkudden den 15 augusti kan möjligtvis vara den högsta noterade någonsin i rapportområdet.

JOHAN SVEDHOLM

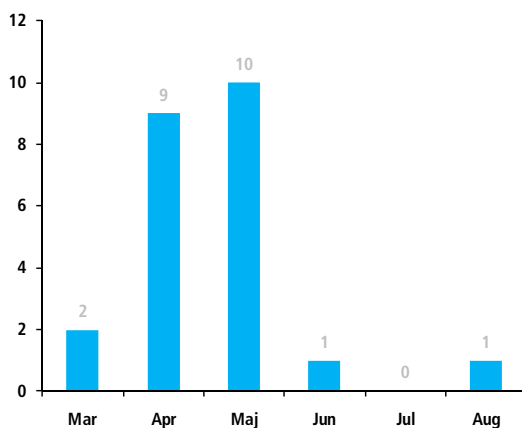
Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vår: 1 ex Galterö 9.5 (Lars Hellman). 1 ex Rörö 10.5 (Christer Fält m fl). 4 ex Haga kile, Askim 6.6 (Lars Lundmark).

Höst: Sammanlagt 344 ex under perioden 15.7–14.10.

Höga antal: 50 ex str S Kråkudden 11.8 (Per Björkman m fl). 121 ad str S Kråkudden 21.8 (Roger Eskilsson m fl).

En ganska låg summa för vårsträcket, men en riktigt

Figur 5. Fynd av skärfläcka under 2000-talet, månadsfördelning.

bra höstsiffra! Detta beror till stor del på ett par riktigt bra sträckdagar, 121 ex den 21 augusti är en av de allra bästa dagsnoteringarna sedan rekordet på 150 ex på samma lokal den 20 september 1991.

JOHAN SVEDHOLM

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Januari: 40–50 ex Öxnäs 1–2.1 (Lena Essedahl m fl). 2 ex Öxnäs 13.1 (Ingegerd Nyberg). 1 ex Aspholmen, Billdals skärgård 27.1 (Mikael Forsman).

Liksom 2007 gästades vi av en större tofsvipeflock i januari. Årets flock var dock inte alls så stationär utan sågs endast vid ett par tillfällen. Kanske har den huvudsakligen uppehållit sig på fälten runt Harestad, norr om Nordre älv, men inte heller därifrån föreligger några rapporter under perioden. Är dessa stora vinteransamlingar av tofsvipor något som kommit för att stanna? Innan vintern 2006/2007 brukade endast någon enstaka vipa ses i området under vintrarna.

JOHAN SVEDHOLM

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Vår: 2 ex str S Kråkudden, Hönö 9.5 (Peter Hamrén). 11 ex str S Rörö 11.5 (Per Björkman m fl).

Höga antal: 96 ex str S Kråkudden, Hönö 21.8 (Roger Eskilsson m fl).

Ett sparsamt uppträdande under våren med endast två fynd om sammanlagt 13 ex. Visserligen är variationen ganska stor från år till år, men årets vårskörd får ändå anses som sämre än normalt. Höststräcket

Tabell 6. Fenologi – Strandpipare och pipare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Mindre strandpipare <i>Vår–Höst</i>	5.4 Välen (Stefan Svanberg) 29.3-07 Välen (Daniel Gustafsson)	15.8 Torslandaviken (Peter Keil m fl) 16.9-06 Smithska udden (Stefan Svanberg)	5.4–28.8	0/–13
Större strandpipare <i>Vår–Höst</i>	23.2 Torslandaviken (Birger Kaiser m fl) 9.2-02 Kråkudden (Uno Unger)	7.10 Rörö (Per Björkman) 23.10-04 Galterö (Lars Hellman)	2.3–4.10	–7/+3
Ljungpipare <i>Vår–Höst</i>	12.3 Kråkudden (Per Björkman) 3.2 02 Arendalsudden (Björn Dellming)	5.11 Öxnäs (Marinko Karabatic) 24.11-03 Torslandaviken (Erik Edvardsson)	13.3–14.10	–1/+22
Kustpipare <i>Vår–Höst</i>	9.5 Galterö (Lars Hellman) 1.4-00 Tistlarna (Gösta Olofsson)	14.10 Galterö (Lars Hellman) 1.12-01 Galterö (Christer Fält)	4.5–21.10	+5/–7

bjöd inte heller på många toppdagar och endast en dag med mer än 35 ex noterades, vilket även det får räknas som under medel.

STEFAN SVANBERG

Sandlöpare *Calidris alba*

Höga antal: 8 ex str S Kråkudden, Hönö 14.8 (Birger Kaiser m fl). 19 ex str S Kråkudden, Hönö 21.8 (Roger Eskilsson m fl). 8 ex Bolleskären, Hönö 30.8 (Rolf Nyback). 12 ex str S Kråkudden, Hönö 2.9 (Per Björkman m fl). 8 ex str S Kråkudden, Hönö 3.9 (Jon Håkansson m fl).

STEFAN SVANBERG

Höststräcket bjöd på ovanligt många bra dagar och årets toppnotering på 19 ex är en mycket fin siffra. Inga vårfynd av sandlöpare gjordes under 2008 vilket dock inte är något ovanligt, observationer under vårsträcket görs bara enstaka år i rapportområdet.

STEFAN SVANBERG

Småsnäppa *Calidris minuta*

Höga antal: 5 1K Torslandaviken 21–22.9 (Lena Essedahl m fl)

Fem exemplar tillsammans är mycket för 2000-talet, men bleknar i jämförelse med förhållandena som rådde under andra halvan av 1990-talet, då det som mest sågs hela 97 ex i Torslandaviken den 14 september 1996. Vårfynd som knappt görs vartannat år i området uteblev 2008. I övrigt ett ganska normalt uppträdande under höststräcket om man jämför med övriga år på 2000-talet.

STEFAN SVANBERG

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Höga antal: 2 ad Galterö 7.7 (Roger Eskilsson). 2 ex Nordreälvstranden, Öxnäs 9.7 (Johan Svedholm). 2 ex Välen 12.8 (Stefan Svanberg).

Ett riktigt bottenår för mosnäppan med totalt cirka 10 ex observerade. Under 2000-talet har vi förvisso fått vänja oss vid ett sparsammare uppträdande och mindre flockar av arten, men så här magert har det aldrig varit tidigare. Normalt ses 50–100 ex per år. Anmärkningsvärt är också att de högsta noteringarna gjordes under hösten, vilket är avvikande när det gäller mosnäppan, då vårfynden normalt dominerar hos den här arten.

STEFAN SVANBERG

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Höga antal: 12 ad födosökande Galterö 20.7 (Christer Fält).

Hösten bjöd på relativt få observationer av spovsnäppa och i vanlig ordning gjordes inga vårfynd av arten. Även om 2008 blev ett mellanår för spovsnäppan är högstanoteringen på 12 ex i paritet med de bästa åren under 2000-talet.

STEFAN SVANBERG

Bild: BJÖRN DELLMING

Lite bättre avstånd än när man ser en skärnsnäppa *Calidris maritima* ute på Bolleskären kanske? Den här närgångna individen hukade i tången på Hönö den 2 februari.

Skärnsnäppa
 Calidris maritima

Höga antal: Bolleskären, Hönö: Högsta noteringarna under våren och hösten blev 100 ex 29.2 (Kristoffer Nilsson m fl) respektive 70 ex 11.11 (Roger Eskilsson m fl). **Övriga lokaler:** 67 ex Tistlarna 2.11 (Gösta Olofsson).

Rapporter föreligger från tolv olika lokaler i skär-
gårdén och som vanligt dominerar Bolleskären stort
bland observationerna. För andra året i följd har det
även rapporterats en anse­lig summa skärnsnäppor
från Tistlarna. Förmodligen är arten rätt väl spridd i
yttre skärgården även om rapportdominansen från
Bolleskären kan ge sken av något annat. Årets högs-
tanoteringar stämmer annars hyfsat väl överens med
hur det har sett ut tidigare år och antalet övervint-
rande skärnsnäppor i området förfaller ganska stabilt
från år till år.

STEFAN SVANBERG

Kärrsnäppa
 Calidris alpina

Höga antal: 64 ex str S Kråkudden, Hönö 13.7 (Martin Alexan-
dersson m fl). 53 ad Galterö 20.7 (Christer Fält). 72 ex str S Kråk-
udden, Hönö 21.8 (Roger Eskilsson m fl). 91 ex str S Kråkudden,
Hönö 5.10 (Stefan Svensson m fl).

Som vanligt är det Galterö och Kråkudden som står
för de högsta noteringarna, vilka ligger väl i linje
med senare års uppträdande av arten.

STEFAN SVANBERG

Dvärgbeckasin
 Lymnocyptes minimus

Vinter: 1 ex Välen 2.1–16.2 Uno Unger m fl). 1 ex Stora Amundö
7.2 (Uno Unger). 1 ex Hökälla 21.2 (Mats Raneström m fl). 1–3 ex
Torslandaviken 1–28.12 (Martin Oomen m fl).

Vår: 1 ex Prästabäcken, Fässberg 26.3 (Lars-Eric Rahm), 1 ex
Lagmansholmen, Säve 3.4 (Karl-Olof Johansson). 1 ex sp Öxnäs
23.4 (Martin Oomen). 1–2 ex Rådasjön 26.4–2.5 (Johannes Löf-
qvist).

Höga antal: 15 ex Hökälla 20.11 (Jan Krantz m fl).

Sex exemplar rapporterade under vintern är något
under det årliga genomsnittet (10 ex) under 2000-
talet. Antalet vårfynd är dock normalt medan högs-
ta rapporterade antal är något högre än den tidigare
högsta noteringen under 2000-talet (14 ex Hökälla
den 13–16 oktober 2002). Den spelande fågeln vid
Öxnäs förtjänar ett extra omnämnande, då spelan-
de fåglar är mycket sällsynta i vårt rapportområde.

MIKAEL MOLIN

Dubbelbeckasin
 Gallinago media

Samtliga: 1 ex Välen 15.5 (Ola Wennberg m fl). 1 ex Sisjöns
skjutfält 17.8 (Lena Essedahl). 1 ex Hökälla 7–9.9 (Stefan Svanberg
m fl). 1 ex Hökälla 4.10 (Jan Hellström m fl).

Ingen spelande fågel noterad under våren, detta
trots åtminstone viss bevakning av de tidigare fre-
kventerade lokalerna Lagmansholmen och Ragn-
hildsholmen under den normala sträckperioden.

Tabell 7. Fenologi – Småvadare och brushane

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Kustsnäppa Vår–Höst	9.5 Kråkudden (Peter Hamrén) 8.3-00 Öckerö (Uno Unger)	15.11 Kråkudden (Johannes Löfqvist) 6.12-07 Bolleskären, Hönö (Roger Eskilsson)	4.4–24.10	+35/+22
Sandlöpare Vår	– 12.5-07 Tistlarna (Stig Karlsson m fl)	– 6.6-07 Tistlarna (Bengt-Åke Svensson)	12.5–6.6	–/–
Sandlöpare Höst	9.8 Flera lokaler 19.7-04 Bolleskären, Hönö (Magnus Unger)	2.11 Tistlarna (Gösta Olofsson) Nytt fenologirekord (+30)	26.7–27.9	+14/+36
Småsnäppa Vår	– 13.5-07 Galterö (Jörgen Persson)	– 6.6-01 Hökälla (Stefan Svanberg)	22.5–30.5	–/–
Småsnäppa Höst	24.8 Haga Kile (Mikael Forsman) 15.7-04 Kråkudden, Hönö (Magnus Unger)	22.9 Torslandaviken (Stefan Svanberg) 8.10-07 Galterö (Lars Hellman)	21.7–22.9	+34/0
Mosnäppa Vår–Höst	13.5 Torslandaviken (Roger Eskilsson) 3.5-03 Stora Amundö (Stefan Andersson)	28.8 Välen (Bert Olsson) 4.9-05 Välen (Stefan Andersson)	7.5–28.8	+6/0
Spovsnäppa Höst	7.7 Galterö (Roger Eskilsson) Nytt fenologirekord (–2)	23.9 Torslandaviken (Leif Andersson) 25.9-01 Galterö (Magnus Unger)	14.7–14.9	–7/+9
Skärnsnäppa Höst–Vår	5.10 Kråkudden (Stefan Svensson) 23.9-07 Hönö huvud (Håkan Thorstensson)	14.5 Bolleskären (Mikael Molin) 20.5-03 Kråkudden (Mikael Molin)	7.10–14.5	–2/0
Kärrsnäppa Vår–Höst	11.3 Torslandaviken (David Lundgren) 3.3-07 Öckerö (Bengt Karlsson)	19.10 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm) 12.11-05 Kråkudden (Uno Unger m fl)	12.3–27.10	–2/–8
Brushane Vår–Höst	28.4 Flera lokaler 16.4-01 Galterö (Bo Engellbretsson)	12.10 Torslandaviken (Nils Gabrielsson) Nytt fenologirekord (+9)	28.4–28.9	0/+14

Bild: UNO UNGER

Både den vanliga rasen och, som här, den isländska rasen av rödspov *Limosa limosa islandica* ses allt oftare i rapportområdet. Den här ungfågeln höll till i Torslandaviken den 5–9 september.

Glädjande nog rapporterades dock fler höstfynd än både 2007 och 2006, men vi är fortfarande inte riktigt uppe i de cirka fem exemplar per år som ansågs vara normalt till och med 2005.

MIKAEL MOLIN

Rödspov *Limosa limosa*

Samtliga: 1 ex Öxnäs 1.5 (Johan Svedholm m fl). 1 ex mot S Kråkudden 24.6 (Mikael Molin m fl). 1 ex Torslandaviken 15.8 (Lena Essedahl).

Totalt rapporterades fyra fynd av arten under året vilket är något över normal årssumma (se även under rasen *islandica* nedan). I 2004 års rapport summerades uppträdandet 1997–2004 så här: ”Vill man se rödspov i Göteborg är det våren som gäller, företrädesvis april, och man får bara en eller två

chanser på sig”, men det har uppenbarligen hänt en del sedan dess. Under åren 2005–2007 gjordes totalt sju fynd varav endast tre var under våren (2–19 maj). Årets två höstfynd från Torslandaviken sammanfaller tidsmässigt väl med höstfynden 2005–2007 (27 juli–20 september). Av dessa gällde ett fynd rasen *islandica* medan två troligen tillhörde denna ras. Det sena datumet på årets fynd den 15 augusti antyder även det *islandica* även om inga karaktärer för denna ras kunde noteras. Frågan är om det ökade höstuppträdandet av (*islandica*)-rödspovar i Göteborg speglar förändringar i rastbiotoper, ändrade flyttmönster eller bara en ökad uppmärksamhet för arten.

MIKAEL MOLIN

Isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*

Samtliga: 1 1K Torslandaviken 5–9.9 (Stefan Svanberg m fl)

Femte fyndet av denna ras i rapportområdet. Av fynden i Göteborg har tre gjorts under perioden 5–20 september, de resterande två i maj. Se texten under rödspov för fler kommentarer kring uppträdandet.

MIKAEL MOLIN

Myrspov *Limosa lapponica*

Höga antal: 25 ex str NO Haga kile 9.5 (Ola Wennberg) och 37 ex str S Kråkudden 13.7 (Martin Alexandersson).

Högsta värsiffran får anses normal medan höstnoteringen är något mager. Artens uppträdande varierar kraftigt från år till år men under hösten brukar oftast någon dag med knappt 100 fåglar noteras.

MIKAEL MOLIN

Tabell 8. Fenologi – Beckasiner och spovar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Dvärgbeckasin Höst–Vår	25.9 Välen (Hans Börjesson m fl) 15.9-07 Balltorps våtmark (Lars Eric Rahm)	2.5 Rådasjön (Johannes Löfqvist) 5.5-03 Torslandaviken (Stefan Svanberg)	18.9–19.4	+7/+13
Dubbelbeckasin Vår	15.5 Välen (Ola Wennberg) 1.5-06 Brudarebacken (Christer Fält)	15.5 Välen (Ola Wennberg) 22.5-03 Ragnhildsholmen (Ola Sandberg)	6.5–10.5	+9/+5
Dubbelbeckasin Höst	17.8 Sisjöns skjutfält (Lena Essedahl) 16.8-02 Brudarebacken (Magnus Unger)	4.10 Hökälla (Jan Hellström m fl) Nytt fenologirekord (+2)	26.8–25.9	–48/+9
Myrspov Vår–Höst	5.4 Haga kile (Lars Lundmark) 8.3-03 Rörö (David Lundgren)	22.9 Galterö (Jon Hessman) 20.10-00 Galterö (Lars Hellman)	8.4–7.10	–3/–15
Småspov Vår–Höst	23.4 Kråkudden (Per Björkman) 12.4-07 Rörö (Per Arne Lindgren)	21.9 Rörö (Magnus Unger) Tangerat fenologirekord	23.4–29.8	0/+23
Storspov Vår–Höst	28.3 Galterö (Christer Fält) 25.2-00 Galterö (Lars Hellman)	4.10 Styrö (Jan Mogol) 28.12-06 Kråkudden (Lars Carlbrand)	18.3–29.10	+10/–25

Tabell 9. Fenologi – Storsnäppor och roskarl

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Svartsnäppa <i>Vår–Höst</i>	26.4 Torslandaviken (Lars-Eric Rahm) <i>23.4-05 Torslandaviken (Anders Johansson)</i>	3.9 Stora Amundö (Stig Fredriksson) <i>15.10-05 Stora Amundö (Uno Unger)</i>	26.4–23.9	0/–20
Rödbena <i>Vår–Höst</i>	30.3 Flera lokaler <i>24.2-07 Hönö (Torgny Nordin)</i>	27.10 Kråkudden (Martin Oomen m fl) <i>24.11-01 Galterö (Magnus Unger)</i>	26.3–27.9	+4/+30
Gluttsnäppa <i>Vår–Höst</i>	21.4 Vrångö (Jörgen Fritzon m fl) <i>15.4-07 Flera lokaler</i>	2.11 Skinteboviken (Staffan Valinder) <i>9.12-01 Styrö (Martin Fransson)</i>	21.4–29.10	0/+4
Skogssnäppa <i>Vår–Höst</i>	30.3 Flera lokaler <i>20.3-07 Rådasjön (Johannes Löfqvist)</i>	13.9 Torslandaviken (Markus Lagerkvist) <i>15.10-02 Torslandaviken (Carl Jyker)</i>	29.3–6.9	+1/+7
Grönben <i>Vår–Höst</i>	26.4 Stora Amundö (Lars Lundmark) <i>22.4-04 Välen (Thomas Pettersson)</i>	22.9 Torslandaviken (Birger Kaiser m fl) <i>27.9-06 Välen (Uno Unger)</i>	26.4–8.9	0/+14
Drillsnäppa <i>Vår–Höst</i>	16.4 Stora Amundö (Lars Lundmark) <i>Tangerat fenologirekord</i>	5.10 Kråkudden (Jörgen Hansson m fl) <i>Nytt fenologirekord (+3)</i>	22.4–22.9	–6/+13
Roskarl <i>Vår–Höst</i>	14.5 Bolleskären, Hönö (Mikael Molin) <i>23.4-03 Stora Amundö (Pär Lydmark)</i>	27.9 Vinga (Åke Anderson m fl) <i>10.11-01 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	3.5–26.10	+11/–29

Småspov *Numenius phaeopus*

Höga antal: 31 ex Torslandaviken 30.4 (Stig Fredriksson m fl). 26 ex str NO Mölnlyckemotet, Råda 30.4 (Johannes Löfqvist). 30 ex str NO Askimsviken 7.5 (Ola Wennberg).

Några större flockar noterades under normal sträcktid för arten och antalen ligger i linje med tidigare års våruppträdande. Det är dock en bit kvar till de högsta sträcksiffrorna som noterats på senare år; 100 ex vid Långholmen, Näset den 11 maj 2003 och 93 ex vid Torslandaviken den 13 maj 2007.

MIKAEL MOLIN

Storspov *Numenius arquata*

Höga antal: 214 ex str NO 20.4 Mölnlyckemotet, Råda och 730 ex str NO samma lokal 23.4 (Johannes Löfqvist).

Två mycket höga dagssummor. Under 2000-talet var tidigare högsta rapporterade antalet 215 ex som sträckte förbi Lagmansholmen den 23 april 2005. Den 23 april 2008 verkar ha varit en bra sträckdag för storspov i hela Sverige då rapporter föreligger om 1 608 ex vid Värmlandsnäs (Vrm), 1 015 ex vid Käseberga (Sk) och 665 ex vid Landsort i (Srm).

MIKAEL MOLIN

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningar: 1 par Rivö, Göteborgs södra skärgård (Kjell-Ove Andersson). 3 par Galterö (Lars Hellman). 1 par Stora Stårholmen (Lars Hellman). 1–4 par Stora Amundö (Stig Fredriksson m fl).

Häckningstid: Troliga häckningar: 1–3 ex Torslandaviken (Per Lundgren m fl). 2–4 ex Öxnäs (Johan Svedholm m fl). 1 ex Porseskär, Donsö (Gösta Olofsson). 4 ex Skinteboviken, Askim (Totte

Weber Eliasson). Övriga lokaler med rapporter under häckningstid: Välen, Lunnagården, Balltorps våtmark, Askimsviken, Styrö (Lilla Rävholmen och Brännholmsviken), Vrångö (Nötholmen, Sydudden, Bredvik och Nordudden), Södra In-Vinga, Lökholmen, Galterö (Kulmesund), Brännö (Dynholmsviken), Djupsundsholmarna, Hypeln och Röro.

Höga antal: 37 ex Välen 20.8 (Hans Börjesson).

Som vanligt svårt att få en uppfattning om det verkliga antalet häckande fåglar. Antalet konstaterade, troliga och möjliga häckningar ligger dock på ungefär samma nivå som rapporterats de två senaste åren (omkring 30 par). Det höga antalet från Välen är unikt, normalt brukar sådana mängder i vårt rapportområde endast noteras vid Torslandaviken, där senast cirka 60 ex sågs den 29 juli 2007, eller sträckande vid Kråkudden, varifrån 36 ex rapporterades den 18 augusti 2007. Den 26 maj 2006 sågs dock 45 ex rasta vid Stora Amundö.

MIKAEL MOLIN

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Sena fynd: 1 ex Skinteboviken, Askim 2.11 (Staffan Valinder).

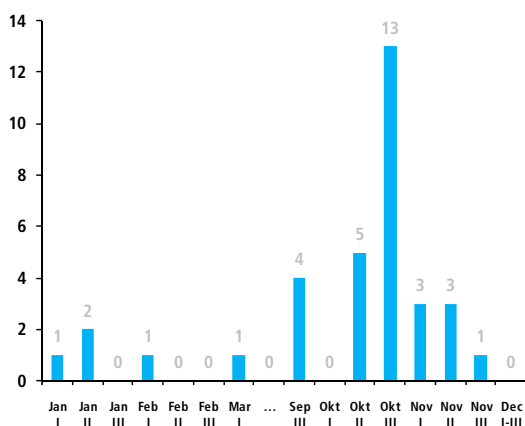
Enstaka novemberfynd görs varje år i regionen och påfallande ofta i områdena kring Askimsviken.

MIKAEL MOLIN

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Sena fynd: 1 ex Nötholmen, Vrångö 2.10 (Tina Widén). 1 ex str S Kråkudden 5.10 (Jörgen Hansson m fl).

Två oktoberfynd är fler än normalt. Senast arten noterades under oktober i rapportområdet var den

Figur 6. Tidsmässigt uppträdande av brednäbbad simsnäppa i Göteborgs rapportområde 1965–2008 uppdelat på dekader.

1–2 oktober 2006 och dessförinnan den 1 oktober 2002.

MIKAEL MOLIN

Roskarl *Arenaria interpres*

Vinter: 1 ex Galterö 17.1–24.2 (Lars Hellman) samt 1 ex samma lokal 16.11 och 22.12 (Lars Hellman).

Höga antal: 13 ex str 5 Kråkudden 21.8 (Roger Eskilsson).

Vinterfynden är de tredje och fjärde sedan 1965; de två tidigare gjordes på Kråkudden den 6 januari 1993 och på Röro den 4 januari 1965. Roligt och överraskande således att arten övervintrade på Galterö två vintrar i rad! Fynd under januari och februari 2008 gjordes också i norra Bohuslän (på Nord-Koster och Saltö, Strömstad, av 7 respektive 10 ex) samt vid Morups tånge och Gamla Köpstad i Halland. Under december gjordes dessutom tre fynd av totalt 44 ex i Havsstenssunds skärgård, ett fynd av 10 ex på Nord-Koster samt ett fynd av 2 ex på Malön, Onsala. Man behöver alltså inte förflytta sig geografiskt så långt för att hitta fler övervintrande roskarlar i Sverige. De två senaste åren har de högsta noterade sträcksummorna varit 15 respektive 16 ex, båda dessa vid Kråkudden och båda i månads-skiftet augusti/september. Fynden speglar förmodligen en sträcktopp i slutet av augusti, vilket gör att årets högsta notering faller väl in i mönstret. Den högsta noteringen som rapporterats genom tiderna (27 ex) noterades också den under ungefär samma tid, den 25 augusti 2004, på Vinga.

MIKAEL MOLIN

Bild: RICKARD BERGSTEN

En av årets tre brednäbbade simsnäppor *Phalaropus fulicarius* rastade på vattnet vid Tångudden i Älvsborgsfjorden den 14 oktober.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Samtliga: 1 hane Stegelholmsviken, Näset 27.5 (Göran Cederholm m fl). 1 ex Torslandaviken 12.6 (Bo Brinkhoff m fl)

Två fynd är en bra utdelning för smalnäbbad simsnäppa, en art som knappt är årlig i Göteborg. Att båda dessutom gjordes under våren är lite förvånande eftersom första maj-fyndet sedan 1998 gjordes under 2007.

MIKAEL MOLIN

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius*

Samtliga: 1 ex Kråkudden 19.1 (Per Björkman m fl). 1 ex Tångudden, Älvsborgsfjorden 14.10 (Rickard Bergsten). 1 ex str 5 Vinga 25.10 (Andreas Gustafsson m fl).

Tre fynd är numera en normal årssumma för arten. Artens uppträdande i området uppvisar en stark koncentration till de två sista oktoberdekaderna då 18 av 34 fynd sedan 1965 gjorts just under denna period, så årets båda oktoberfynd får anses falla väl in i tidigare fyndmönster (se *Figur 6*). Januarifyndet är dock endast det tredje sedan 1965. Nästan alla fynd i området sedan 1965 har gjorts i yttersta havsbandet, de allra flesta vid Kråkudden som står med 25 av 34 fynd. Fyndet så långt inomskärs som vid Tångudden är således unikt. I rullorna kan man dock hitta två äldre vinterfynd från Galterö i södra skärgården, vilket inte ligger alltför långt därifrån, nämligen den 7 januari 1975 och den 6 februari 1983.

MIKAEL MOLIN

Bild: STEFAN SVANBERG

Ovanligt få fjälllabbar *Stercorarius longicaudus* sågs under året, men det hindrade inte den här ungfågeln från att rasta kort i Torslandaviken den 5 september.

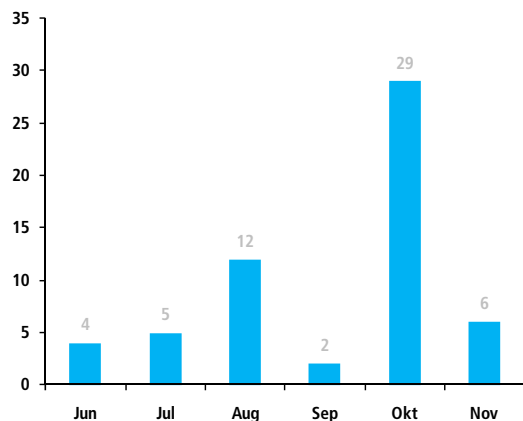
LABBAR

Ovanligt få fjäll- och bredstjärtade labbar sågs under 2008, men storlabb noterades i vanlig omfattning. Dessutom noterades en rekordsen kustlabb i mitten av november.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 3K+ str S 3.5 (Mathias Theander m fl). 1 ad str S 3.9 (Roger Eskilsson m fl). 1 1K str S 21.10 (Martin Oomen). 1 1K str S 26.10 (Johannes Löfqvist m fl)

Den bredstjärtade labben uppträdde fåtaligt under hösten 2008 vilket den låga årssumman på 4 ex vittnar om. Artens uppträdande på Västkusten vari-

Figur 7. Månadsfördelning av årets fynd av storlabb.

erar stort från år till år och påverkas starkt av häckningsresultat och rådande väderförhållanden under höststräcket. Normalt observeras åtminstone det dubbla antalet och årets totalsumma är den näst lägsta på 2000-talet, endast 2003 sågs färre (3 ex). För femte året i följd sågs arten under vårsträcket, vilket kan jämföras med att det under hela 1990-talet endast gjordes ett vårfynd. Som nämnts i tidigare rapporter beror denna ökning med all sannolikhet på en bättre bevakning i skärgården under våarna.

STEFAN SVANBERG

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Häckningstid: 1 par Norra In-Vinga 18.5 (Peter Strandvik).

Sena fynd: 1 1K str S Kråkudden, Hönö 14.11 (Ola Wennberg m fl).

Senaste uppgifterna om häckande kustlabb i Göteborgsområdet är från 2003, då häckningar rapporterades från In-Vinga och Lindholmen. Därefter har det årligen gjorts observationer under häckningstid på In-Vinga, men utan att någon häckning har konstaterats. Förekomsten av kustlabb är ganska begränsad under senhösten och fynd efter första november görs inte varje år.

STEFAN SVANBERG

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Samtliga: 1 1K str S Kråkudden, Hönö 28.8 (Andreas Karlsson m fl). 1 1K Torslandaviken 5.9 (Stefan Svanberg). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 6.10 (Martin Oomen m fl).

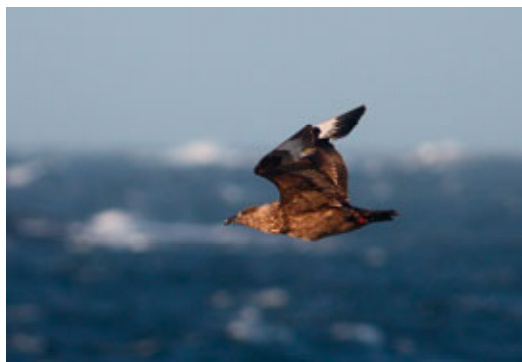

Bild: MAGNUS RAHM

Ett bevis på hur svårt det är att uppskatta det verkliga antalet storlabbar *Stercorarius skua* som ses under en höst. Den här fågeln färgmärktes på Nidingen den 19 oktober och uppehöll sig därefter bevisligen utmed kusten en längre tid eftersom den fångades på bild den 15 november på Hönö.

Tabell 10. Fenologi – Labbar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bredstjärtad labb <i>Vår</i>	3.5 Kråkudden (Mathias Theander) <i>30.4-02 Kråkudden (Björn Albinsson)</i>	3.5 Kråkudden (Mathias Theander) <i>4.6-06 Kråkudden (Johannes Löfqvist)</i>	4.5–6.5	–1/–3
Bredstjärtad labb <i>Höst</i>	3.9 Kråkudden (Jon Håkansson) <i>20.8-03 Kråkudden (Christer Fält)</i>	26.10 Kråkudden (Stefan Malm) <i>8.12-07 Kråkudden (Hans Waern)</i>	21.9–31.10	–18/–5
Kustlabb <i>Vår–Höst</i>	19.4 Kråkudden (Stefan Svanberg) <i>14.3-04 Kråkudden (Stefan Svanberg)</i>	14.11 Kråkudden (Ola Wennberg m fl) <i>Nytt fenologirekord (+9)</i>	7.4–31.10	+12/+14
Fjällabb <i>Vår</i>	– <i>18.5-04 Kråkudden (Magnus Unger m fl)</i>	– <i>3.6-06 Kråkudden (Roger Eskilsson m fl)</i>	22.5–22.5	–/–
Fjällabb <i>Höst</i>	28.8 Kråkudden (Andreas Karlsson m fl) <i>15.8-04 Flera lokaler</i>	6.10 Kråkudden (Martin Oomen) <i>13.11-05 Kråkudden (Stefan Svanberg m fl)</i>	28.8–23.9	0/+13

Tabell 11. Fenologi – Måsar och tärnor

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Dvärgmå <i>Höst–Vår</i>	8.8 Krossholmen (Per-Erik Hagström) <i>9.7-07 Torslandaviken (Sven Ångemark)</i>	16.5 Flera lokaler <i>12.6-04 Torslandaviken (Magnus Unger)</i>	8.8–23.5	0/–7
Silltrut <i>Vår–Höst</i>	1.3 Götaälvbron (Olof Armini m fl) <i>Tangerat fenologirekord</i>	16.11 Kråkudden (Magnus Rahm m fl) <i>Nytt fenologirekord (+4)</i>	13.3–26.10	–12/+21
Kentsk tärna <i>Vår–Höst</i>	5.4 Flera lokaler <i>25.3-03 Vasskären (Tommy Järås)</i>	4.10 Kråkudden (Anders Nyberg) <i>Nytt fenologirekord (+1)</i>	31.3–30.9	+5/+4
Fisktärna <i>Vår–Höst</i>	10.4 Saltholmen (Ville Fagerström) <i>2.4-06 Galterö (Owe Hougström)</i>	10.10 Kårholmen (Lars Davidsson) <i>12.10-03 Fotö (Per Arne Lindgren)</i>	12.4–7.10	–2/+3
Silvertärna <i>Vår–Höst</i>	19.4 Flera lokaler <i>12.4-05 Nordre älvs fjord (Johan Svedholm)</i>	8.10 Gullbergsvass (Olof Armini) <i>3.11-07 Kråkudden (Magnus Unger)</i>	22.4–8.10	–3/0

Liksom för bredstjärtad labb var det ett magert år för fjällabb och endast tre fynd gjordes. Överhuvudtaget var det dålig förekomst av unga labbar under hösten 2008, vilket har gjort avtryck i totalsummorna för flera av arterna. Fågeln i Torslandaviken rastade kort i Mudderdammen för att sedan ge sig iväg i västerut.

STEFAN SVANBERG

Storlabb *Stercorarius skua*

Höga antal: 7 ex str S Vinga 14.8 (Claes-Göran Ahlgren m fl). 9 ex str Kråkudden, Hönö 14.8 (Bob Lind m fl). 5 ex str S Kråkudden, Hönö 25.10 (Fredrik Sahlin m fl). 6 ex Kråkudden, Hönö 27.10 (Ola Wennberg m fl).

Sammanlagt cirka 58 ex är ungefär i linje med senare års totalsummor för storlabb (se *Figur 7* för månadsfördelning). Antalet skall dock ses som högst ungefärligt eftersom det lätt smyger sig in dubbelräkningar av samma individer. Ett bevis på detta är den storlabb som ringmärktes på Nidingen den 19 oktober och som nästan en månad senare, den 15 november, sågs och fotograferades på Hönö. En och samma fågel som uppehåller sig en längre tid längs kusten kan ju således räknas flera gånger. För första gången sedan 2002 gjordes inga vårfynd av

storlabb som annars har varit trogen maj månad under senare år.

STEFAN SVANBERG

MÅSAR OCH TÄRNOR

Under 2008 gjordes rapportområdets första lyckade häckning av kentsk tärna. Året bjöd också på bland annat flera småtärnor, två skräntärnor, både kaspisk och vitvingad trut samt en bra sträckdag för dvärgmå.

Dvärgmå *Larus minutus*

Höga antal: 140 ex str S Kråkudden, Hönö 19.1 (Uno Unger m fl). 27 ex str S Kråkudden, Hönö 10.11 (Stefan Svanberg m fl).

Den fina dagsnoteringen på 140 ex från Kråkudden den 19 januari utgjordes till majoriteten av adulta fåglar. De flesta år ligger den högsta dagssumman på mindre än 50 ex och 2008 års toppnotering är förmodligen en av de högsta dagsnoteringar av dvärgmå som gjorts i Göteborgsområdet. Den näst högsta dagsnoteringen från 2000-talet lyder på 117 ex och gjordes på Kråkudden den 7 oktober 2004.

STEFAN SVANBERG

Bild: BJÖRN DELLMING

Även om vi bara redovisar höga antal av dvärgmåsar *Larus minutus*, vilket oftast noteras på Kråkudden, får vi inte glömma bort att Torslandaviken är den säkraste lokalen om man vill se en stationär dvärgmåsa. Den här 2K-fågeln var där den 5 september.

Tärnmåsa *Larus sabini*

Samtliga: Kråkudden, Hönö: 1 1K str S 3.9 (Jon Håkansson m fl). 1 1K str S 4.9 (Roland Thuvander). 1 1K str S 12.10 (Ville Fagerström m fl). 1 1K str S 18.10 (Magnus Rahm m fl). 1 2K+ str 31.10 (Micael Jonsson m fl). 1 1K str S 14.11 (Ville Fagerström m fl).

En något avvikande fyndbild med majoriteten av observationerna i oktober och ett fynd från mitten av november. Flest fynd görs normalt i september

STEFAN SVANBERG

även om oktoberfynd inte är extremt på något sätt. Novemberfynd är dock riktigt ovanligt och sedan 1980 har det endast gjorts under ett år tidigare, nämligen 1996 då en ungfågel sågs på Hönö den 1, 2 respektive 10 november (möjligen en och samma individ). Notera också att en äldre fågel observerades den 31 oktober. Denna åldersgrupp uppträder sällan hos oss och ungfåglar dominerar stort bland fynden i Sverige. Höstens sex fynd står sig kanske klen mot fjolårets 17 ex, men är historiskt sett en ganska hög summa. Tärnmåsen är inte årlig i rapportområdet men är nu sedd under sex av nio år på 2000-talet.

Skrattmåsa *Larus ridibundus*

Häckningar: 5 par Pinan, Hönö (Per Björkman). 285 par Svarte mosse, Biskopsgården (Thomas Karlsson). 47 par Rödsjär, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 3 par Brännö (Lars Hellman). Ca 15 par Långa skär, Askimsviken (Uno Unger).

Göteborgsområdets största skratmåskoloni vid Svarte mosse är fortsatt stabil och har under de senaste sex åren hyst cirka 300 par. I övrigt har det rapporterats häckningar från ytterligare fyra lokaler, vilket är något färre jämfört med tidigare år.

STEFAN SVANBERG

Historik

FYND AV VITVINGAD TRUT

Med årets fynd (som även sträcker sig ett par månader in på 2009) finns totalt 18 fynd av vitvingad trut i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

- 1 ex Göteborgs skärgård 20.2 1866
- 1 ex Knippla, Göteborgs norra skärgård 2.2 1933
- 1 ex Knippla, Göteborgs norra skärgård 24.2 1934
- 1 1K Styrö 25.11 1979
- 1 2K Öckerö 7.3 1981
- 1 2K Fiskebäck 27.1–4.2 1984
- 1 2K Göteborgs fiskhamn 2.1 1984
- 1 3K Hyppeln 11.3 1984
- 1 1K Öckerö fiskhamn 27.12 1988–23.2 1989
- 1 2K Öckerö hamn 27–29.1 1990
- 1 2K Göteborgs fiskhamn 30.12 1992–3.2 1993
- 1 2K Nya Varvet 5.3 2000
- 1 2K Slottsskogen/Vallgraven 30.4–15.5 2000
- 1 2K Slottsskogen/Göteborgs fiskhamn 1–24.3 2002
- 1 1K Göteborgs fiskhamn 19.11 2004–21.5 2005
- 1 1K Kråkudden 17.12 2004
- 1 2K Kråkudden 22.12 2004
- 1 1K Gbg:s hamn/Slottsskogen 23.12 2008–20.4 2009

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

Samtliga: 1 3K Kråkudden, Hönö 10.10 (Roger Eskilsson m fl).

Femte fyndet av kaspisk trut i rapportområdet och andra fyndet för Bohuslän. Det första fyndet i Bohuslän gjordes även det på Hönö och utgjordes av

Bild: STEFAN SVANBERG

Årets vitvingade trut *Larus glaucoideus* var den 18:e i ordningen i Göteborgs rapportområde. Se rutan intill för samtliga fynd.

en fågel som hittades död i Ersdalen 2003. Årets fynd stämmer väl in tidsmässigt med när man kan förvänta sig se arten i området. De flesta observationerna av kaspisk trut på Sveriges väst- och sydkust görs under hösten, från augusti till november.

STEFAN SVANBERG

Vitvingad trut *Larus glaucoides*

Samtliga: 1 1K Göteborgs hamn och Slottsskogen 23–31.12 (Stefan Svanberg m fl).

Fågeln upptäcktes dagen före julafton och valde sedan att stanna över vintern fram till april. Det här var det sjätte fyndet av vitvingad trut i Göteborgsområdet på 2000-talet. Detta kan jämföras med 1980- och 1990-talet då det gjordes fem respektive två fynd av arten. Tittar man på vilken månad respektive fågel har upptäckts finner man två toppar, december och mars, som står för fem respektive fyra av fynden. Totalt har det nu gjorts 18 fynd i rapportområdet (se rutan på föregående sida för komplett historik). Likt två av de tidigare vitvingade trutar som gästade området observerades även årets fågel i både hamnområdet och Slottsskogen.

STEFAN SVANBERG

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Höga antal: 1 650 ex str S Kråkudden, Hönö 10.11 (Stefan Svanberg m fl). 2 630 ex str S Kråkudden, Hönö 12.11 (Jon Håkansson).

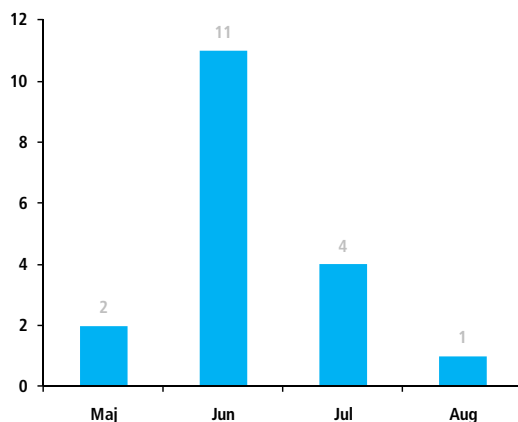
Högsta dagssumman per år under 2000-talet ligger i genomsnitt på cirka 2 300 ex, vilket gör att årets högstanotering faller väl in i senare års mönster. Tittar man lite längre tillbaka i tiden och jämför med de publicerade uppgifter som finns från 1990-talet finner man dock att de högsta dagsnoteringarna per år var högre under förra årtiondet. Om detta speglar en verklig minskning av arten eller om andra faktorer som till exempel vädret påverkat det förändrade uppträdandet är dock svårt att avgöra.

STEFAN SVANBERG

Småtärna *Sternula albifrons*

Samtliga: 2 ad Galterö 22.6 (Tina Widén). 4 ex Askimsviken 23.6 (Ola Wennberg). 1 ex Askimsviken 26.6 (Johan Revelj).

Tre fynd av sju exemplar innebär att småtärnan fortsätter sin positiva trend från senare år. Observationerna är väl samlade tidsmässigt och samtliga

Figur 8. Fynd av småtärna 1990–2008, månadsfördelning.

fynd är gjorda inom en femdagersperiod i juni, vilket stämmer bra med tidigare år, då juni är den månad som klart dominerar fyndbilden av arten i området (se Figur 8 för månadsfördelning 1990–2008). Samma individer kan naturligtvis vara inblandade i mer än ett fynd, men helt klart är att observationerna av småtärna har ökat under senare år och fyra exemplar tillsammans är förmodligen rekord för området.

STEFAN SVANBERG

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Samtliga: 1 ad Frihamnen 26.6 (Anders Ring). 1 ex Krossholmen, Torslanda 31.7 (Per-Erik Hagström m fl).

Tredje året i rad med fynd av denna gigant bland tärnor gör skräntärnan näst intill årlig under den senaste sjuårsperioden. Av de i Sverige häckande tärnarterna är den dock helt klart den svåraste att få se i Göteborgsområdet, inte bara för dess fåtalighet utan även för att den mer eller mindre aldrig verkar behaga uppehålla sig en längre tid på någon lokal. Detta var fynd nummer nio och tio under 2000-talet, vilket kan jämföras med endast tre fynd under hela 1990-talet.

STEFAN SVANBERG

Svarttärna *Chlidonias niger*

Samtliga: 1 ad Torslandaviken 12.5 (Christer Fält m fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 1.7 (Peter Hamrén). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 13.7 (Bo Brinkhoff m fl). 1 ad str S Kråkudden, Hönö 3.9 (Roger Eskilsson m fl). 1 1K str S Kråkudden, Hönö 3.9 (Jon Håkansson m fl).

FIG-08 Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2008

fl). 1 ex str S Kråkudden, Hönö 20.9 (Magnus Rahm m fl). 1 1K Öxnäs 21.9 (Sven Ångemark m fl).

En något annorlunda fyndbild jämfört med senare år, med majoriteten av observationerna från september. Flest fynd föreligger annars från maj och juni under 2000-talet (se Figur 9 för månadsfördelning under 2000-talet). Totalt sju fynd under året är annars en fin årssumma och kan jämföras med genomsnittet under 2000-talet som ligger på fyra fynd per år.

STEFAN SVANBERG

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Häckningar: 4 par Rödsjär, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson).

Häckningarna upptäcktes ganska sent på säsongen och då hade två av de fyra paren redan kläckt ungar. Vid ett återbesök för att kontrollera häckningsresultatet kunde åtminstone en flygg unge konstateras, men att döma av föräldrarnas beteende fanns det troligen fler ungar på holmen. Det här var den första lyckade häckningen av kentsk tärna i Göteborgsområdet. Sedan tidigare finns tre misslyckade häckningar från södra skärgården, den senaste från Porseskär 2004.

STEFAN SVANBERG

ALKOR

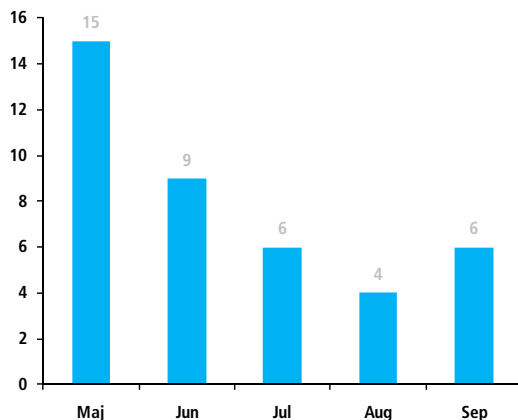
Det mest utmärkande i alkväg under 2008 var tyvärr den stora avsaknaden av lunnefåglar, vilka noterades i extremt låg omfattning.

Obestämd sillgrissla/tordmule *Uria aalge/Alca torda*

Sommar: Höga antal: 312 ex str S Kråkudden 14.7 (Jon Håkansson).

Så höga antal som över 300 ex i juli är ovanligt. Läger man till alla bestämda fåglar denna dag (vilka alla var sillgrisslor) får man 330 ex. Senast motsvarande summor noterades vid Kråkudden var den 14 juli 2004. Då rapporterades också bara sillgrisslor bland de bestämda fåglarna och summerar man antalet obestämda och bestämda denna dag sågs hela 780 ex. Inga särskilt höga dagssummor noterades under hösten och vintern detta år, utan den högsta noteringen under året blev 610 ex Kråkudden den 15 november.

MIKAEL MOLIN

Figur 9. Fynd av svarttärna under 2000-talet, månadsfördelning.

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningar: 2 par Små Lyngskär, Askims fjord (Gösta Olofsson). 1 par Aveskären, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). 3 par Byrknalten, Gbg:s södra skärgård (Gösta Olofsson). Ca 10 par Fjärskären, Vinga (Tommy Järås).

Häckningstid: 175 ex Tistlarna 20.4 (Gösta Olofsson). 63 ex Kalvholmen, Gbg:s södra skärgård 20.4 (Gösta Olofsson). 20 ex Vrångö 21.4 (Jörgen Fritzon m fl). 1–13 ex Kråkudden, Hönö 15.4–18.7, däribland 3 1K 13.7 (Bo Brinkhoff m fl). Dessutom enstaka fåglar (1–5 ex) rapporterades från Vasskären, Valö och Galterö i södra skärgården, Vinga, Nordres tånge, Hyppeln och Enskär i norra skärgården, samt Stora Lyngskär i Askims fjord.

Artens kärnområde i Göteborg är kring Tistlarna–Kalvholmen, där också många fåglar noterades under året, dock utan att häckningar kunde konstateras. 1998 beräknades 56 par häcka på Inre och Yttre Tistlarna.

MIKAEL MOLIN

Alkekung *Alca alle*

Summering: Januari: 1 ex str S Kråkudden 19.1 (Per Björkman m fl). Februari: 1 ex str N Kråkudden 25.2 (Leif Andersson). Oktober: 204 ex varav 201 ex str S Kråkudden. November: 1 749 ex varav totalt 1 723 ex str S vid Kråkudden/Vinga.

Höga antal: 896 ex str S Kråkudden 16.11 (Lars-Erik Rahm m fl) samt 600 ex Nordres tånge, Hönö samma dag (Hans Zachrisson). 273 ex mot S Kråkudden 14.11 (Birger Kaiser m fl). 235 ex mot S Vinga 15.11 (Claes-Göran Ahlgren m fl).

Udda fynd: 2 ex mot S Nordre älvs fjord 19.10 (Johan Svedholm) samt 7 ex 15.11 och 16 ex 16.11 samma lokal (Hans Börjesson m fl). 1 ex Sävåns mynning 16.11 (Lena Essedahl).

Totalt 1 955 ex är en bra årssumma, att jämföra med cirka 180 ex 2007, cirka 2 200 ex 2006, 1 872

ex 2005, 346 ex 2004 samt 137 ex 2003. Dessa siffror visar tydligt alkekungens kraftigt varierande uppträdande i Göteborg. Under det hittills bästa året, 1996, noterades över 13 000 ex. Uppträdandet i år var normalt fördelat över året med en tydlig topp i oktober och november och endast enstaka fynd från januari och februari.

MIKAEL MOLIN

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Samtliga: Kråkudden, Höno: 1 ex str S 4.10 (Stefan Malm m fl). 1 ex str S 9.10 (Roger Eskilsson). 1 ex 10.10 (Hans Börjesson m fl). 1 ex str SV 12.10 (Ville Fagerström). 1 1K str S 25.10 (Carl Tholin m fl). 1 ex 26.10 (Mats Hjelte). 1 ex str S 14.11 (Birger Kaiser m fl). Övriga lokaler: 1 1K str S 25.10 Vinga (Markus Lagerqvist m fl).

Under de senaste fem åren har 42–68 lunnefåglar rapporterats årligen i Göteborg så årets blott 7 ex måste ses som en smärre katastrof. De senaste åren har både antalet häckande lunnefåglar och ungfågelöverlevnaden minskat kraftigt i kolonier runt Nordsjön, bland annat i Skottland och på Island, vilket troligen ligger bakom minskningen. Födobrist verkar vara en bidragande orsak. Vi får hoppas att nedgången är tillfällig och att kolonierna snart åter är på fötterna.

MIKAEL MOLIN

DUVOR

Duvåret 2008 bjöd på bra höststräck av ringduva och fortsatt god utveckling på häckningsfronten för turkduva.

Skogsduva *Columba oenas*

Häckningar: 1 par Hökälla (Mats Raneström m fl). 1 par Hög, Hisingen (Tommy Järås).

Häckningstid: Spelande fåglar: 1 ex Lunnagården, Mölndal 26.4 (Lars Eric Rahm). 1–4 ex Bokedalen, Jonsered 2–9.5 (Kerstin Martinsson m fl). 1 ex Hårssjön 29.5 (Fredrik Althoff). 1 ex Lärjeåns dalgång, Göteborg 2.6 (Martin Oomen).

Höga antal: Öxnäs, Säve: 28 ex 12.2 (Bo Brinkhoff m fl). 25 ex 17.8 (Marinko Karabatic). 34 ex str S 21.9 (Johan Svedholm).

Glädjande med två konstaterade häckningar och rapporter om ett flertal spelande fåglar. De högsta antalen är normala och som vanligt koncentrerade till Öxnäs-området. Normalt brukar enstaka december- eller januarifynd göras, så icke i år dock.

MIKAEL MOLIN

Bild: LEIF JONASSON

Relativt många alkekungar *Alle alle* sågs under 2008, och de allra flesta sågs vid Kråkudden. Bilden ovan togs den 16 november.

Ringduva *Columba palumbus*

Höga antal: 7 500 ex str S Masthugget 3.10 (Lars Carlsson). 6 342 str S Välen 3.10 (Hans Börjesson). 9 080 ex str S Smithska udden 7.10 (Kristoffer Nilsson). 11 500 ex str S Smithska udden 15.10 (Kristoffer Nilsson). 4 080 ex str S Välen 15.10 (Hans Börjesson). 4 900 ex str S Skansen Lejonet 15.10 (Mats Raneström). 2 080 ex str S Öxnäs 15.10 (Marinko Karabatic).

Totalt sågs 36 110 ex sträcka vid Smithska udden under hösten vilket är nästan tre gånger så många som i fjol. De höga dagssummorna från den 7 och 15 oktober är de femte respektive tredje högsta någonsin vid lokalen. De två högsta dagssummorna av sydsträckande fåglar i Göteborg är 33 400 ex innanför Höno den 13 oktober 1984 och 23 400 ex vid Smithska udden den 9 oktober 2004.

MIKAEL MOLIN

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningar: Ca 15 par Kungsladugård (Kristoffer Nilsson). 12 par kontrollerades i övriga västra Göteborg (Kristoffer Nilsson). 1 par Marstrandsgatan, Lundby (Ingegerd och Douglas Bratt).

Häckningstid: Enstaka fåglar (1–3 ex) rapporterade från 13 lokaler i Göteborgs kommun, tre lokaler i Mölndals kommun, fem lokaler i Öckerö kommun och en lokal i Härryda kommun.

Höga antal: 37 ex Älvsborgsgatan, Kungsladugård 22.2 (Kristoffer Nilsson) blev högsta antalet under våren. 75 ex Sjöbergen 26.6 (Kristoffer Nilsson). 89 ex Älvsborgsgatan, Kungsladugård 4.12 (Martin Oomen m fl) blev högsta antal under hösten.

Hela 28 konstaterade turkduvehäckningar är fler än fjolårets redan då höga 24 par. Dessutom rapporter från många olika lokaler under häckningstid. Vi börjar närma oss de cirka 50 revir som konstaterades under 1998 års riksinventering. Årets högsta antal 89 ex vid Älvsborgsgatan är dessutom det näst

högsta som rapporterats på lokalen. Det högsta var 92 ex på samma lokal den 26 november 2006. Intressant också med det höga antalet vid Sjöbergen under slutet av juni där tidigare endast upp till cirka 25 ex rapporterats. Kungsladugård ligger dock inte så långt ifrån Sjöbergen och en leucistisk fågel som noterats på båda ställena gör det troligt att åtminstone delvis samma fåglar ses på båda lokalerna.

MIKAEL MOLIN

UGGLOR

Glädjande kan vi konstatera att 2008 blev ett mycket bra häckningsår för berguven. En mindre invasion av sparvuggla gjorde också att rekordmånga småugglor noterades under hösten.

Berguv *Bubo bubo*

Häckningar: Av sex par lyckades fyra med häckningarna och åtta ungar (3+2+2+1) kom på vingarna.

Övriga: 1 ex Donsö 27.3 (Kjell Ove Andersson). 1 ex Hisingsparken 25.8 (Bo Brinkhoff). 1 ex Stora Amundö 3.9 och 18.10 (Stig Fredriksson, Stefan Johansson). 1 ex Donsö 13.9, 2.10 och 25.12 (Markus Lagerkvist, Kjell Ove Andersson m fl). 1 ex Smithska udden 22.9 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex Slottsskogen 2.11 och 17.11 (Stig Fredriksson, Bengt Adamsson m fl). 1 ex Götaledstoppen 12.11 (Håkan Aronsson). 1 ex Kippholmen 23.11 (Hans Börjeson). 1 ex Änggårdsskogen 10.12 och 21.12 (Bengt Adamsson). 1

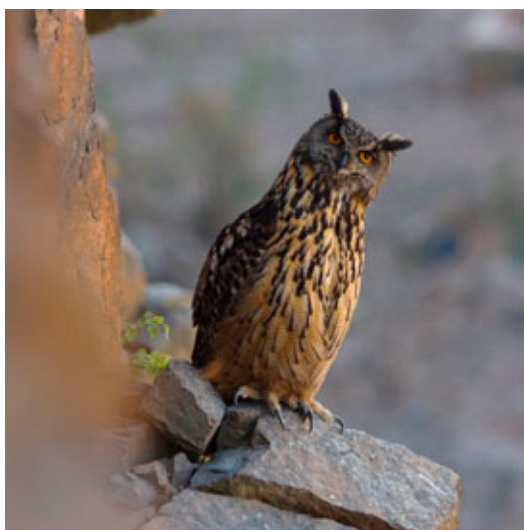

Bild: PATRIK JONASSON

2008 blev glädjande nog ett bra år för berguven *Bubo bubo* och hela sex häckningar genomfördes i rapportområdet. Den här bilden togs på en av häckplatserna den 2 juni.

ex Gårda 15–18.12 (Per Nyberg). 1 ex Biskopsgården 23.12 (Håkan Aronsson).

Sammanfattningsvis ett mycket bra år och antalet flygfärdiga ungfåglar var det högsta hittills på 2000-talet. Det gjordes även ovanligt många observationer under höstmånaderna, säkerligen ett resultat av de lyckade häckningarna.

MARTIN OOMEN

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Häckningstid: 1 ex Klippans naturreservat 15.3 (Fredrik Andersson). 1 ex Raketjärn, Landvetter 10.4 (Johannes Löfqvist m fl).

Övriga: Vinter/vår: 1 ex Fridhem, Hisingen 14.2 (Lena Essedahl) och troligen samma ex 26.3 (Marinko Karabatic). 1 ex Hisingsparken 2.3 (Bo Brinkhoff). Höst/vinter: 1 ex Landala 8.10 (Lennart Falk). 1 ex Rya skog 14.10 (Björn Dellming). 1 ex Titteridamm, Angered 22.10 (gm Tommy Järås). 1 ex Solsten, Mölnlycke 28.10 (gm Tommy Järås). 1 ex Skatås 31.10 (Jan Wahlberg). 1 ex Lunna, Hisingen 3.11 (Per Arne Lindgren). 1 ex Hög, Hisingen 5.11 (Tommy Järås). 1 ex Medicinareberget 11.11 (gm Tommy Järås). 1 ex Torslanda 11.11 (gm Tommy Järås). 1 ex Kippholmen, Björlanda 13.11 (Per Lundgren) samt 17.11 (Lars Carlsson). 1 ex Änggårdsskogen 15.11 samt 17.11 (Bengt Adamsson m fl). 1 ex Hisingsparken 23.11 (Jonas Magnusson m fl) 1 ex Slottsskogen 28.11 (Carl Jyker) och troligen samma ex 4.12 (Martin Oomen m fl). 1 ex Källered 4.12 (Mikael Nord). 1 ex Högsjön, Vättlefjäll 7.12 (Barbro Björkman m fl). 1 ex Råhult, Partille 7.12 (Kristoffer Nilsson). 1 ex Lilleby småbåtshamn, Björlanda 14.12 (Mathias Theander). 1 ex Änggårdsskogen 21.12 (Jan Ohlin m fl). 1 ex Brudarebacken 25.12 (Ingemar Wallentin). 1 ex 28–29.12 Hisingsparken (Märtha Boström).

Totalt 24 fynd varav 20 under hösten. Detta är den högsta årssumman som någonsin noterats i rapportområdet. Likt övriga Sydsverige fick Göteborgsområdet ta del av den stora invasion av ugglor som svepte fram under hösten.

MARTIN OOMEN

Hornuggla *Asio otus*

Häckningar: 1 par Stora Knarrholmen, Gbg:s södra skärgård (gnm Tommy Järås). 1 par Bergum k:a 4.7 (Håkan Thorstensson).

Häckningstid: 1 ex sp Lärjedalens golfbana 21.1 (Håkan Thorstensson). 1 ex Ragnhildsholmen 6.5 och 20.5 (Peter Strandvik m fl.). 1 ex Torslandaviken 18.5 (Per Björkman m fl).

Övriga: 1 ex str O Kråkudden, Hönö 15.4 (Stefan Svanberg). 1 ex Västra Nordstan 9.11 (gm Tommy Järås). 1 ex Pilegårdssdammen, Askim 19.12 (Stefan Andersson).

Två konstaterade häckningar ett ganska normalt resultat för senare år. Hornugglan får nog räknas som den mest lättinventerade ugglearten tack vare

Bild: BJÖRN DELLMING

En av årets många sparvugglor *Glaucidium passerinum* fångad på bild i Rya skog den 14 oktober. I bakgrunden syns en entita *Parus palustris* som modigt sträcker fram huvudet trots att den mycket väl skulle kunna tänkas stå på ugglans meny.

MARTIN OOMEN

ungarnas ljudliga mattiggande som hörs vida omkring under sommarnätterna, vilket gör att häckningar enklare kan konstateras än för andra nattaktiva arter. Decemberfynd hör till ovanligheterna och har endast noterats en gång tidigare på 2000-talet.

MARTIN OOMEN

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinter: 1 ex Kråkudden, Hönö 11.1 (Kristoffer Nilsson m fl).
Vår: 1 ex Tornö, Gbg:s södra skärgård 23.4 (Tina Widén). 1 ex Vinga 26.4 (Conny Palm m fl).
Höst: 1 ex Utbyfältet 20.9 (Roger Eskilsson). 1 ex Rörö 21.9 (Elon Wismén m fl). 1 ex Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 24.9 (Lars Davidsson). 1 ex Rörö 9.10 (Hans Börjesson). 1 ex Smithska udden 15.10 (Kristoffer Nilsson m fl). 1 ex Stora Rävholmen, Gbg:s södra skärgård 26.10 (Gösta Olofsson). 1 ex Torslandaviken 8.11 (David Lundgren).

Totalt tio fynd, vilket får anses som ganska magert. Framförallt var det vårsträcket då endast två fynd gjordes som drog ned totalsiffran, medan det under höststräcket faktiskt observerades något fler än normalt. Enstaka sommarfynd brukar också göras nästan varje år, men alltså inte i år.

MARTIN OOMEN

Pärluggla *Aegolius funereus*

Häckningstid: 1 ex sp Backa, Landvetter 22.1 (Kristian Thisted). 1 ex sp Lilla Issjön, Landvetter 4.2 (Johannes Löfqvist).
Övriga: 1 ex Brännö 22.10 (Lars Hellman). 1 ex Hörsickan, Mölnadal 2.11 (Lena Essedahl).

För femte året i rad hördes en sporadiskt spelande pärluggla vid Lilla Issjön. Den stora invasionen som drabbade andra delar av landet under hösten passerade dock tyvärr nästan obemärkt förbi oss. Betydligt fler fynd gjordes i Halland och Bohuslän där man använde sig av riktad fångst nattetid med ganska goda resultat.

NATTSKÄRRA–PRAKTFÅGLAR

Ett kungsfiskarpar gick till häckning i år precis som förra året, men misslyckades tyvärr med häckningen. Dessutom noterades bland annat en ovanligt sen tornseglare och en härfågel.

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Tidiga fynd: 1 ex Orremossen, Vättlefjäll 2.5 (Lars Erik Norbäck)
Häckningar: 1 par Orremossen, Vättlefjäll 25.7 (Jörgen Persson).
Häckningstid: Under perioden 14.5–26.7 noterades ca 50 spelande ex på 28 lokaler.
Höga antal: 5 ex sp Hassledalsbergen, Askim 4.7 (Stefan Andersson). 4 ex sp Orremossen, Vättlefjäll 4.7 (Jörgen Persson). 4 ex sp Rördalen Vättlefjäll 4.7 (Martin Oomen).

En något lägre men fullt normal årssumma för de senaste åren. Detta speglar troligtvis inte någon nedgång i beståndet utan snarare lägre aktivitet bland nattaktiva ornitologer i hedmark och gles tallskog där få övriga nattaktiva fåglar sjunger. Fyndet på Orremossen den 2 maj är det näst tidigaste någonsin, endast slaget av ett fynd från Nordfjäll, Näset den 29 april 2006. Normalt ses de första nattskärorna runt den 10 maj.

MARTIN OOMEN

Tabell 12. Fenologi – Gök, nattskärra och tornseglare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Gök Vår–Höst	2.5 Brännö (Tina Widén) 29.4-07 Flera lokaler	1.9 Gunnebo (Lars-Olof Sandberg) 20.9-01 Vrångö (Magnus Unger)	3.5–10.9	–1/–9
Nattskärra Vår–Höst	2.5 Vättlefjäll (Lars Erik Norbäck) 29.4-06 Nordfjäll, Näset (Uno Unger)	16.8 Brudarebacken (Jan-Åke Noresson) 15.9-02 Änggårdsbergen (David Armini)	10.5–26.8	–8/–10
Tornseglare Vår–Höst	10.5 Säteriet, Råda (Johannes Löfqvist) 28.4-06 Torsl.viken (Karl-Olof Johansson)	13.11 Berglårkan (Ingegerd Nyberg) Nytt fenologirekord (+34)	4.5–19.9	+6/+55

Bild: PATRIK JONASSON

Den här kungsfiskaren *Alcedo atthis* gick till häckning på en lämplig lokal under våren 2008, men misslyckades tyvärr. Vi hoppas på bättre lycka nästa år.

Tornseglare *Apus apus*

Sena fynd: 1 ex Berglärkan, Göteborg 13.11 (Ingegerd Nyberg).

Ett mycket sent fynd. Även 2006 noterades ett exemplar i november på Styrso. De senaste årens uppträdande av bleka tornseglare i Sverige under senhösten och bestämningsproblematiken arterna emellan gör fyndbilden vanskelig, men oavsett vilket är det mycket sällsynt med seglare så här sent på året.

MARTIN OOMEN

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Vinter/vår: Under januari–februari uppehöll sig vardera 1 ex vid Brandkärr, Hisingen (Jan Hellström m fl) och Sävåns dalgång, Jonsered (Christer Fält m fl).

Häckningar: 1 par gick till häckning vid Göta älv, Hisingen men misslyckades (Patrik Jonasson m fl).

Sommar: 1 ex Donsö 25.7 (Gösta Olofsson).

Höst/vinter: 1–2 ex Välen 23.8–7.12 (Ulf Sjögren m fl). 1 ex Björrodsbäcken, Landvetter 1.9 (Christer Johansson). 1 ex Hög 8.9 (Tommy Järås). 1 ex Sävåns mynning 20.9, 16.10 och 18.11 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Smithska udden 26.9 (Kristoffer Nilsson). 1 ex Torslandaviken 2.10 (Uno Unger). 1 ex Brännö 25.10 (Ingemar Olsson). 1 2K hane ringm Eklanda, Möndal 27.10 (Ulf

Molau). 2 ex Bäckebols industriområde 3.11 (Jan Hellström). 1 ex Ragnhildsholmen 13.11 (Jon Håkansson). 1 ex Sävåns dalgång, Kviberg 6–26.12 (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Torslandaviken 28–31.12 (Fredrik Spak m fl).

Ett mycket bra år sett till antalet fynd under framförallt höstmånaderna. Tyvärr blev det ingen lyckad häckning i år men det stora antalet fynd under hösten skvallrar om att arten haft ett bra häckningsår i övriga Sverige. Om inte vintern blir för sträng får vi hoppas att det görs fler fynd under kommande häckningssäsong i vårt rapportområde.

MARTIN OOMEN

Härfågel *Upupa epops*

Samtliga: 1 ex Gråberget, Majorna 4–6.10 (gm Tommy Järås).

En normal fyndbild för denna art som nätt och jämt är årlig i vårt rapportområde. De flesta exemplaren brukar ses på hösten, och så var fallet även med årets fynd (till skillnad från förra året då tre värfynd gjordes).

MARTIN OOMEN

HACKSPETTAR

Förhoppningen om en säker häckning av tretåig hackspett gick om intet i år igen. Men den finns kanske i ett bohål därute någonstans ändå. I övrigt var 2008 ett ganska normalt spettår.

Göktyta *Jynx torquilla*

Häckningstid: 1 ex sp 17.5 Surtesjön, Vättlefjäll (Jan Ohlin). 1 ex Maderna, Partille 4.7 (Ingvar Björhall).

Vår: Sammanlagt 7 ex under perioden 25.4–6.5

Höst: 1 ex Brudarebacken 22–24.8 (Jan-Åke Noresson m fl). 1 ex Hällsvik, Torslanda 26.8 (Magnus Persson). 1 ex Hönö kyrkogård 31.8 (Bengt Karlsson). 1 ex Brudarebacken 4–5.9 (Roger Eskilsson)

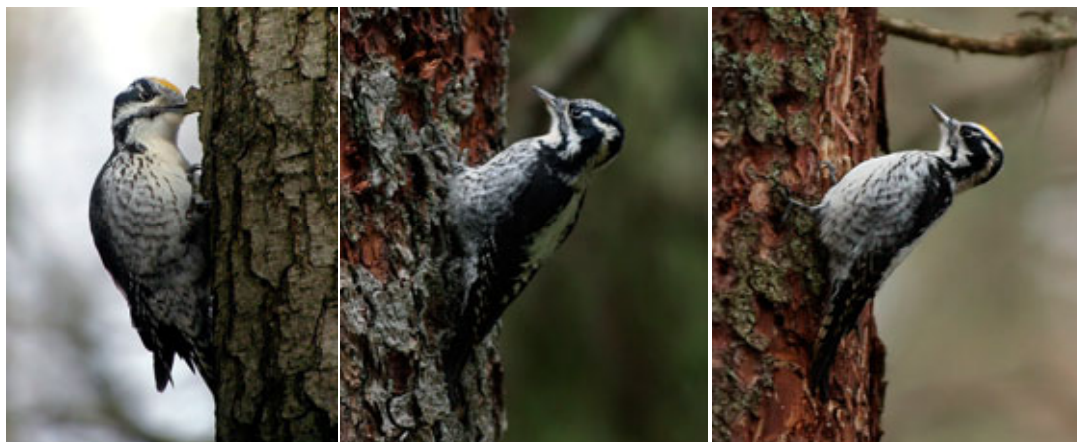
Ganska få fynd under häckningstid. Senaste konstaterade häckningen skedde vid Rödbo, Hisingen 2006. I övrigt fynd under normal omfattning med enstaka rastande fåglar under höststräcket.

MARTIN OOMEN

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckningar: 1 par Rya Skog (Jan Krantz). 1 par Änggårdssbergen (Peter Folkow). 1 par Lilla Gömysten, Askim (Markus Lagerkvist).

Bilder: UNO UNGER (Svankällan), PATRIK JONASSON (Klippan)

Tre av årets tretåiga hackspettar *Picoides tridactylus* i födosökartagen. Till vänster ses hanen som uppehöll sig vid Svankällan i mars och april, medan de båda högra bilderna är av paret i Klippans naturreservat (honan i mitten).

Häckningstid: Sammanlagt gjordes observationer på ca 50 olika lokaler, mestadels av spelande fåglar.

Betydligt färre konstaterade häckningar i år jämfört med fjolåret. Detta beror säkerligen mest på tillfälligheter och det faktum att atlasinventeringen nu är avslutad, och speglar troligen inte någon reell nedgång. I början av 2000-talet skattades Göteborgspopulationen till cirka 30 par.

MARTIN OOMEN

Paret vid Klippans naturreservat visade tydliga indikationer på att gå till häckning men trots detta gjordes inga observationer efter mitten på maj. Det är nog ändå rimligt att anta att häckning eller häckningsförsök har gjorts vid Klippan de sista åren då skogarna runtomkring är milsvida och biotopen är bra. Man kan bara önska att fler ornitologer skulle röra sig i våra skogsmarker under sommarmånaderna.

MARTIN OOMEN

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Samtliga: 1 par Klippans naturreservat 1.1–14.5 (Claes-Göran Ahlgren m fl). 1 hane Donsö 17.1 (Sten Johansson). 1 hane Svankällan 18.3–9.4 (Jan Ohlin m fl). 1 hane Klippans naturreservat 20.11 (Ingvar Svensson m fl).

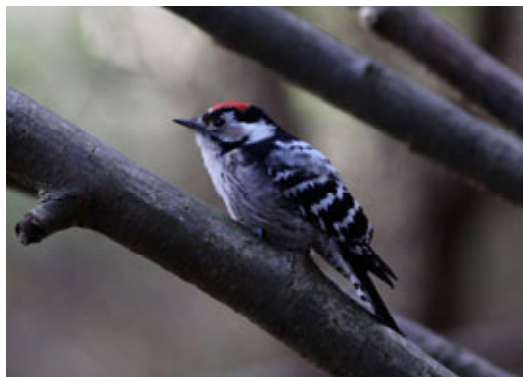

Bild: JAN OHLIN

Dåligt rapporterad, men troligen inte ovanligare än förr. Mindre hackspett *Dendrocopos minor*, Hönö kyrkogård den 27 oktober.

LÄRKOR OCH SVALOR

Trädlärkan tänjde sitt fenologispann åt båda håll det här året, men sågs oroande nog på färre häcklokaler än vanligt. Dessutom konstaterar vi att det är dålig fart på backsvalerapporteringen men att det var bättre fart på ladusvalesträcket.

Trädlärka *Lullula arborea*

Tidiga fynd: 1 ex mot N Öxnäs 3.3 (Göran Karlsson).

Vår: Sammanlagt ca 20 ex under perioden 8.3–15.4.

Häckningstid: Arten noterades på sex lokaler under häckningstid.

Höst: Sammanlagt 78 ex under perioden 12.9–7.11.

Vinter: 1 ex Vrångö 23.11–21.12 (Tina Widén m fl).

Betydligt färre lokaler med trädlärkor under häckningstid än normalt. Vanligtvis brukar arten observeras på omkring 10–15 lokaler. Det är mycket ovanligt med vinterfynd av arten, detta är endast

Bild: ELVOR OHLIN

Väldigt dåligt rapporterad! Endast en koloni av bäcksvälar *Riparia riparia* rapporterades i år, men naturligtvis finns det fler. Hjälp till att göra bilden klarare och rapportera alla häckningsfynd nästa år!

JON HÅKANSSON

den andra observationen under 2000-talet. Övriga fynd under vår- och höststräcket är i normal omfattning.

JON HÅKANSSON

Berglärka *Eremophila alpestris*

Samtliga: 4 ex Torslandaviken 16.4 (Martin Oomen m fl). 1 ex mot S Kråkudden, Hönö 25.10 (Martin Alexandersson m fl). 3 ex mot S Kråkudden, Hönö 27.10 (Ola Wennberg). 1 ex Brudarebacken 30.10 (Jan-Åke Noresson). 1 ex Rörö 2.11 (Johannes Löfqvist).

Berglärkan har varit årlig gäst i rapportområdet sedan 1997 men antalet har minskat något under de senaste åren. Årets tio exemplar är dock en återhämtning gentemot 2007 då endast två fåglar noterades. Uppträdandet i år är normalt fördelat med fynd under artens båda sträckperioder till och från sina häckningslokaler i norr. Typiskt är också att de flesta observationerna görs i yttersta skärgården.

JON HÅKANSSON

Bäcksväla *Riparia riparia*

Häckningar: 100 par Torslandaviken (flera observatörer).

Antalet häckande par på Röröskär vid Torslandaviken är uppskattat efter de observationer som noterats. Detta är inte den enda häckningslokalen i området men inga andra rapporter har inkommit i år. Ett upprop är således på sin plats: *Besök gärna grustag och stenbrott, som numera är bäcksvälans primära häckningsmiljö, under häckningstid och rapportera alla kolonier du hittar!* Flera av de potentiella häckningslokalerna finns i Mölndals och Härryda kommuner.

Ladusväla *Hirundo rustica*

Tidiga fynd: 2 ex Hökälla 4.4 (Jan Krantz).

Sena fynd: 1 ex Ragnhildsholmen 21.10 (Elisabeth Svensson). 1 ex Johanneshus, Askim 26.10 (Jan Wahlberg m fl). 1 ex Brännö 27–29.10 (Kent Kristenson). 1 ex mot S Hällsvik, Torslanda 29.10 (Niklas Aronsson). 1 ex Vrångö 30.10 (Tina Widén). 1 ex mot S Smithska udden 31.10 (Kristoffer Nilsson).

Höga antal: 750 ex mot S Stora Amundö 3.9 (Stig Fredriksson). 843 ex mot S Smithska udden 9.9 (Kristoffer Nilsson).

Normalt brukar de första ladusvalorna dyka upp i mitten av april så årets fynd vid Hökälla är mycket tidigt och innebär nytt fenologirekord med hela fem dagar. Anmärkningsvärt är också att så många fåglar noterades i slutet av oktober. Efter mitten av månaden har normalt alla ladusvalor lämnat vår breddgrad. Under 2003 och 2004 gjordes dock tre fynd i början av november. Den höga dagsnoteringen på Smithska udden är den högsta sträcksisfira som noterats under 2000-talet.

JON HÅKANSSON

Tabell 13. Fenologi – Hackspettar, lärkor och svalor

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Göktyta Vår–Höst	25.4 Råda Säteri (Johannes Löfqvist) 6.4-07 Hårssjön (Michael Nilsson)	5.9 Brudarebacken (Roger Eskilsson) 2.10-05 Torslandaviken (Magnus Unger)	25.4–3.9	–1/+2
Trädlärka Vår–Höst	3.3 Öxnäs, Säve (Göran Karlsson) Nytt fenologirekord (–6)	21.12 Vrångö (Ville Fagerström) Nytt fenologirekord (+26)	13.3–29.10	–10/+53
Berglärka Höst–Vår	25.10 Kråkudden (Martin Alexandersson) 6.10-01 Rörö (Magnus Unger)	16.4 Torslandaviken (Martin Oomen m fl) 4.5-03 Rörö (Magnus Unger)	14.10–23.4	+11/–7
Bäcksväla Vår–Höst	13.4 Hökälla (Mats Raneström) 9.4-06 Torslanda golfbana (Stefan Svanberg)	24.9 Halse länge, Hönö (Björn Dellming) 26.9-06 Kobbegården (Johan Svedholm)	16.4–24.9	–3/0
Ladusväla Vår–Höst	4.4 Hökälla (Jan Krantz) Nytt fenologirekord (–5)	31.10 Smithska udden (Kristoffer Nilsson) 12.11-03 Donsö (Carl Jyker)	15.4–18.10	–11/+13
Hussväla Vår–Höst	16.4 Flera lokaler 15.4-07 Flera lokaler	21.9 Skintebo, Askim (Mikael Forsman) 17.10-04 Skintebo, Askim (Mikael Forsman)	22.4–25.9	–6/–4

PIPLÄRKOR–STRÖMSTARE

Större piplärka fortsätter att vara årlig och vattenpiplärkan återkom till skärgården efter en vinters avsaknad av fynd. Dessutom noterades det andra fyndet någonsin av gulhuvad gulärla och ovanligt gott om sena värfynd av sidensvans i år.

Större piplärka *Anthus richardi*

Samtliga: 1 ex mot S Smithska udden 25.9 (Kristoffer Nilsson m fl).

Artonde fyndet av större piplärka i rapportområdet och sjunde året i rad som arten nu har observerats. Detta är mycket anmärkningsvärt då endast sex fynd gjordes under hela 1900-talet (se separat ruta för komplett fyndhistorik). De främsta förklaringarna är troligtvis ökad ornitologisk aktivitet samt ökad kunskap om artens sträckläte hos Göteborgs fågelskådare. Årets fågel ligger helt rätt i tiden då de flesta observationerna görs i slutet av september och början av oktober. För att belysa detta kan nämnas att tretton av fynden genom åren har gjorts mellan den 24 september och 6 oktober.

JON HÅKANSSON

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Samtliga: 1 ex str S Mölnlyckemotet 7.9 (Johannes Löfqvist). 1 ex Balltorps våtmark 7.9 (Lena Essedahl). 1 ex str S Brudarebacken 8.9 (Roger Eskilsson). 1 ex mot S Majvik, Torslanda 9.9 (Niklas Aronsson). 1 ex Öxnäs 13.9 (Hans Börjesson m fl). 1 ex str S Mölnlyckemotet 14.9 (Johannes Löfqvist). 1 ex str S Vrångö 20.9 (Lars Davidsson). 2 ex str S Rörö 21.9 (Elon Wismén m fl). 1 ex Tunneskär, Gbg:s södra skärgård 21.9 (Lars Hellman). 1 ex str S Brudare-

Bild: HANS BISTER

Efter en hel vintersäsong utan vattenpiplärkor *Anthus spinoletta* blev det åter några fynd i år. Här 1 ex på Rörö den 28 december.

backen 22.9 (Roger Eskilsson). 1 ex str S Kviberget, Välen 22.9 (Hans Börjesson). 1 ad Torslandaviken 22.9 (Stefan Svanberg m fl). 1 1K Brudarebacken 26.9 (Stefan Svanberg). 1 ex Torslandaviken 27.9 (Magnus Persson). 1 ex str S Smithska udden 27.9 (Leif Andersson m fl). 1 ex Stora Amundö 7.10 (Lars Lundmark).

Sammanlagt 17 individer under höststräcket är en normal summa. Oktoberfynd är ganska ovanligt men noteras i snitt vartannat år. Årets fynd är det femte under denna månad på 2000-talet.

JON HÅKANSSON

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

Samtliga: 1 ex Hummerviken, Öckerö 21.11 (Rolf Nyback). 1 ex Rörö 23–28.12 (David Lundgren m fl).

Inte en enda vattenpiplärka noterades under vintern 2007/2008 men glädjande nog har en fågel återkommit till Rörö, vilket får sägas är en klassisk övervintringslokal för arten. Observationen på Öckerö är den första på ön men då det sedan tidigare föreligger ett flertal fynd på Hönö är det inte oväntat. Det kan faktiskt inte heller helt uteslutas att det rör sig om samma fågel som gästade både Öckerö och Rörö men vi har valt att betrakta dem som två olika individer. Det första fyndet i rapportområdet gjordes så sent som 1999 men arten har därefter varit så gott som årlig.

JON HÅKANSSON

Historik

FYND AV STÖRRE PIPLÄRKA

Med årets fynd finns totalt 18 fynd av större piplärka i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 ex Skarvik 10.10 1959
2. 1 ex Mossens idrottsplats 5.10 1982
3. 1 ex Torslanda 16.9 1988
4. 1 ex Brännö 24.9 1989
5. 1 ex Galterö 25.9 1994
6. 1 ex Brännö 29.9 1994
7. 1 ex Brudarebacken 12.9 2002
8. 1 ex Lilla Rävholmen, Styrö 19.10 2002
9. 1 ex Öxnäs 24–26.9 2003
10. 1 ex Rörö 5.10 2003
11. 1 ex Smithska udden 6.10 2003
12. 1 ex Rörö 25–26.9 2004
13. 1 ex Brännö 26.9 2004
14. 1 ex Galterö 2.10 2005
15. 1 ex Torslandaviken 2.10 2005
16. 2 ex Stora Amundö 28.9–1.10 2006
17. 1 ex Vinga 21.9 2007
18. 1 ex Smithska udden 25.9 2008

Gulärsla *Motacilla flava*

Häckningar: 1 par Vadskärsudden, Torslandaviken (Johan Svedholm m fl).

Häckningstid: Ytterligare ca 4 par vid Torslandaviken. Dessutom noterades arten på strandängarna längs Nordre- och Göta älv samt vid Hökälla.

Sena fynd: 1 ex Rörö 7–9.10 (Uno Unger m fl).

Den sammanlagda populationen torde ligga på cirka 10–15 par och har troligtvis varit ganska konstant under de senaste åren även om det inte återspeglas i antalet säkra häckningar. Arten har dock minskat kraftigt jämfört med 70- och 80-talet då troligtvis 40–50 par häckade i området.

JON HÅKANSSON

Gulhuvad gulärsla *Motacilla flava flavissima/lutea*

Samtliga: 1 hane Kulmesund, Galterö 3.6 (Tina Widén, Birger Kaiser).

Fågeln höll till på en strandäng vid Kulmesund men drog efter bara tio minuter vidare mot sydost. Det här är endast det andra fyndet i rapportområdet av någon av de gulhuvade raserna. Utseendet på fågeln pekar mot att det med största sannolikhet rörde sig om en *flavissima*, som normalt häckar på de Brittiska öarna. Oklarheter finns dock kring hur mycket den östliga rasen *lutea* kan variera så den får tillsvidare förbli obestämd till någon av raserna. Det första fyndet i Göteborgsområdet gjordes vid Torslandaviken under april–juni 2004 då en gulhuvad hane troligtvis samhäckade med en hona av rasen *flava*.

JON HÅKANSSON

Forsärsla *Motacilla cinerea*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt ca 5 ex, bl a 3 ex Ryaverket, Hisingen 23.2 (Fredrik Spak). December: Sammanlagt ca 6 ex.

Antalet forsärslor som försöker övervintra är ganska konstant och har legat på cirka 10–13 ex per år de senaste fem åren.

JON HÅKANSSON

Sädesärsla *Motacilla alba*

Vinter: 1 ex Tångudden, Älvsborgsfjorden 9.12 (Håkan Aronsson).

Höga antal: 366 ex str S Mölnlyckemotet, Råda 14.9 (Johannes Löfqvist).

Bild: INGEGERD NYBERG

Ovanligt många sidensvansar *Bombycilla garrulus* stannade kvar långt in i april och ända till början av maj i år. Just den här svansen fotograferades dock i oktober i bostadsområdet Berglärkan.

Under 2000-talet har antalet sädesärslor som observerats under vintermånaderna varit 0–4 ex, så årets enda fågel är ett normalt antal. Undantaget som bekräftar regeln är 2001 då uppemot tio fåglar noterades. Den höga dagssumman vid Mölnlyckemotet är den näst högsta som noterats detta decennium. Toppnoteringen ligger på 430 ex som sågs sträcka söderut vid Brudarebacken den 14 september 2006. Då sädesärslan huvudsakligen sträcker mot SO under hösten är det typiskt att de högsta sträckesiffrorna noteras just i de östra delarna av rapportområdet.

JON HÅKANSSON

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Sena fynd: 14 ex Hällsvik, Torslanda 3–8.4 (Magnus Persson). 8 ex Torslandaviken 4.4 (Johan Svedholm). 45 ex Fräntorp 6.4 (Leif Jonasson). 18 ex Mölnlycke 11–12.4 (Pär Lydmark). 1 ex Bingared, Bergum 12.4 (Roger Eskilsson). 20 ex str N Mölnlyckemotet, Råda 13.4 (Johannes Löfqvist). 6 ex Fräntorp 14.4 (Birger Kaiser). 25 ex str N Torslandaviken 14.4 (Johan Svedholm). 1 ex str N Mölnlyckemotet, Råda 20.4 (Johannes Löfqvist). 1 ex str N Masthugget, Göteborg 21.4 (Johan Svedholm). 1 ex Källtorp 21.4 (Lena Esse-dahl). 3 ex str N Mölnlyckemotet, Råda 23.4 (Johannes Löfqvist). 2 ex Intaget, Öckerö 2.5 (Martin Alexandersson).

Höga antal: 500 ex Östra sjukhuset 3.11 (Victor Bergh Alvergren).

Ovanligt många aprilfynd och ett majfynd vilket verkligen inte hör till vanligheterna. Precis som de senaste tre åren har det även 2008 varit ont om större ansamlingar av arten.

JOHAN SVEDHOLM

Tabell 14. Fenologi – Piplärkor, ärlor och sidensvans

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Trädpiplärka <i>Vår–Höst</i>	23.4 Flera lokaler <i>14.4-07 Sisjöns skjutfält (Lena Essedahl)</i>	7.10 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>17.12-00 Hönö (Magnus Unger)</i>	20.4–7.10	+3/0
Rödstrupig pipplärka <i>Vår</i>	– <i>9.5-04 Önnered (Olof Armini)</i>	– <i>14.5-03 Kråkudden (Kristoffer Nilsson)</i>	11.5–12.5	–/–
Rödstrupig pipplärka <i>Höst</i>	7.9 Flera lokaler <i>29.8-07 Mölnlyckemotet (Johannes Löfqvist)</i>	7.10 Stora Amundö (Lars Lundmark) <i>9.10-06 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)</i>	1.9–28.9	+6/+9
Vattenpiplärka <i>Höst–Vår</i>	21.11 Öckerö (Rolf Nyback) <i>22.10-04 Ersdalen, Hönö (Christer Fält)</i>	– <i>10.4-06 Rörö (Martin Alexandersson m fl)</i>	31.10–6.4	+21/–
Gulärla <i>Vår–Höst</i>	25.4 Torslandaviken (Magnus Persson) <i>18.4-06 Välen (Uno Unger m fl)</i>	9.10 Rörö (Hans Börjesson) <i>12.10-02 Rörö (Magnus Unger)</i>	23.4–27.9	+2/+12
Sidensvans <i>Höst–Vår</i>	16.10 Källtorp (Birgitta Nilsson) <i>20.9-05 Kungssten (Kristoffer Nilsson)</i>	2.5 Öckerö (Martin Alexandersson) <i>7.5-02 Botaniska trädgården (Berndt Lindberg)</i>	9.10–3.5	+7/–1

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: 1 par Sävåns dalgång, Jonsered (Hans Falklind). 1 par Grevedämnet, Mölndal (Fredrik Althoff).

Häckningstid: Troliga häckningar: 1 par Kvarnberget, Hindås (Håkan Thorstensson). Övriga: Fåglar sågs vid flera tillfällen i Lärjeåns dalgång, Angered.

Sävån i Jonsered och Grevedämnet är som vanligt pålitliga strömstarelokaler, även under häckningstid. Två konstaterade häckningar är ganska mycket jämfört med tidigare år, men arten häckar säkerligen årligen i området med 5–10 par.

JOHAN SVEDHOLM

Bild: MAGNUS UNGER

En av årets blåhakar *Luscinia svecica* så som man oftast ser dem här i södra Sverige – halvt dold av grenar i ett snårigt buskage. Den här fågeln på Rörö den 21 september blev årets enda höstfynd.

TRASTFÅGLAR

Bland småtrastarna noterades i år en intressant hybrid mellan rödstjärt och svart rödstjärt, och ovanligt många svarthakade buskskvättor. Dessutom gjordes det återigen vinterfynd av dubbeltrast.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Häckningstid: Sammanlagt ca 135 sjungande fåglar i området.
Höst: 1 ex Vinga 9.8 (Claes-Göran Ahlgren m fl). 1 ex Björlanda skjutfält 30.8 (Johan Svedholm).

Ett fortsatt stabilt näktergalsbestånd, även om en viss ökning kan urskiljas jämfört med 2007. Som vanligt är den överlägset högsta andelen (93 av 135 ex) rapporterad från Hisingen. I de övriga kärnområdena är det normala antal i Välen/Stora ån (10 ex), Norra skärgården (11 ex) och Södra skärgården (12 ex), medan ovanligt få är rapporterade från Sävåns dalgång (1 ex) och inte en enda från Lärjeån. Fyndet från slutet av augusti är ganska sent, och inte långt från fenologirekordet som gjordes den 2 september 2006.

JOHAN SVEDHOLM

Blåhake *Luscinia svecica*

Vår: 1 hane Ersdalen, Hönö 7.5 (Leif Andersson m fl). 2 hanar Brudarebacken 9.5 (Roger Eskilsson m fl). 1 hane Ramberget 9.5 (Mats Erik Eriksson). 1 hane Galterö 9.5 (Malin Karlsson). 1 hane Otterbäcken, Askimsviken 10.5 (Ola Wennberg). 1 hane Rörö 11.5 (Per Björkman m fl). 1 hane Torslandaviken 16.5 (Ola Wennberg). 1 hane Rörö 18.5 (Hans Zachrisson). 1 hane Vrångö 19.5 (Tina Widén). 1 hane Galterö 23.5 (Roger Eskilsson).

Höst: 1 hane Rörö 21.9 (Magnus Unger).

Tio vårfynd och ett höstfynd är helt normalt. Även

Fig-08 Fågelrapport för Göteborgs rapportområde 2008

Tabell 15 – Fenologi: Trastfåglar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Näktergal Vår–Höst	3.5 Ragnhildsholmen (Tommy Järås m fl) 30.4-00 Hökälla (Lasse Svensson)	30.8 Björlanda skjutfält (Johan Svedholm) 2.9-06 Hönö (Carl Tholin m fl)	3.5–14.8	0/+16
Blåhake Vår	7.5 Ersdalen, Hönö (Leif Andersson m fl) 5.5-01 Hönö (Magnus Unger)	23.5 Galterö (Roger Eskilsson) 30.5-04 Ersdalsviken, Hönö (Magnus Unger)	7.5–23.5	0/0
Blåhake Höst	21.9 Rörö (Magnus Unger) 17.8-03 Tistlarna (Martin Fransson)	21.9 Rörö (Magnus Unger) 20.10-00 Lagmansholmen (Martin Oomen)	1.9–16.9	+20/+5
Svart rödstjärt Vår–Höst	8.4 Sisjöns ind.omr. (Stefan Andersson) 27.3-05 Galterö (Göran Johansson)	– –	6.4–*	+2/–
Rödstjärt Vår–Höst	24.4 Flera lokaler 16.4-05 Hög, Hisingen (Tommy Järås)	2.10 Torslandaviken (Magnus Persson) 26.10-02 Guldringen (Knut Karlsson)	21.4–4.10	+3/–2
Buskskvätta Vår–Höst	24.4 Brudarebacken (Mattias Pozsgai) 16.4-00 Styrsö (Donald Granqvist)	3.10 Öxnäs (Magnus Larsson) 24.10-04 Fässberg (Lars Eric Rahm)	24.4–1.10	0/+2
Stenskvätta Vår–Höst	2.4 Fässberg (Håkan Olsson) 25.3-05 Brudarebacken (Magnus Unger)	11.10 Kråkudden (Hans Zachrisson) 24.11-07 Askimsviken (Lars Lundmark)	2.4–16.10	0/–5
Ringtrast Vår	9.4 Mölnlyckemotet (Johannes Löfqvist) 25.3-05 Johanneberg (Olof Armini)	4.5 Hönö (Markus Lagerqvist) 24.5-04 Donsö (Martin Fransson)	4.4–6.5	+5/–2
Ringtrast Höst	8.10 Slottsskogen (Magnus Eriksson) 14.9-03 Sisjöns skjutfält (Tony Börjesson)	8.10 Slottsskogen (Magnus Eriksson) 4.11-00 Donsö (Martin Fransson)	6.10–25.10	+2/–17

om höstutdelningen är något låg följer fyndbilden det typiska mönstret för rapportområdet med fler vår- än höstfynd. Denna fördelning delar arten för övrigt med ringtrasten.

JOHAN SVEDHOLM

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Vår: 1 ad hane Sisjöns industriområde, Askim 8.4 (Stefan Andersson). 1 ex sj Ryhamnen, Hisingen 9.4 (Mikael Forsman). 1 honfärgad Rörö 22.4 (David Lundgren). 1 hane sj Eklanda, Mölndal 23.4 (Per-Anders Svensson). 1 honfärgad Brudarebacken 24.4 (Mattias Pozsgai m fl). 1 2K hane sj Skandiahamnen, Hisingen 24.4 (Reino Andersson).

Bild: UNO UNGER

Den här hybriden mellan rödstjärt och svart rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus* × *ochruros* sågs i Torslandaviken den 17 april och orsakade en del huvudbry på grund av sitt intermediära utseende.

Häckningar: 1 par Skarvikshamnen, Hisingen 24.4–28.10 (Reino Andersson m fl) där även ytterligare en hane höll till under perioden.

Häckningstid: 2 ex Åbro, Mölndal 4.5–3.11 (Jörgen Grahn m fl). 1 ex Stensjön, Mölndal 7.5 (Jan Krantz). 1 hane Marieholm 27.5 (Elvor Ohlin, Jan Ohlin).

Höst: 1 ex Brukslundsklubben, Mölndal 15.7 (Lena Essedahl). 1 ad hane Brudarebacken 28.7 (Nils Gabrielsson). 1 hane Vinga 9.8 (Claes-Göran Ahlgren m fl). 1 ex Torslandaviken 13.9 (Pelle Melander Ekberg). 1 hane Brudarebacken 13.11 (Leif Andersson).

Liksom 2007 kunde glädjande nog en häckning konstateras av denna art som haft det mycket svårt under senare år då dess livsmiljö i skräpiga industriområden, gärna i hamnmiljö, naggats i kanten kraftigt. Det är särskilt asfaltering av sandiga, gräsbevuxna ytor som påverkat arten negativt. Vidare höll ett par revir på fjolårets häckningslokal inne på AstraZenecas område i Åbro. I övrigt finns flera fynd från artens gamla kärnområden i Hisingens hamnar, vilket väcker en glimt av hopp att denna charmiga fågel skall kunna hänga sig kvar som häckfågel i vårt rapportområde.

JOHAN SVEDHOLM

Rödstjärt × svart rödstjärt *P. phoenicurus* × *ochruros*

Samtliga: 1 2K hane Torslandaviken 17.4 (Bo Brinkhoff m fl).

Troligen första fyndet av denna hybrid i rapportområdet. Hybrider av detta slag visar ofta stora likheter med östligare raser av svart rödstjärt såsom *semirufus* och *ochruros*, så även denna individ. Den avslö-

Bild: DAVID LUNDGREN

Hela fyra svarthakade buskskvättor *Saxicola torquatus rubicola* sågs i år vilket gör 2008 till ett av de bästa åren genom tiderna för arten. Den här hanen fotograferades på Rörö den 27 mars.

jade sig dock vid studier av fotografier som visade avstånden mellan handpennorna, vilket låg närmare röststjärt än svart röststjärt. Värt att notera är också att fågeln konstaterades vara 2K, men var fullt utfärgad, det vill säga det fenomen som hos svart röststjärt brukar benämnas *paradoxus*-typ.

JOHAN SVEDHOLM

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus rubicola*

Samtliga: 1 hona Rörö 16.3 (Per Arne Lindgren). 1 hane Rörö 27–31.3 (David Lundgren m fl). 1 hona Torslandaviken 21.4 (David Lundgren m fl). 1 hona Brudarebacken 24.4 (Martin Oomen m fl).

Under mars–april skedde ett anmärkningsvärt inflöde av svarthakade buskskvättor till sydvästra Sverige. Även Göteborgsområdet fick ta del av detta, vilket resulterade i inte mindre än fyra fynd under perioden. Detta tangerar rekordårssummorna för arten vilka noterades 2001 samt 2004. Det föreligger nu 22 fynd av svarthakad buskskvätta i rapportområdet (se separat ruta för komplett historik). Av dessa har 17 kunnat hänföras till den västliga rasgruppen (däribland samtliga årets fynd) och två till någon av de östliga raserna. I övrigt kan noteras att arten ökat kraftigt i uppträdande på senare år då hela 19 av fynden är gjorda på 2000-talet.

JOHAN SVEDHOLM

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vår: Sammanlagt ca 53 ex under perioden 9.4–4.5, som mest 8 ex Brudarebacken 21.4 (Christer Fält m fl).

Höst: 1 ex Slottsskogen 8.10 (Magnus Eriksson).

En tämligen bra vårsiffra, medan höstutdelningen är något låg. Som synes är artens förekomst under vår och höst som alltid synnerligen snedfördelad. Nu för tiden är ju ringtrasten en utpräglad fjällhäckfågel i Skandinavien, men fram till början av 1900-talet var det inte ovanligt att arten häckade i bergsbranter i våra trakter. Därefter minskade den kraftigt och sedan 1966, då den sista häckningen konstaterades på Sotenäset i Bohuslän, är arten helt försvunnen som häckfågel från Västkusten.

JOHAN SVEDHOLM

Taltrast *Turdus philomelos*

Vinter: 1 ex Brännö 10.2 (Claes-Göran Ahlgren).

Taltrasten har övervintrat årligen under 2000-talet med som mest 12 ex 2001. Ett vinterfynd är således i underkant för senare år, men får ändå betraktas som normalt.

JOHAN SVEDHOLM

Historik

FYND AV SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA

Med årets fynd finns totalt 22 fynd av svarthakad buskskvätta i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning. Rasbestämda individer anges som västlig eller östlig inom parentes, övriga individer har inte rasbestämts.

1. 1 ex Änggårdssbergen 18.1 1904
2. 1 hona Skarvik, Hisingen 28.2–1.3 1959 (västlig)
3. 1 hane Hälso 10.3 1968
4. 1 1K hane Rörö 6.10 2001 (västlig)
5. 1 hane Härssjön 13.10 2001 (västlig)
6. 1 1K hona Rörö 14.10 2001 (västlig)
7. 1 1K hona Galterö 24.11–17.12 2001 (västlig)
8. 1 hane Torslandaviken 4.5 2003
9. 1 ad hane Brudarebacken 8.8–8.10 2003 (västlig)
10. 1 honfärgad Tistlarna 17.10 2003 (västlig)
11. 1 hona Fotö 22–23.3 2004 (västlig)
12. 1 hane Brudarebacken 21.4 2004 (västlig)
13. 1 honfärgad Brudarebacken 24.10 2004 (östlig)
14. 1 hane Rörö 28.10–2.11 2004 (västlig)
15. 1 hane Brudarebacken 11–12.5 2005 (västlig)
16. 1 hane Rörö 4.10 2005 (västlig)
17. 1 hane Välen 26.5 2006 (västlig)
18. 1 2K+ hane Rörö 1–2.10 2006 (östlig)
19. 1 hona Rörö 16.3 2008 (västlig)
20. 1 hane Rörö 27–31.3 2008 (västlig)
21. 1 hona Torslandaviken 21.4 2008 (västlig)
22. 1 hona Brudarebacken 24.4 2008 (västlig)

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Häckningstid: 1 ex Albatross golfbana, Säve 4.5 (Per Norberg). 1 ex sj Rådasjön, Råda 7.5 (Johannes Löfqvist). 1 ex sj Kornhalls färjeläge 11.5 (Hans Waern). 1 ex sj Svankällan 2.7 (Göran Karlsson).

Som vanligt inga säkra häckningsrapporter, men arten har säkerligen en liten population i rapportområdet. Det verkar dock vara svårt att konstatera häckningar, eftersom det endast föreligger ett säkert häckningsfynd under 2000-talet.

JOHAN SVEDHOLM

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinter: 2 ex Brännö 10.2 (Claes-Göran Ahlgren). 1 ex Välen 21–26.2 (Bo Brinkhoff m fl).

Efter att ha uteblivit helt under 2007 fick vi i år två vinterfynd av dubbeltrast. Under övriga 2000-talet har dessa varierat mellan ett och sex fynd. Dubbeltrastens övervintringsvanor tycks främst styras av födotillgången, vilket till exempel visas av att det sedan länge brukar övervintra små antal av dubbeltrast i Mälارlandskapen, där artens livrätt mistel är vanligt förekommande.

JOHAN SVEDHOLM

SÅNGARE

Sångaråret 2008 bjöd inte bara på vattensångare utan även två nya sångarter för skärgården (trast- och vass-). Orden "Rörö" och "taigasångare" blev alltmer oskiljbara och brandkronad kungsfågel noterades i dubbla exemplar. Dessutom putsades fem fenologiska rekord.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Häckningstid: Sammanlagt 41 sjungande fåglar. Skärgården: 1 ex sj Öckerö 2.5 (Rolf Nyback).

Höst: 1 ex Sandvik, Torslanda 16.8 (Johan Svedholm).

Arten verkar stabil i området, mellan 30 och 50 sjungande fåglar har noterats under 2000-talet. Den har sina absolut starkaste fästen på Hisingen, där 33 av årets fåglar huserade. Skärgårdsfyndet är anmärkningsvärt, arten har under 2000-talet endast noterats en gång tidigare i skärgården.

JOHAN SVEDHOLM

Bild: ERIK WESTBERG

Några få lyckosamma fotografer lyckades visserligen fånga hela vattensångaren *Acrocephalus paludicola* på en och samma bild (se omslaget och sidan 4), men den här bilden är nog mer rättvisande för hur de flesta fick se fågeln – halvt om halvt dold i vass.

Vassångare *Locustella luscinioides*

Samtliga: 1 ex sj Rördammen, Öckerö 27–28.4 (Bengt Karlsson m fl).

Femte fyndet i rapportområdet, och det första i skärgården. Dessutom var detta med god marginal områdets tidigaste fynd, övriga fynd har gjorts under tidsperioden 11 maj till 22 juni. Se separat notis på sidan 7 för mer detaljer om årets fynd, och rutan nedan för komplett fyndhistorik.

JOHAN SVEDHOLM

Vattensångare *Acrocephalus paludicola*

Samtliga: 1 1K Stora Amundö 18.8 (Lars Lundmark m fl).

En av årets verkliga skrällar var den vattensångare som under en augustidag höll till i vassarna i kanalen mellan Stora Amundö och fastlandet. Fyndet är

Historik

FYND AV VASSÅNGARE

Med årets fynd finns totalt fem fynd av vassångare i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 ex sj Kvillängen, Hisingen 20–22.6 1964
2. 1 ex sj Välen 11–22.5 1968
3. 1 ex sj Svankällan 2–20.6 1994
4. 1 ex sj Välen 3–9.6 2007
5. 1 ex sj Rördammen, Öckerö 27–28.4 2008

Tabell 16. Fenologi – Sångare

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Gräshoppsångare <i>Vår–Höst</i>	2.5 Öckerö (Rolf Nyback) <i>28.4-07 Sjösjöns skjutfält (Lars Eric Rahm)</i>	16.8 Sandvik, Torslanda (Johan Svedholm) <i>23.9-07 Hög, Hisingen (Tommy Järås)</i>	2.5–9.8	0/+7
Sävsångare <i>Vår–Höst</i>	30.4 Ragnhildsh. (Torbjörn Arvidsson) <i>26.4-00 Hökällä (Pär Lydmark)</i>	13.9 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>2.10-07 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)</i>	29.4–20.9	+1/–7
Kärrsångare <i>Vår–Höst</i>	14.5 Utbyfältet (Magnus Unger) <i>12.5-03 Välen (Stefan Andersson)</i>	12.9 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>13.9-02 Välen (Jan Bergqvist)</i>	16.5–8.9	–2/+4
Rörsångare <i>Vår–Höst</i>	28.4 Torslandaviken (Magnus Persson) <i>26.4-05 Torslandaviken (Uno Unger)</i>	1.11 Torslandaviken (Hans Börjesson) <i>Nytt fenologirekord (+8)</i>	29.4–5.10	–1/+27
Härmsångare <i>Vår–Höst</i>	8.5 Välen (Stefan Andersson) <i>5.5-04 Slotsskogen (Stefan Andersson)</i>	24.8 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>Nytt fenologirekord (+1)</i>	8.5–16.8	0/+8
Ärtsångare <i>Vår–Höst</i>	23.4 Flera lokaler <i>19.4-00 Lundby (Lennart Johansson)</i>	26.9 Vinga (Göran Darefelt) <i>12.10-05 Röro (Uno Unger)</i>	23.4–30.9	0/–4
Törnsångare <i>Vår–Höst</i>	29.4 Flera lokaler <i>26.4-00 Ragnhildsholmen (Torbjörn Jansson)</i>	20.9 Masthugget (Johan Svedholm) <i>18.12-00 Torslandaviken (Magnus Unger)</i>	29.4–4.10	0/–14
Trädgårdssångare <i>Vår–Höst</i>	3.5 Rya skog (Lena Essedahl) <i>2.5-01 Änggårdssbergen (Kristoffer Nilsson)</i>	8.10 Skansen Lejonet (Svate Martinsson) <i>Nytt fenologirekord (+3)</i>	5.5–2.10	–2/+6
Grönsångare <i>Vår–Höst</i>	24.4 Slotsskogen (Tina Widén) <i>15.4-07 Sjösjön (Aimon Niklasson)</i>	30.8 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson) <i>1.9-02 Bokedalen, Jonsered (Kristoffer Nilsson)</i>	24.4–24.8	0/+6
Gransångare <i>Vår–Höst</i>	16.3 Välen (Magnus Eriksson) <i>Nytt fenologirekord (–3)</i>	5.12 Kviberg (Roger Eskilsson) <i>Nytt fenologirekord (+12)</i>	25.3–14.11	–9/+21
Lövsångare <i>Vår–Höst</i>	16.4 Arendal (Mikael Forsman) <i>14.4-02 Hökällä (Mats Erik Eriksson)</i>	27.9 Vinga (Göran Darefelt) <i>6.10-07 Torslandaviken (Peter Hamrén)</i>	16.4–27.9	0/0

det första i rapportområdet och det tjugofemte i Sverige, tillika det första sedan år 2000. Dessutom är detta endast det tredje fältfyndet någonsin i Sverige, resterande fynd utgörs av ringmärkta och fyrfallna fåglar. Tidpunkten är typisk för artens uppträdande i Sverige, över hälften av de svenska fynden är gjorda under augusti.

JOHAN SVEDHOLM

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sena fynd: 1 ex ringm Sudda, Hönö 8.9 (Björn Zachrisson) och 1 ex ringm samma lokal 12.9 (Björn Zachrisson).

Björn Zachrissons idoga ringmärkande på Hönö har sannerligen gjort underverk för kärrsångarens septemberuppträdande under de senaste åren. Detta var septemberfynd nummer femton och sexton under 2000-talet, och av dessa är endast ett fynd observerat i fält, resten är ringmärkta fåglar.

JOHAN SVEDHOLM

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Sena fynd: 1 ex Torslandaviken 16.10 (Johan Svedholm) och 1 ex samma lokal 1.11 (Hans Börjesson m fl).

Det är förstås inte uteslutet att det rör sig om sam-

ma individ. En handfull oktoberfynd föreligger från 2000-talet, men novemberfyndet är faktiskt det första någonsin. Vanligtvis lämnar rörsångaren våra breddgrader under september.

JOHAN SVEDHOLM

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Samtliga: 1 ex sj Vrångö 14.5 (Tina Widén m fl).

Rapportområdets sjunde trastsångarfynd (se rutan nedan för komplett fyndhistorik), och det första skärgårdsfyndet. Fågeln rastade tillfälligt i ett buskområde, och tidpunkten är typisk för en nyanländ

Historik

FYND AV TRASTSÅNGARE

Med årets fynd finns totalt sju fynd av trastsångare i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

- 1. 1 ex Rådasjön 16.5–4.6 1989
- 2. 1 ex Sagsjön 31.5–3.6 1992
- 3. 1 ex Lagmanholmen 30.5–10.6 1993
- 4. 1 1K Välen 6.8 2001
- 5. 1 ex Lagmansholmen 7.5 2004
- 6. 1 ex Hökällä 2–9.6 2007
- 7. 1 ex Vrångö 14.5 2008

Bild: LARS LUNDMARK

Hela fem taigasångare *Phylloscopus inornatus* observerades under året vilket gör 2008 till det bästa genom tiderna (tillsammans med 2005). Här ses fågeln på Stora Amundö den 25 september.

fågel. Rapportområdets övriga fynd är gjorda på mer typiska strastsångarlokaliter såsom Lagmansholmen, Sagsjön och Hökälla.

JOHAN SVEDHOLM

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Sena fynd: 1 ex Stampens kyrkogård 5–7.10 (Maria Müntzing). 1 ex Skansen Lejonet 7–8.10 (Svante Martinsson m fl). 1 ex ringm Sudda, Hönö 7.10 (Björn Zachrisson). 1 ex Rörö 7.10 (Uno Unger).

Hela fyra oktoberfynd av trädgårdssångare innebär nytt rekord för rapportområdet. Det har nu gjorts elva oktoberfynd under 2000-talet av denna art, som vanligtvis lämnar oss under första halvan av september.

JOHAN SVEDHOLM

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*

Samtliga: 1 ex Rörö 21.9 (Magnus Unger m fl). 1 ex ringm Sudda, Hönö 23.9 (Björn Zachrisson m fl). 1 ex Vrångö 23.9 (Tina Widén). 1 ex Stora Amundö 25.9 (Lars Lundmark). 1 ex Skansen Lejonet 7.10 (Roger Eskilsson m fl).

Rörö befäster sin status som en av Västkustens vassaste taigasångarlokaliter. Med årets fynd står nu Rörö med inte mindre än sex fynd av arten. I övrigt ett mycket gott resultat, och en tangering av rekordet från 2005. Som vanligt är fyndbilden koncentrerad till skiftet september–oktober. I hela rapportområdet finns nu 19 fynd av taigasångare (se rutan

nedan för komplett fyndhistorik), varav hela femton är gjorda på 2000-talet. Denna sentida ökning är säkert främst en effekt av den ökade skådarintensiteten i kustnära skogsdungar under höstarna.

JOHAN SVEDHOLM

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Vinter: 1 ex Sävåns dalgång, Kviberg 5.12 (Roger Eskilsson).

Enstaka gransångare noteras då och då under vintermånaderna, och detta var det elfte vinterfyndet under 2000-talet.

JOHAN SVEDHOLM

Östlig gransångare *Ph. collybita tristis/abietinus*

Samtliga: 2 ex Fässberg, Mölndal 23.3 (Uno Unger). 1 ex Orrekulla skans, Hisingen 5.10 (Johan Svedholm).

Året bjöd på två fynd av gransångare med ett förmodat östligt ursprung. Oktoberfyndet ligger inom normal tid för dessa avvikande gransångare, medan marsfyndet är mer uppseendeväckande. Som vanligt när det gäller fältfynd går rastillhörigheten ej att fastställa säkert. Årets tre individer uppvisade dock karaktärer som rakt, näktergalsliknande lockläte

Historik

FYND AV TAIGASÅNGARE

Med årets fynd finns totalt 19 fynd av taigasångare i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 ex Hönö 26.11 1978
2. 1 ex Biskopsgården 15.11 1982
3. 1 ex Rörö 14.10 2001
4. 1 ex Rörö 20–21.10 2001
5. 1 ex Styrsö 2–5.10 2002
6. 1 ex Majvik, Torslanda 4.10 2005
7. 1 ex Hönö 6.10 2005
8. 1 ex Hönö 6.10 2005
9. 1 ex Rörö 11.10 2005
10. 1 ex Stora Amundö 15.10 2005
11. 1 ex Rörö 24.9 2006
12. 1 ex Rörö 24.9 2006
13. 1 ex Biskopsgården 29.9–1.10 2006
14. 1 ex Utbyfältet, Göteborg 2.10 2006
15. 1 ex Rörö 21.9 2008
16. 1 ex Hönö 23.9 2008
17. 1 ex Vrångö 23.9 2008
18. 1 ex Stora Amundö 25.9 2008
19. 1 ex Skansen Lejonet 7.10 2008

Historik

FYND AV BRANDKRONAD KUNGSFÅGEL

Med årets fynd finns totalt nio fynd av brandkronad kungsfågel i Göteborgs rapportområde genom tiderna. Här listas samtliga kända fynd i kronologisk ordning.

1. 1 hane Lärjeholm, Angered 15.10 1978
2. 1 hane Rörö 23.4 1983
3. 1 hane Balltorp, Mölndal 8.4 1988
4. 1 hona Sillviks naturreservat, Torslanda 18.4 2003
5. 1 hane Hönö kyrkogård 3-4.4 2004
6. 1 hane Paradiset, Partille 11-17.6 2006
7. 1 par häckande Slottsskogen 2007
8. 1 ex Smithska udden 25-27.10 2008
9. 1 ex Brännö 26.10 2008

Bild: ELVOR OHLIN

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* på Smithska udden den 25 oktober, ett av årets två fynd av denna eldiga minsting. Fågeln stannade i tre dagar och hann ses av många glada skådare.

samt avsaknad av gula färgtoner i dräkten, vilket pekar mot den sibiriska rasen *tristis* eller övergångsformer mellan *tristis* och den nordliga rasen *abietinus*.

JOHAN SVEDHOLM

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*

Samtliga: 1 ex Smithska udden 25-27.10 (Jan Ohlin, Elvor Ohlin m fl). 1 ex Brännö 26.10 (Stefan Svanberg m fl).

Fynd nummer åtta och nio i rapportområdet, tillika de första höstfynden sedan det allra första fyndet vid Lärjeholm den 15 oktober 1978 (se rutan ovan för komplett fyndhistorik). De övriga fynden förde sig på fyra vårfynd under perioden 3-23 april samt två sommarfynd mellan den 22 maj och den 20 juli.

JOHAN SVEDHOLM

FLUGSNAPPARE-MESAR

Höstfynd av mindre flugsnappare gjordes i år för första gången sedan 80-talet, och trädgårdsträd-krypare noterades för första gången i rapportområdet. Dessutom var pungmesutdelningen god.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Samtliga: 1 ex sj Kungsparken 23.5 (Kjell Wallin). 1 ex Östra Trollåsen, Askim 11.9 (Aimon Niklasson).

Två fynd är en ganska normal årssumma även om arten vissa år kan utebli helt. Höstfynd är dock

förvånansvärt ovanliga. Årets fågel är endast det tredje septemberfyndet någonsin i området; de två tidigare gäller båda ensamma fåglar på Brännö den 18 september 1986 och den 19 september 1982. Förutom dessa två finns även två augustifynd i rullorna, nämligen 1 ex i Krokslätt den 3 augusti 2000 och 1 ex i Bokedalen den 4 augusti 2001.

MIKAEL MOLIN

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Häckningstid: Upp till 6 ex Stora Amundö 1-4.4 (Lars Lundmark m fl). 1 hona Torslandaviken 15.4 (Stefan Svanberg). 1 ex Lagmansholmen, Säve 4.5 (Johan Svedholm). 1 ex Välen 5.5 (Birger Kaiser). 1 ex Gullö, Säve 5.5 (Tina Widén).

Bild: ERIK WESTBERG

Alltid lika bildskön, en skäggmes *Panurus biarmicus* i Välen den 12 oktober.

Tabell 17. Fenologi – Flugsnappare och törnskator

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Grå flugsnappare <i>Vår–Höst</i>	7.5 Stensjön, Mölndal (Jan Krantz) <i>3.5-01 Rya skog (Roger Eskilsson)</i>	27.9 Vinga (Bo Brinkhoff) <i>14.10-01 Rörö (Magnus Unger)</i>	6.5–23.9	+1/+4
Svartvit flugsnappare <i>Vår–Höst</i>	25.4 Flera lokaler <i>15.4-05 Biskopsgården (Stefan Svensson)</i>	21.9 Rörö (Magnus Unger m fl) <i>12.10-05 Rörö (Uno Unger)</i>	22.4–15.9	+3/+6
Törnskata <i>Vår–Höst</i>	9.5 Billdal (Mikael Forsman) <i>4.5-01 Styrso (Martin Fransson)</i>	13.9 Torslandaviken (Markus Lagerqvist) <i>23.9-00 Torslandaviken (Johan Svedholm)</i>	8.5–12.9	+1/+1
Varfågel <i>Höst–Vår</i>	21.9 Flera lokaler (Flera observatörer) <i>14.9-02 Skintebo, Askim (Mikael Forsman)</i>	19.4 Torslandaviken (Per Lundgren m fl) <i>29.4-06 Rambo mosse (Christer Johansson)</i>	21.9–19.4	0/0

Höga antal: 22 ex Torslandaviken 22.11 (Magnus Persson). 16 ex str 50 Välen 28.10 (Peder Kinberg).

Endast en fågel sedd under häckningstid på fjolårets troliga häcklokal Torslandaviken, och vidare inga rapporter från flera tidigare kända troliga häcklokaler vid Nordre älv. Frågan är om det avspeglar dålig rapportering, eller om orsakerna finns annorstädes. Glädjande är dock att det fortfarande ses några större flockar som ligger i paritet med det maxantal som rapporterats de senaste åren.

MIKAEL MOLIN

Entita *Parus palustris*

Skärgården: 2 ex Hönö kyrkogård 11.1–13.12 (Tina Widén m fl). 1 ex Ersdalen, Hönö 20.1, 15.3 och 27.9 (Elon Wismén m fl).

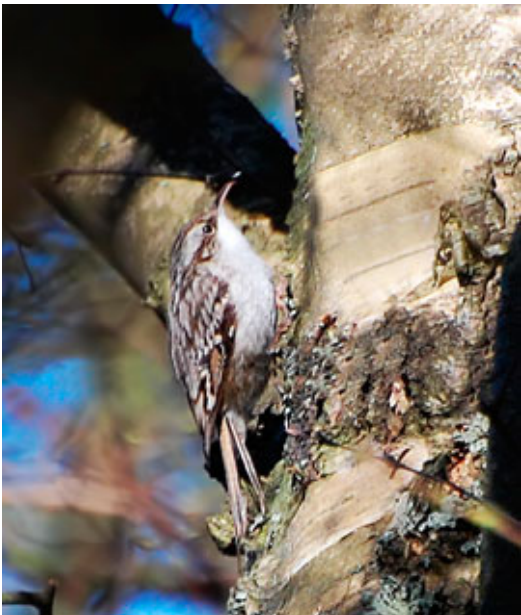

Bild: MAGNUS UNGER

Första fyndet i Göteborgs rapportområde! Trädgårdsträdskryparen *Certhia brachydactyla* på Vrångö den 20 april var dessutom endast det femte fältfyndet i Sverige.

De två fåglarna från ifjol vid Hönö kyrkogård (där en också ringmärktes den 26 september 2007) uppehöll sig i området under hela året, och sågs besöka bohål den 13 april. Frågan är om de enstaka fåglarna sedda vid Ersdalen bara representerar fåglarna från kyrkogården på strövtåg eller kan vara tecken på ytterligare kolonisation av skärgården.

MIKAEL MOLIN

Trädgårdsträdskrypare *Certhia brachydactyla*

Samtliga: 1 hane sj Vrångö 20.4 (Tina Widén m fl).

Första fältfyndet i landet utanför Skåne! Till och med 2008 finns faktiskt totalt endast fyra fältfynd förutom denna fågel i Sverige. Vidare har till och med 2008 totalt 29 ex setts i Sverige och av dessa har alla utom tre gjorts i Skåne. Utanför Skåne har fåglar setts vid Ottenby på Öland samt Hartsö-Enskär och Landsort i Sörmland. En tydlig fyndtopp finns under den första april-dekaden, då 7 ex setts, vilken troligen representeras av fåglar på förlängd vårflyttning. Vidare finns antydda fyndtoppar under slutet av maj och i mitten av oktober. Vrångö-fågeln faller därmed lite mellan dessa båda toppar men då materialet mest baserar sig på förhållanden i Skåne är det väl ändå rimligt att tro att det är en fågel på förlängd vårflyttning. Fågeln upptäcktes på sängen i en trädgård vid Lotsutkiken men höll senare under dagen till i ett skogsområde strax söder om samhället. Se vidare separat artikel på sidan 5.

MIKAEL MOLIN

Pungmes *Remiz pendulinus*

Samtliga: 1 hane Sävåns dalgång, Utby 26.4–7.5 (Kristin Jeschke m fl). 1 hane Järnbrott 3.5 (Per Boström).

Två fynd är ett bra resultat för en art som knappt är årlig och det är dessutom lika många som år 2007. Dessförinnan rapporterades 1 ex 2006 och 3 ex

Bild: UNO UNGER

Antalet varfåglar *Lanius excubitor* som ses är ganska konstant säsong efter säsong. Här ses ett av höstens exemplar på Rörö den 7 oktober.

2002. Förutom ovanstående fältfynd hittades ett påbörjat bo vid Välen den 7 maj. Utifrån beskrivningen lämnades det cirka två dagar gammalt. Det ligger nära till hands att misstänka att Välen-boet kan ha byggts av hanen som sågs i Järnbrott vid ungefär samma tid.

MIKAEL MOLIN

SOMMARGYLLING–STARAR

Efter förra årets totala avsaknad av sommargylling blev det tangerat rekordår för den bananfärgade flöjten under 2008, men med nötkråkerapporter var det betydligt sämre ställt.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Samtliga: 1 ex Kallhed, Björlanda 24.5 (Kjell Wassenius). 1 2K hane Hisingsparken 27.5 (Mattias Pozsgai m fl). 1 ad Askesby, Säve 1.6 (Lennart Larsson). 1 ex Brottkärr, Askim 3.6 (Hans Westberg).

Fyra fynd av sommargylling är tangerat årsrekord för Göteborgsområdet. Fågeln i Hisingsparken upptäcktes bakom Toleredsolan på morgonen och

observerades till och från i området under hela dagen. Askesby på norra Hisingen är en säker gylling-lokal. Det var sextonde året totalt som samma observatör hörde gyllingar sjunga utanför sin stuga. Våra sommargyllingar brukar dyka upp relativt sent på våren, vilket tyder på att det rör sig om kringströvande ickehäckande fåglar.

PER BJÖRKMAN

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinter/vår: Sammanlagt ca 17 ex under perioden 1.1–19.4.

Höst/vinter: Sammanlagt 25–30 ex under perioden 21.9–31.12.

Varfågeln återvänder stadigt till sina vinterrevir i området. Årets antal skiljer sig inte mycket från senare år, möjligen är fynden under vinter/vår något lägre än snittet.

PER BJÖRKMAN

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Vår: 1 ex Långetjärn, Härryda 19.3 (Håkan Thorstensson). 1 ex Svankällan 26.3 (Peter Strandvik). 1 ex Härssjön 7.4 (Christer Johansson). 1 ex Landvetter 10.4 (Johannes Löfqvist). 1 ex Svarttjärnsås, Landvetter 19.4 (Fredrik Althoff m fl).

Anmärkningsvärt är att inga fynd av nötkråka finns under maj–juli. Detta kan eventuellt förklaras av att skådaraktiviteten under årets sommar minskat efter att atlasinventeringen slutförts. 2007 noterades en säker häckning i Härryda kommun och arten bedöms häcka sparsamt till sällsynt inom rapportområdet.

PER BJÖRKMAN

Råka *Corvus frugilegus*

Vinter: Januari–februari: Sammanlagt 11 fynd av 26 ex. Decem-ber: 1 ex Donsö 6.12 (Kjell Ove Andersson). 1 ex Gasklockan 10.12 (Håkan Aronsson). 1 ad Bäckebolesmotet, Hisingen 25.12 (Ulf Linnell).

Höga antal: Vår: 22 ex str NO Fotö 3.3 (Tina Widén). Höst: 59 ex str S Kråkudden, Hönö 29.10 (Jon Håkansson).

Råkorna passerar regelbundet genom Göteborgsområdet under sin flyttning på våren och hösten. Beroende på flockstorlek kan antalet variera mellan åren. En ökad bevakning av sträcket kan även bidra till att antalet råkor stigit under senare år. Vintertid ses alltid några fåglar i Öxnäsområdet.

PER BJÖRKMAN

Svartkråka *Corvus corone corone*

Samtliga: 1 ex str S Nordre älvs fjord, Björlanda 28.4 (Johan Svedholm). 1 ex str O Torslandaviken 28.4 (Bo Brinkhoff). 2 ex Torslandaviken 29.4 (Magnus Lundström). 1 ex str S Nordre älvs fjord, Björlanda 29.4 (Johan Svedholm). 1 ex Torslandaviken 29.4 (Magnus Persson). 1 ex Torslandaviken 29.4 (Magnus Lundström). 1 ex Tistlarna 2.5 (Tommy Järås). 1 ex Välen 7.5 (Hans Börjesson). 1 ex Kråkudden, Hönö 10.5 (Håkan Thorstensson).

Årets antal av svartkråkor stannade vid nio fynd av tio exemplar, vilket är ett normalt uppträdande inom rapportområdet. Som vanligt ligger fynden i april-maj då mycket kråkfågel är i rörelse, och det är främst vid kustnära lokaler som svartkråkorna ses. Inom rapportområdet förekommer även hybridisering med gråkråka, vilket komplicerar fyndbild, liksom förväxlingsrisk med unga råkor.

PER BJÖRKMAN

FINKAR-FÄLTSPARVAR

I de avslutande artgrupperna noterades bland annat gott om sträckande bo-/bergfink, återigen en konstaterad steglitsäckning och för första gången på några år ett antal bändelkorsnabbar under hösten.

Obestämd bo-/bergfink *Fringilla sp.*

Höga antal: Sammanlagt 148 885 ex str S Smithska udden 1.8–20.11 (Kristoffer Nilsson). De högsta dagsummorna blev 31 680 ex 19.9, 28 350 ex 21.9 samt 19 640 ex 25.9

Detta var den näst bästa säsongen på Smithska udden, endast slagen av 2006 då drygt 170 000 finkar räknades in.

MARTIN OOMEN

Steglits *Carduelis carduelis*

Häckningar: 1 par Stenared, Bergum (Håkan Thorstensson). 1 par Torslandaviken (Hans-Erik Hermansson).

Häckningstid: 2 ex Björlanda k:a 4.5 (Johan Svedholm). 1 ex sj Hökälla 6.5 (Jan-Åke Noresson). 1 ex Härssjön 13.5 (Hampus Lybeck). 2 ex Ragnhildsholmen 19.5 (Tommy Järås). 2 ex Skeppstadsholmen, Torslanda 27.5 samt 1 ex 3.6 (Per-Erik Hagström m fl). 1 ex Stora Oxhagen 4.6 (Magnus Larsson). 1 ex Sandvik, Torslanda 7.6 (Per-Erik Hagström).

Höga antal: Vinter/vår: Som mest 60 ex i Torslandaviken under januari-februari (David Lundgren m fl). 25 ex Östra begravningsplatsen 15.1 (Sten Ekwall). Höst/vinter: 25 ex Torslanda golfbana 6.9 (Magnus Persson m fl). 20 ex Välen 7–9.10 (Karl-Olof Johansson m fl). 45 ex Torslandaviken 9.11 (Magnus Persson m fl).

Bild: BJÖRN DELLMING

En ensam vinterhämspling *Carduelis flavirostris* kan man inte klassa som ett högt antal, så just den här observationen är inget vi normalt publicerar i fågelrapporten. Men eftersom årets största flock på 80 ex inte fångades på bild visar vi den här fågeln från Vinga den 25 oktober istället.

För andra året i rad kunde häckning konstateras. Senast dessförinnan som arten häckade med säkerhet var 1978! I vanlig ordning gjordes en hel del observationer under icke häckningstid, och området kring Flatholmen, Torslandaviken är nog det säkraste tillhåll för steglits hos oss.

MARTIN OOMEN

Vinterhämspling *Carduelis flavirostris*

Höga antal: 80 ex Arendalsudden 23.3 (David Lundgren).

Likt tidigare år ses de största antalen under vårvintern. Troligtvis rör det sig om nordsträckande vårfåglar som stannar upp under mars och april innan de fortsätter norrut till sina häckplatser.

MARTIN OOMEN

Bruniska *Carduelis flammea cabaret*

Häckningstid: Under maj-augusti rapporterades sjungande fåglar i lämplig biotop från 22 olika lokaler i rapportområdet fördelat på kommunerna Öckerö, Göteborg och Partille.

Bruniskan (det vill säga den ras av gräsiska som häckar i södra Sverige) etablerade sig som häckfågel under 1970-talet och har åtminstone sedan 1990-talet varit en ganska vanligt förekommande häckfågel i rapportområdet. Exakt hur många par som häckar är svårt att bedöma, men att det är betydligt fler än 22 råder det inget tvivel om. För att kunna göra en rimligare bedömning framöver krävs att fler

skådare rapporterar sina fynd av brunsiskor under häckningstid och anger häckningskriterier.

MARTIN OOMEN

Snösiska *Carduelis homemanni*

Samtliga: 1 2K Slotsskogen 16.2 (Ulf Lindell). 1 honfärgad Donsö 30.3 (Jan Mogol). 1 ex Torslandaviken 30.12 (Bo Brinkhoff m fl).

Tre exemplar är en ganska normal summa för senare år. Antalet fynd har dock varierat ganska kraftigt under 2000-talet och pendlat mellan 1 och cirka 20 rapporterade individer per år.

MARTIN OOMEN

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Samtliga: 1 ex Biskopsgården 1.8 (Thomas Karlsson). 1 1K str Krossholmen, Torslanda 16.8 (Johan Svedholm). 1 honfärgad str Vrångö 16.8 (Tina Widén). 1 ex Brudarebacken 17.8 (Jan-Åke Noresson). 3 ex str Smithska udden 19.8 (Kristoffer Nilsson). 1 ex Välen 22.8 (Hans Börjesson). 1 ex Ekdalavägen, Mölnlycke 31.8 (Fredrik Andersson). 2 ex Brännholmsviken, Styrö 13.9 (Jan Mogol m fl). 1 ex Eskilsby, Landvetter 16.9 (Magnus Lundström). 1 ex Sudda, Hönö 17.9 (Björn Zachrisson). 1 ex str Smithska udden 24.9 (Kristoffer Nilsson). 1 honfärgad Hönö Kyrkogård 4–5.10 (Bengt Karlsson m fl). 1 ex Skintebo, Askim 29.11 (Lars Lundmark).

Efter fyra år helt utan fynd så var det återigen dags för invasionsrörelser av denna nordliga art. Totalt slutade det på 13 fynd av 16 individer. Den förra

invasionen i vårt område startade i augusti 2002 och pågick fram till våren 2003. Den gången räknades cirka 170 ex in, vilket gjorde det till den största invasionen någonsin på Västkusten.

MARTIN OOMEN

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Häckningar: 1 par Maderna, Partille (Kristoffer Nilsson).

Häckningstid: 1 hona Äntetjärnsås, Landvetter 5.3 (Tomas Viktor).

Höga antal: Sammanlagt 29 ex str S Smithska udden 1.8–20.11 (Kristoffer Nilsson).

Glädjande nog kunde häckning, för sjätte året i rad, konstateras vid Maderna i Partilleskogarna. I övrigt ett svagt år både gällande häckningsindicer och sträckrörelser under hösten.

MARTIN OOMEN

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Häckningstid: 1 ex sj Mölnlycke 16.5 (Rickard Johansson). 1 ex sj Stora Amundö 28.5 (Lars Lundmark). 2 ex sj Stora Oxhagen 28.5–17.6 (Tommy Järås m fl). 2 ex sj Lilla Oxhagen 30–31.5 (Elon Wismén m fl). 1 ex sj Eriksdal 31.5 och 14.6 (Leif Andersson m fl). 1 ex sj Röro 31.5 (Ragnar Seldén). 1 ex sj Järkholmen, Askimsviken (Jan Wahlberg). 1 ex sj Hovås golfbanedamm, Askim (Jan Wahlberg). 1 ex sj Brännö 1.7 (Ingemar Olsson).

Övriga: 2 ex str S Smithska udden 12.8 (Kristoffer Nilsson m fl). 1 ex Torslandaviken 17.8 (Magnus Persson). 1 ex str S Smithska

Tabell 18. Fenologi – Finkar och fältsparvar

Art/Period	Första observation	Sista observation	Mediandatum	Avvikelse
Bergfink Höst–Vår	2.9 Smithska udden (Hans Wahlberg) 31.7-03 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)	7.5 Öxnäs, Säve (Johan Svedholm) 24.5-01 Yttre Tistlarna (Sten Ekwall)	25.8–11.5	+8/–4
Hämpling Vår–Höst	14.3 Fotö (Tina Widén) 8.3-03 Hjuvik, Torslanda (Matserik Eriksson)	6.11 Torslandaviken (Ulf Lindell) 23.11-01 Ersdalen, Hönö (Kristoffer Nilsson)	21.3–6.11	–7/0
Vinterhämpling Höst–Vår	7.10 Röro (Uno Unger) 26.9-04 Smithska udden (Kristoffer Nilsson)	27.4 Fässberg (Lars Eric Rahm) 11.5-05 Öxnäs (Daniel Gustafsson)	5.10–30.4	+2/–3
Rosenfink Vår–Höst	16.5 Mölnlycke (Rickard Johansson) 10.5-02 Kobbeshall (Markus Lagerqvist)	30.8 Mölnlyckemotet (Johannes Lövgqvist) 11.9-07 Sudda, Hönö (Björn Zachrisson)	20.5–30.8	–4/0
Lappspurv Vår	8.4 Råda (Johannes Lövgqvist) 3.2-02 Kvillehed, Säve (Magnus Unger)	30.4 Torslandaviken (Tina Widén) 12.5-02 Torslandaviken (Kristoffer Nilsson)	22.3–3.5	+17/–4
Lappspurv Höst	13.9 Flera lokaler 3.9-05 Brudarebacken (Christer Fält m fl)	1.11 Röro (Stefan Svanberg) 10.11-02 Öxnäs, Säve (Fredrik Spak)	6.9–23.10	+7/–9
Snöspurv Höst–Vår	5.10 Kråkudden (Tina Widén m fl) 26.9-07 Galterö (Lars Hellman)	30.3 Mölnlyckemotet (Johannes Lövgqvist) 16.4-06 Röro (Per Björkman m fl)	11.10–2.4	–6/–3
Ortolansparv Vår	– 29.4-03 Yttre Tistlarna (Tommy Järås)	– 11.5-03 Brännö (Lars Hellman)	30.4–6.5	–/–
Ortolansparv Höst	16.8 Mölnlyckemotet (Johannes Lövgqvist) 10.8-02 Smithska udden (Mikael Molin)	11.9 Centralstationen (Kjell Hansson) 15.9-07 Lyse, Torslanda (Martin Larsson m fl)	19.8–13.9	–3/–2

udden 24.8 (Stefan Svanberg m fl). 1 ex str S 30.8 Mönlyckemotet, Råda (Johannes Löfqvist).

Arten fortsätter att ha sitt starkaste fäste på Hisingens nordöstra hörn. Någon häckning likt fjolåret kunde inte konstateras, även om det är troligt att så sker varje år i området. Tyvärr har inga rapporter inkommit från sträckan mellan Oxhagen ned till Angeredsbron, där det tidigare år rapporterats flera sjungande hanar. Om detta är en tillfällighet eller inte får de närmsta åren utvisa.

MARTIN OOMEN

Lappsparrv *Calcarius lapponicus*

Vår: Sammanlagt 6 fynd av 7 ex under perioden 8–30.4

Höst: Sammanlagt 18 fynd av 20 ex under perioden 13.9–1.11.

Ganska få observationer gjordes under året och det gäller såväl vår- som höststräcket. Lappsparrven är dock en art som fluktuerar ganska kraftigt från år till år, så det är troligen ingen fara på taket.

MARTIN OOMEN

Snösparrv *Plectrophenax nivalis*

Höga antal: Vår/vinter: Som mest 30 ex Kråkudden, Hönö 30.1 (Nils-Erik Ewers). Höst/vinter: Som mest ca 25 ex Lökholmen, Gbg:s södra skärgård 31.10 (Lars Davidsson).

Efter förra årets avsaknad av större ansamlingar gjordes i år åter fynd av lite större snösparrvsvflockar under vinterhalvåret, dock inga riktigt stora.

MARTIN OOMEN

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Samtliga: 1 ex str S Mönlyckemotet, Råda 16.8, 22.8 samt 25.8 (Johannes Löfqvist). 2 ex Sandvik, Torslanda 23.8 (Hans Börjeson). 1 ex str S 24.8 samt 1 ex 29.8 Smithska udden (Stefan Svanberg, Kristoffer Nilsson). 1 ex str S Krossholmen, Torslanda 25.8 (Johan Svedholm). 4 ex Brudarebacken 25.8 (Christer Fält m fl) och 1 ex str S samma lokal 29.8 (Roger Eskilsson) samt 31.8 (Leif Andersson). 1 ex str S Björnekulle 31.8 (Uno Unger). 1 ex str Centralstationen, Göteborg 11.9 (Kjell Hansson).

Ett relativt normalt år sett till antalet fynd och tidsfördelning. Brudarebacken fortsätter att vara den främsta lokalen för arten under höststräcket. I likhet med fjolåret så gjordes det heller inga vårfynd, något som det annars har gjorts varje år på 2000-talet med undantag för 2002.

MARTIN OOMEN

Sävsparrv *Emberiza schoeniclus*

Vinter: Januari–februari: Upp till 3 ex i Välen hela perioden (Lena Essedahl m fl). 3 ex Torslandaviken (Uno Unger m fl) 1 ex Otterbäcken, Askimsviken 5.1 (Lars Lundmark). 1 ex Hökälla 8.1 (Johan Svedholm). 1 ex Öxnäs 18.2 (Bo Brinkhoff). December: 3 ex Stora ån 31.12 (Per Boström). 2 ex Torslandaviken (Elon Wismén m fl). 1 ex Haga kile, Askim 21–23.12 (Hans Wahlberg). 1 ex Otterbäcken, Askim 7–30.12 (Stefan Andersson m fl).

Något fler fynd av övervintrande sävsparrvar än förgående vinter, men fortfarande betydligt lägre summor än vid början av 2000-talet. Kan minnet från den hårda vintern 2005 sitta och göra att arten i högre utsträckning väljer att flytta längre söderut, eller är det bara en övergående svacka?

MARTIN OOMEN

Bild: DAVID LUNDGREN

Sist ut i årets rapport blir en välkamouflerad snösparrv *Plectrophenax nivalis* i Torslandaviken under en av årets få dagar med snö. På återseende i nästa års rapport!

HJÄLP OSS ATT FÅ BÄTTRE KOLL PÅ VÅRA RÖDLISTADE ARTER!

På ArtDatabankens rödlista för hotade organismer återfinns 91 fågelarter. Vissa av dessa har vi följt häckningsutvecklingen på under många år eftersom de varit relativt sparsamma häckare i området (till exempel nattskärra, skogsduva, mindre hackspett, backsvala, turkduva och rosenfink), medan andra arter varit så talrika att vi inte haft något bra system för att följa populationsutvecklingen i området (till exempel sånglärka, hämpling, törnskata, stenskvätta och entita).

För att försöka följa de sistnämnda arternas utveckling bättre kommer vi sammanställa antalet häckningar som rapporteras varje år framöver. För att en sådan sammanställning ska bli något av värde krävs att så många som möjligt verkligen rapporterar dessa arter. Att få in rapportunderlag för sällsyntare arter brukar inte vara något problem, men med så pass vanliga arter som de här riskerar många häckningar att aldrig rapporteras. Vi ber dig därför att ha de här arterna i åtanke när du rör dig i lämpliga marker kommande häckningssäsonger. Rapportera alla misstankar om häckande fåglar till Artportalen (se nästa uppslag om hur du rapporterar). Helst ser vi att du anger häckningskriterier enligt den 20-gradiga skala som finns i Artportalens rapportformulär (ser du inte dessa, klicka på "Anpassa rapportformuläret") så blir det enklare för oss att sammanställa fynden i efterhand.

Vi efterlyser framöver alltså samtliga rapporter om häckningar och misstänkta häckningar av följande arter utöver de arter vi redan idag följer häckningen för:

SÅNGLÄRKA | STENSKVÄTTA | ENTITA | TÖRNSKATA | HÄMPLING

Vi passar dessutom på att ge samma uppmaning när det gäller följande arter, som vi också har för avsikt att följa mer ingående framöver trots att de inte är rödlistade:

ENKELBECKASIN | SPILLKRÅKA | TALLTITA | SVARTMES | TOFSMES

Tack på förhand!

Rrk Göteborg

Året i siffror

Sammanlagt rapporterades 94 501 observationer från Göteborgs rapportområde under 2008. Det är cirka 7 000 rapporter färre än under 2007, men ändå det näst rapportintensivaste året någonsin. Rapporterna matades in av 649 olika personer (42 färre än 2007) och gällde sammanlagt 258 olika arter (en mer än 2007). Här följer lite statistik över hur dessa arter fördelade sig på olika kommuner, skådare och lokaler. Dessutom redovisas resultatet från årets tre tävlingar (januarijakten, vårvadraten och höstkvadraten).

SAMMANSTÄLLNING: MIKAEL MOLIN

Lokaltoppen Göteborg	
Torslandaviken	183
Stora Amundö	163
Välen	155
Vrångö	153
Öxnäs, Säve	153

Skådartoppen Göteborg	
Johan Svedholm, Göteborg	197
Hans Börjesson, Västra Frölunda	187
Roger Eskilsson, Göteborg	185
Bo Brinkhoff, Göteborg	182
Stefan Svanberg, Västra Frölunda	181

Kommuntoppen 2008 (2007 inom parentes)	
Göteborg	250 (248)
Öckerö	214 (211)
Härryda	160 (163)
Mölnådal	158 (161)
Partille	104 (114)

Lokaltoppen Öckerö	
Hönö	200
Rörö	171
Björkö	109
Öckerö	97
Fotö	77

Skådartoppen Öckerö	
Per Björkman, Hisingsbacka	159
Bengt Karlsson, Öckerö	140
Bo Brinkhoff, Göteborg	139
Tina Widén, Göteborg	132
Ola Wennberg, Göteborg	128

Januarijakten 12 januari	
(S)Lag Uggle*	70
Lag Malin	68
Lag Lage Larsson	65
Lag Beckasinfrossa	61
Lag Minst 15 Mil	58
Lag Binocular Pump	52
Lag 3	45

* Vinnande lag: Uno Unger, Magnus Unger, Stefan Svanberg

Lokaltoppen Härryda	
Mölnlyckemotet, Råda	116
Rådasjön, Råda	108
Säteriet, Råda	68
Råda säteri, Råda	65
Mölnlycke	62

Skådartoppen Härryda	
Johannes Löfqvist, Mölnlycke	153
Fredrik Andersson, Mölnlycke	95
Elon Wismén, Mölnlycke	78
Pär Lydmark, Mölnlycke	71
Fredrik Althoff, Mölnlycke	68

Kvadratjakten 18 maj	
Öxnäs*	81
Torslandaviken	72
Prästgårdskilen	60

* Vinnande lag: Anders Kronhamn, Pär Lydmark, Mikael Molin, Johan Svedholm

Lokaltoppen Mölnådal	
Härssjön	110
Balltorps våtmark	84
Hills golfbana, Mölnådal	81
Sisjöns skjutfält	59
Fässberg, Mölnådal	48

Skådartoppen Mölnådal	
Lena Essedahl, Göteborg	115
Lars Eric Rahm, Mölnådal	101
Evamaria Fern, Mölnådal	95
Elon Wismén, Mölnlycke	83
Uno Unger, Västra Frölunda	82

Kvadratjakten 13 september	
Öxnäs	88
Torslandaviken	81
Ganlet	79
Stora Amundö	79
Kippholmen	73
Brännholmsviken, Styrö	65

* Vinnande lag: Niklas Aronsson, Per Björkman, Hans Börjesson, Jan Lundqvist

Lokaltoppen Partille	
Bokedalen, Jonsered	54
Maderna, Partille	37
Mellby, Partille	36
Säveåns dalgång, Jonsered	36
Råhult, Partille	29

Skådartoppen Partille	
Uno Unger, Västra Frölunda	45
Elon Wismén, Mölnlycke	41
Leif Andersson, Göteborg	40
Kerstin Martinsson, Sävedalen	40
Lars-Erik Norbäck, Angered	33

Totalt antal arter: 258

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör själv avgör du. Det viktigaste är att du rapporterar. Information om hur du rapporterar hittar du här.

Så här rapporterar du

När?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du har sett, och dels för att det minskar risken att du glömmar av att rapportera det senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

Vad?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) direkt efter observationstillfället är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in precis alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går det också bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad rapportmall art för art, se <http://www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp> (välj Göteborg under rapportområde och klicka på *Ändra urval*). I förra årets rapport utlovade vi att en detaljerad rapportmall skulle återfinnas i årets rapport, men i efterhand bedömde vi det som överflödigt. Rapporten visar ändå tydligt vilka arter vi redovisar, och en detaljerad rapportmall på nätet är lättare att hålla uppdaterad än en tryckt som kommer ut en gång per år.

Hur?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress <http://www.artportalen.se/birds>. Inmatning kan göras direkt via onlineformulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp för att komma igång hittar du på <http://www.kustobsar.se> under sektionen *Rapportera*. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (men om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

Raritetsrapporter

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln i fråga behöver inte beskrivningen vara lika omfattande som om bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken "Odokumenterade Rk- och Rrk-arter" (även kallad skuldlistan) som visas på första sidan när du har loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka en beskrivning via post använder du adressen nedan, alternativt via e-post till rrk@gof.nu. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

Rapportmottagare

Per Björkman
Klassikergatan 9
422 41 Hisings Backa

POSTTIDNING B

GOF | Box 166 | 421 33 Västra Frölunda

